Safer 1439

tevhid

“Tağuta kulluk etmekten kaçınıp, Allah’a yönelenlere müjde vardır. Kullarımı müjdele!” (39/Zümer, 17)

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ | KASIM ’17 | YIL: 6 | SAYI: 65 | FİYATI: 7 ₺ | ISSN: 2148-4635

“Şüphesiz ki bunda basiret sahipleri için ibret vardır.”
[3/Al-i İmran, 13]

COĞRAFYA DİYOR Kİ

EBU HANZALA HOCAMIZ İLE YAPILAN RÖPORTAJIN ÇEVİRİLERİNİ

YOUTUBE KANALIMIZDAN TAKİP EDEBİLİRSİNİZ

İngilizce (English) ▶ | Almanca (Deutsch) ▶ | Arapça (العربية) ▶ | Farsça (فارسی) ▶ | Fransızca (Français) ▶

Yayınlandı!

Rusça (русский) … | Flemenkçe (Nederlands) …

Yakında İnşaallah!

tevhiddersleri.tv | /tevhiddersleritv | /Tevhid_Dersleri | /tevhiddersleri | /tevhid_dersleri

EDİTÖR

بسم الله الرحمن الرحيم

Allah'a hamd, Rasûlü'ne salât ve selam olsun.

Coğrafyamızda yaşanan savaşlar, oluk oluk akan kan, yıkılıp viraneye dönmüş şehirler, evlerinden yurtlarından edilen milyonlar, hiçbir ilke ve değere dayanmayan günübirlik dostluk ve düşmanlıklar ne anlatıyor? İbret almak isteyen akıl sahipleri bu yaşananlardan ne tür dersler çıkarmalı?

Görmek, duymak, hissetmek ve öğrenip tecrübe kazanmak isteyenlere çok şey anlatıyor yaşananlar. Biz, Allah'tan *subhanehu ve teâlâ* yardım isteyerek önemli olduğuna inandığımız bazı dersleri kardeşlerimizle bu ayki başyazımızda paylaşmak istiyoruz.

Bu ay dergimizde Ebu Hanzala Hocamızın -Allah onu korusun ve esaretini çözsün- içinde muazzam ilimleri barındıran Fatiha suresi tefsirinin devamını bulacaksınız.

Kerem Çağlar ağabeyimiz, *'Romalılardan Romacılara: Müslümanlara Karşı Bitmeyen/Bitmeyecek Savaş'* başlıklı yazısı ile İslam'a karşı açtıkları amansız savaşın gerçek yüzünü ele alacak. Bu yazıyı da sizlere başyazı bağlamında önerebiliriz.

Allah *subhanehu ve teâlâ* bizlere yaşadığımız bu olaylardan ibret almayı, sahih ve salih bir istikamet tutturmayı nasip eylesin. Sözde, amelde ve mücadelede ilim, hikmet, ihlas, fedakârlık ve sadakat ihsan eylesin.

"Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun" duamız ile...

Editör

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Abdullah DEMİR

Yayın Türü
Yaygın Süreli

Reklam ve Abonelik
www.tevhiddergisi.net
tevhiddergisi@gmail.com

Adres
Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Abonelik İçin
0 (545) 762 15 15

Yazışma Adresi
Abdullah DEMİR
Güneşli Merkez Postane P.K. 51
Bağcılar/İSTANBUL

Basım
Mavi Ay Ofset, Litros yolu 2. Mat. Sit.
Giriş kat 1BF2 Topkapı/İSTANBUL
0 (212) 613 47 65

Dergi içerisinde yer alan
yazılardan ilgili yazar mesuldür.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Satış Noktaları

İstanbul	**Ankara**	**Diyarbakır**	**Konya**
Tevhid Kitabevi,	Tevhid Kitabevi,	Tevhid Kitabevi,	Tevhid Kitabevi,
Kirazlı Mh.	Kazım Karabekir Mh.	Kaynartepe Mh.	Sarıyakup Mh.
Mahmutbey Cd. No: 120/A	2061. Sk. No: 18	Gürsel Cd. No: 90/A	Burhandede Cd. No: 28/A
34212	06794	21090	42020
Bağcılar/İSTANBUL	Etimesgut/ANKARA	Bağlar/DİYARBAKIR	Karatay/KONYA
0 (545) 762 15 15	0 (543) 225 50 48	0 (536) 680 82 76	0 (543) 225 50 49

İrtibat Büroları

Merkez	Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120 34212 Bağcılar/İSTANBUL
Büro 1	Yeşilkent Mh. Balık Yolu Cd. 3/G Sk. No: 1 Kat: 2 34325 Avcılar/İSTANBUL
Büro 2	İsmetpaşa Mh. 90. Sk. No: 4 34270 Sultangazi/İSTANBUL
Büro 3	Mezopotamya Mh. 327. Sk. Seval Kent Sitesi A Blok No: 1/A Kayapınar/DİYARBAKIR
Büro 4	Sarıyakup Mh. Karaman Cd. No: 81/A 42020 Karatay/KONYA
Büro 5	Bahçıvan Mh. Sıhke Cd. Karatekin Sk. Yavuz Canlı Apt. Kat: 2 65040Tuşba/VAN
Büro 6	Bağlarbaşı Mh. Nilüfer Cd. 2. Fırın Sk. No: 4 16160 Osmangazi/BURSA
Büro 7	Kazım Karabekir Mh. 2061. Sk. No: 18 06794 Etimesgut/ANKARA

Safer 1439 | Kasım '17
Yıl: 6 | Sayı: 65 | Fiyatı: 7 TL
ISSN: 2148-4635

teuhid

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

Fatiha Tefsiri - 3

Ebu HANZALA

Bilmeliyiz ki, kulluğumuzun istikrar ve istikameti, Allah'tan istediğimiz yardım oranındadır. İçtenlikle, yalvara yakara ve Allah'ın yardımını bekleyerek yapılmayan kulluk istikrarlı olmayacak, kesintiye uğrayacaktır. İstikrar sağlandığındaysa istikameti kaybedecek; kulluğumuz gözümüzde büyüyecek, kibir ve ucuba sevk edecek, başkalarını küçümsememize neden olacak veya riyayla yok hükmünde olacaktır.

Allah'ın adıyla

Allah'a hamd, Rasûlü'ne salât ve selam olsun.

Fatiha suresinin ayetleri hakkında konuşmaya devam ediyoruz. Kulun Rabbini övdüğü ilk üç ayetten sonra, yine bir övgü ve tazim ifadesi olan dördüncü ayete gelmiş bulunuyoruz.

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

"Din gününün sahibidir."

Malik/(مالك): *'Mülk sahibi ve mülkünde dilediği gibi tasarruf edebilen'* demektir.

Yevm/(يوم): *'Gün' demektir.*

Ed-din/(الدين): Din kelimesi *'borç, itaat, hesap, kanun, töre, mükâfat'* gibi anlamlara gelmektedir. Gün kelimesiyle bir arada kullanıldığında hesap, ceza, mükâfat gibi anlamlara gelir. Bu da kıyamet gününe işaret eder.

Genel Anlam

İnsan: *"Hamd, **âlemlerin Rabbi** olan Allah'a mahsustur."* ayetini okuduğunda zihninde beliren mana, dünya hayatı ve içinde bulunan âlemlerdir. Allah subhanehu ve teâlâ, mülkünün ve egemenliğinin dünyayla sınırlı olmadığını, ahiret yurdunun sahibinin de kendisi olduğunu kula ikrar ettirdi.

Bu ikrarın ve sürekli tekrar edilmesinin, kişinin nefsini terbiye etmesinde ve istikamet üzere kalmasında önemli bir etkisi vardır.

İnsan, tabiatı itibariyle unutkan ve buna bağlı olarak gaflete düşmeye meyyaldir. Rahata düşkünlüğü de eklenince, İslami ve insani sorumluluklarını yerine getirmekte zorlanır. Tabiatında var olan bu olumsuzlukları *'hesap verme'* düşüncesiyle dengeler. Ahirete iman, yani El-Melik olan Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* huzurunda durup yaptıklarından ve yapmadıklarından sorguya çekilecek olma düşüncesi, mümini terbiye eder, hayra ve salih amele teşvik eder.

Kalplerin katılaştığı, iradenin gevşediği, hayra yönelik istek ve iştiyakın hissedilmediği zamanlarda bu ayet ve içerdiği anlam hatırlanmalı; bir din gününün olduğu, hesabın görüleceği ve mükâfatların dağıtılacağı gerçeği unutulmamalıdır.

"O gün onlar ortaya/açığa çıkarlar. Onlardan hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz. (Allah seslenir) 'Bugün mülk kimindir?' Tek olan ve her şeyin otoritesine boyun eğdiği Allah'ındır." [1]

"O gün mülk Allah'ındır. Onların arasında hükmeder. İman edip, salih amel işleyenler Naim cennetlerindedirler." [2]

Ayetin mümini terbiye eden ikinci yönü ise, insanın dünya malıyla olan ilişkisine yöneliktir. Bilindiği üzere, insan dünya malına düşkün ve ona aşırı bir sevgiyle bağlı olarak yaratılmıştır.

"Kadınlar, evlatlar, kantar kantar altın ve gümüş, besili atlar, hayvanlar ve ekinlerden oluşan şehvetler insanlara süslü gösterildi." [3]

İnsanın en zor imtihanlarından biri, malı elde etmesine rağmen istikameti koruyabilmesi ve malın afetlerine düşmemesidir. Tehlikenin boyutlarının anlaşılması için Allah Rasûlü'nün *sallallahu aleyhi ve sellem* konuya dair yaptığı uyarılara bakmak yeterli olacaktır.

"Allah'a yemin olsun ki, sizin için fakirlikten korkmuyorum. Endişem, sizden öncekilere dünyanın açılıp serildiği gibi size de açılması, onların dünya için yarışıp rekabet ettiği gibi sizin de onda yarışıp rekabet etmeniz ve onları helak ettiği gibi sizi de helak etmesidir." [4]

Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem,* kendilerini uyardığında şaşıran, böyle bir topluluğu hiçbir şeyin bozamayacağını düşünen sahabiler, onun vefatından sonra toplumun hızla değiştiğini görmüş ve bu olumsuz değişimi esefle dillendirmişlerdir.

Abdurrahman b. Avf radıyallahu anh uyarıları işittiğinde*: "Ne olacak! Allah nasıl emrettiyse öyle davranırız."* [5] **diyenlerdendi. Fetihlerle beraber zenginleşen İslam toplumunu ve yaşananları gördüğünde ise: *"Biz, Allah Rasûlü'yle beraber zorluklarla imtihan edildik, sabrettik. Ondan sonra rahatlıkla imtihan edildik, sabredemedik."*** [6] **demiştir.**

Kalplerin katılaştığı, iradenin gevşediği, hayra yönelik istek ve iştiyakın hissedilmediği zamanlarda bu ayet ve içerdiği anlam hatırlanmalı, bir din gününün olduğu, hesabın görüleceği ve mükâfatların dağıtılacağı gerçeği unutulmamalıdır.

Yine, önüne konan mükellef bir sofra karşısında gözyaşlarını tutamamış, Musab b. Umeyr'i hatırlamış ve *"O, benden daha hayırlı olmasına rağmen, onu defnettiğimiz zaman, ayaklarını örtsek başı, başını örtsek ayakları açıkta kalıyordu. Korkarım ki, iyiliklerimizin karşılığı bize dünyada verilmiş olsun."* [7] demişti.

Bu örneklerden de anlaşılacağı üzere mülkle imtihan, çetin bir imtihandır. En seçkin nesiller dahi bu imtihan karşısında zorlanmışlardır.

Bu imtihanı kaybedenlerde bazı hasletler açığa çıkar:

Mülkle imtihan olup imtihanı kaybedenler azgınlaşırlar. Her şeyi kendilerinden bilmeye başlarlar. İlk

1. *40/Gafir(Mümin), 16*
2. *22/Hacc, 56*
3. *3/Âl-i İmran, 14*
4. *Buhari, 3158; Müslim, 2961.*
5. *Müslim, 2962.*
6. *Tirmizi, 2464.*
7. *Buhari, 1275.*

kaybettikleri şey şükür ve Allah'ın subhanehu ve teâlâ verdiğini, O'nun yolunda harcamamak olur. Sonra büyüklenmeye başlar, insanları küçümserler. Bunun bir adım sonrası zulüm ve zorbalıktır. İnsanlara hakaret ve sözlü eziyet etme hakkını kendilerinde görürler. Adım adım mülk sahibi olmakla melik olmayı karıştırırlar. Allah'ın hakkını ihlal etmeyle başlayan çöküş, kul hakkı ve zulümle dibi bulur. *'Maliki yevmi'd din'* ayeti böylesi bir çöküş ve sapma yaşanmasın diye manevi bir bariyer görevi görür. Okudukça insana bir şey anlatır: *'Sen melik değilsin, mülkün sahibi Allah'tır. Sen yalnızca bir emanetçisin. El-Melik olan Allah, bir gün seni elindeki her şeyden hesaba çekecektir.'*

İnsanların hesaba çekileceği o dehşetli günde tüm insanlık, yüce Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* şöyle dediğini işitecektir:

"Kıyamet gününde Allah, gökleri dürer. Sonra sağ eline alır ve 'Ben, El-Melik olanım. Nerede büyüklenenler? Nerede zorba olanlar?' der. Sonra sol eliyle yerleri dürer ve 'Ben, El-Melik olanım nerede zorba olanlar? Nerede büyüklenenler?' der." [8]

Öyleyse *'maliki yevmi'd din'* dediğimizde, iki yönlü kalbimizi arındırmalıyız. Unutmaya, gaflete, tembelliğe yer yok. Çünkü, bizi bekleyen bir hesap günü ve o gün herkesi hesaba çekecek El-Melik olan Rabbimiz var. Ve Allah'ın bize bahşettiği mülk, bizim için imtihandır. *'Şükredecek miyiz, Allah yolunda infakta bulunacak mıyız, kulların hakkını gözetecek miyiz?'* diye sınanmaktayız.

Beşinci Ayetin Manası

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

İyyake/(اياك): *'Sana'* anlamına gelir. Munfasıl/ayrı yazılan zamirlerdendir.

Na'budu/(نعبد): *'İbadet ederiz'* anlamındadır. A-be-de kök fiilinden türeyen bu kelime, ezilmek, zelil olmak, boyun eğmek, boyunduruk altına girmek gibi anlamlara gelir. Şeriat, bu kelimeye ek olarak sevgi ve isteğe bağlı boyun eğme anlamını eklemiştir. Yani: *'Gönülden, isteyerek ve tam bir muhabbetle sana boyun eğer, sana kulluk eder ve sana ibadet ederiz.'* demiş oluruz.

8. *Müslim, 2788.*

Nesta'in/(نستعين): *'Yardım dileriz.'* anlamındadır. A-ve-ne/avn kökünden türeyen bu kelime, kayıtsız, mutlak olarak yardım anlamına gelmektedir.

İbadetin ve Yardım Talebinin Yalnızca Allah'a Olması

Arap lügatinin bilinen kaidelerinden biri, cümlede sonda gelmesi gereken öne alınır ya da önde olması gereken sona ertelenirse, *'hasr'* ifade edilmek istenir.

Hasr, cümleye *'yalnızca, sadece'* gibi anlamlar katar. Burada fiil ve failden sonra gelmesi gereken *'sana/ (اياك)'* cümlenin başına alındığından *'Yalnızca/sadece sana ibadet eder ve yalnızca/sadece senden yardım dileriz.'* anlamına gelmiş olur.

Neden Hasr?

Tapınma, ibadet ve daha büyük bir varlığa sığınma ihtiyacı, insanın fıtrî ihtiyaçlarındandır. Bu nedenle insanlık tarihi boyunca yüce sıfatlara sahip bir yaratıcının varlığına iman ve O'nun ibadet ve kulluğu hak ediyor olması insanlığın genel kabulü olagelmiştir.

Ne var ki insanlar bunu kabul etmekle beraber, Allah'la *subhanehu ve teâlâ* aralarına aracılar koymuş, O'nun katında değerli ve sözü geçer kabul ettikleri varlıklara da ibadet edip, tapınmışlardır.

Bu sebeple Allah tarafından gönderilmiş hiçbir Peygamber, kavimlerini Allah'a imana ya da Allah'a subhanehu ve teâlâ ibadete davet etmemiş; yalnızca ve sadece bir olan Allah'a ibadete, O'nun dışında ibadeti hak eden hiçbir ilahın olamayacağı gerçeğine yani tevhide davet etmişlerdir.

'İyyake na'budu ve iyyake nesta'in' kişinin Nebilerin çağrısına icabet edip, bir ve tek olan Allah'a kulluğu kabul ettiğinin yani tevhidin kabulüdür.

Mümin, bu ayeti okuduğunda tüm zerrelerine kadar bunu hissetmeli, kulluğu Allah'a *subhanehu ve teâlâ* hasretmeyen müşriklerden ayrıldığını ve Peygamberlerin cemaatine mensup olduğunu bilmeli, en önemlisi de El-Aziz ve El-Hamid olan Allah'a kul olmanın izzet, şeref ve lezzetini tatmalıdır.

Kulluk ve Yardım

Allah'tan *subhanehu ve teâlâ* yardım istemek, O'na ibadetin çeşitlerinden biridir. Buna rağmen ayrı bir başlık

İnsanlar, Allah'a uzak olduklarına, günahları nedeniyle O'na direkt dua edemeyeceklerine ve mutlaka araya hatırı sayılır dostlar/veliler koyup, onların şefaat ve himmetleriyle Allah'ın yardımına nail olabileceklerine inanmışlardır. Bu sapkın düşünce onları farklı arayışlara itmiş, kimisi gök cisimlerini, kimi melekleri, bir kısmı peygamberler ve salih kulların ruhlarını, bir kısmı cinleri vs. Allah'la aralarına aracı kılmışlardır.
Oysa âlemlerin Rabbi olan Allah, El-Karib olandır. Kullarına yakın olan ve kullarının iman ve salih amelle kendisine yakınlaşabildikleri bir varlıktır.

olarak ibadetin yanında zikredilmiş olmasının bir hikmeti olmalıdır. Kanaatimizce bu durum için iki önemli hikmet zikredilebilir:

a. Allah'a kulluk yapabilmek, ancak O'nun subhanehu ve teâlâ yardımıyla mümkündür. El-Mustean olan Rabbimiz yardım etmeyecek ve izin vermeyecek olsa yaprak kıpırdamayacağı gibi, kulluğun hiçbir çeşidinin yapılması mümkün değildir.

Peygamberler bu hakikati çok iyi idrak ettiklerinden olsa gerek her hâllerinde Allah'a yönelmiş, ibadet ve kulluklarını yapabilmek için O'nun yardımına ve tevfikine olan ihtiyaçlarını izhar etmişlerdir.

İşte muvahhidlerin imamı olan İbrahim'in *aleyhisselam* kendi ve zürriyeti için yaptığı bazı dualar:

"... Beni ve çocuklarımı, putlara ibadet etmekten uzak tut." [9]

"Rabbim! Beni ve çocuklarımı namazı ikame edenlerden kıl. Rabbimiz! Dualarımızı kabul et." [10]

"Rabbimiz! Bizi sana teslim olmuş iki kul kıl ve soyumuz içinden sadece sana teslim olan bir ümmet kıl! Nasıl ibadet/hac edeceğimizi bize göster! Tevbelerimizi kabul et. Şüphesiz ki sen Et-Tevvab (tevbeye muvaffak kılan, tevbeleri çokça kabul eden) ve Er-Rahim (kullarına karşı en merhametli) olansın." [11]

Süleyman'ın *aleyhisselam* duası:

"Süleyman bu sözden dolayı tebessüm ederek güldü. Dedi ki: 'Rabbim! Bana, anne ve babama verdiğin nimetlerden ötürü sana şükretmemi ilham et/beni şükre sevk edip yönlendir. Razı olacağın salih ameller yapmaya muvaffak kıl. Ve beni rahmetinle salih kulların arasına dahil et.' " [12]

Allah Rasûlü'nün *sallallahu aleyhi ve sellem*, Muaz b. Cebel'e *radıyallahu anh* öğrettiği dua:

"Ey Muaz! Ben seni seviyorum, her namazın akabinde şöyle demeyi bırakma: 'Allah'ım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve güzel bir şekilde sana ibadet etmek hususunda bana yardım et!' " [13]

Bilmeliyiz ki, kulluğumuzun istikrar ve istikameti, Allah'tan subhanehu ve teâlâ istediğimiz yardım oranındadır. İçtenlikle, yalvara yakara ve Allah'ın yardımını bekleyerek yapılmayan kulluk istikrarlı olmayacak, kesintiye uğrayacaktır. İstikrar sağlandığındaysa istikameti kaybedecek; kulluğumuz gözümüzde büyüyecek, kibir ve ucuba sevk edecek, başkalarını küçümsememize neden olacak veya riyayla yok hükmünde olacaktır.

İbadet ve yardım konusunu inceleyen âlimlerden İbni Teymiyye *rahimehullah* insanların bu bağlamda dört kısma ayrıldıklarını belirtmiştir:

'1. Allah'a kulluk eden ama O'ndan yardım isteme hususunda yetersiz olanlar.

Bu durum, en fazla âlimler ve fakihlerde görülür. Bu nedenle amellerinde süreklilik yoktur, çeşitlilik vardır.

9. 14/İbrahim, 35
10. 14/İbrahim, 40
11. 2/Bakara 128
12. 27/Neml, 19
13. Ebu Davud, Nesai

2. Allah'tan yardım talebinde bulunan fakat O'na ibadet etmekten uzak duranlar.

Bunlar, duayı kendilerini kandırmak ve vicdanlarını rahatlatmak için kullanırlar.

3. Hem kulluktan hem de yardım talebinden nasibi olmayanlar.

Bunlar yaratılmışlar arasındaki en şerli insanlardır.

4. Allah'a kulluk yapmakla beraber, her daim Allah'tan yardım talebinde bulunanlar.

Bunlar, hakiki müminlerdir.' [14]

b. Yardım isteme, ibadetin kısımlarından olmasına rağmen ayrıca zikredilmesindeki bir diğer hikmet, ibadetin bu çeşidinde insanların çoğunun sapması ve Allah'a *subhanehu ve teâlâ* ortak koşmalarıdır.

İnsanlar, Allah'a subhanehu ve teâlâ uzak olduklarına, günahları nedeniyle O'na direkt dua edemeyeceklerine ve mutlaka araya hatırı sayılır dostlar/veliler koyup, onların şefaat ve himmetleriyle Allah'ın yardımına nail olabileceklerine inanmışlardır. Bu sapkın düşünce onları farklı arayışlara itmiş, kimisi gök cisimlerini, kimi melekleri, bir kısmı peygamberler ve salih kulların ruhlarını, bir kısmı cinleri vs. Allah'la aralarına aracı kılmışlardır.

Oysa âlemlerin Rabbi olan Allah, El-Karib olandır. Kullarına yakın olan ve kullarının iman ve salih amelle kendisine yakınlaşabildikleri bir varlıktır.

"Kullarım beni senden soracak olurlarsa, şüphesiz ki ben onlara yakınım. Dua edenin duasına icabet ederim. (Öyleyse) onlar da benim davetime icabet etsinler ve bana iman etsinler ki (akıl, doğruluk ve olgunluk) olan rüşt ehlinden olsunlar." [15]

"Andolsun, insanı biz yarattık ve nefsinin ona verdiği vesveseleri de biliriz. Biz ona şah damarından daha yakınız." [16]

Bu sapkın anlayış ve yönelişi çürütmek, hüccetini ikame edip hakkı apaçık kılmak ve kullarını en doğru olana hidayet etmek için ibadetin bir çeşidi olmasına rağmen yalnızca Allah'tan yardım isteme hususi olarak zikredilmiştir.

14. *Yanımda kaynak bulunmadığından mealen aktardım.*

15. *2/Bakara, 186*

16. *50/Kaf, 16*

Altıncı Ayetin Manası

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

İhdina/(اهدنا): *'Bizi hidayet et'* anlamındadır.

Es-sırat/(الصراط): *'Yol'* demektir.

El-mustakim/ *'Dosdoğru'* demektir.

Anlam: *'Bizi dosdoğru olan yola hidayet et/ilet'* şeklindedir.

Genel Anlam

Kul, Rabbine hamdedip, O'nu yüce sıfatlarıyla övdükten ve tevhid üzere olacağına dair O'na *subhanehu ve teâlâ* söz verdikten sonra, O'ndan isteme faslına geçiyor.

İnsana zımnen dua adabının da öğretildiği Fatiha suresin'de ilk olarak, kulun Allah'tan *subhanehu ve teâlâ* hidayet istemesi teşvik ediliyor. Akıllara gelmesi muhtemel ilk soru şudur: Hidayet üzere olduğu için namaz kılan insan neden Allah'tan hidayet istiyor?

Fatiha suresini açıklamaya çalışan hemen her âlim, bu soruya cevap aramış ve her biri Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* muvaffak kıldığı kadarıyla sorunun cevabını vermeye çalışmıştır. Bu cevapları iki başlık altında toplayabiliriz:

a. Ulemanın geneli demişlerdir ki: Bu talep, hidayet istemeye dönük değil, hidayette sebat etmeye yönelik bir taleptir. Yani kul bu duasıyla *'Rabbim, beni hidayet üzere sabit kıl.'* demek ister.

b. Konuyu derinlemesine inceleyen bazı ilim ehli şöyle cevap vermiştir: **Kulluk, hayatın her alanını kuşatan bir durumdur. Kişinin umumen hidayet bulması ve İslam ehlinden olması, onun her hâlinde istikamet üzere olması için yeterli değildir. Külli hidayetin yanında, hayatın her anında muhtaç olduğumuz ve her amelimizde ihtiyacımızın yenilendiği cüz'i hidayet vardır. Kul, duasıyla Rabbinden bu hidayeti istemektedir. Yani, 'Rabbim! Her anımda, her işimde, her yönelişimde seni razı edecek ve rızanı elde edeceğim şeye beni hidayet et.' demiş olur.**

Bu açıklama, *"Yalnız sana kulluk eder ve yalnızca senden yardım dileriz."* ayetinde zikrettiğimiz kulluğun istikrar ve istikameti için Allah'tan *subhanehu ve teâlâ* yardım talebenin önemi ve zarureti bahsindeki

Kulluk, hayatın her alanını kuşatan bir durumdur. Kişinin umumen hidayet bulması ve İslam ehlinden olması, onun her hâlinde istikamet üzere olması için yeterli değildir. Külli hidayetin yanında, hayatın her anında muhtaç olduğumuz ve her amelimizde ihtiyacımızın yenilendiği cüz'i hidayet vardır. Kul, duasıyla Rabbinden bu hidayeti istemektedir. Yani, 'Rabbim! Her anımda, her işimde, her yönelişimde seni razı edecek ve rızanı elde edeceğim şeye beni hidayet et.' demiş olur.

öğretilerle de uyumlu bir açıklamadır. Çünkü, insanoğlunun en belirgin iki sıfatı, cehalet ve zulümdür.

"Şüphesiz ki biz göklere, yere ve dağlara (kabul etmeleri için) emaneti (şer'i sorumluluğu) sunup teklif ettik. Onu yüklenmekten kaçındılar. Ve ondan endişeye kapıldılar. (Ama) insan onu yüklendi. Çünkü o, pek zalim, pek cahildir." [17]

İnsan, çoğu zaman neyin doğru olduğunu ve Allah'ı nasıl razı edeceğini bilmez. Bildiği zaman da nefsine, arzularına ve zalimliğine yenik düşer; yapması gerekeni yerli yerinde yapamaz. **Tam bu noktada Allah'ın subhanehu ve teâlâ hidayetle uzanan eli kulun imdadına yetişir. Önce ona, sahih ve faydalı bilgiyi öğretir, sonra da onu salih amel yapmaya muvaffak kılarak cehlini ilme, zulmünü adalete tebdil eder.**

Öyleyse, her işimizde Allah'a *subhanehu ve teâlâ* yönelmeli, O'ndan umumi hidayet talebinde bulunduğumuz gibi, her bir amel ve yönelişimizde hususi hidayet talep etmeliyiz.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dua ederdi:

"Ey Hayy ve Kayyum olan Rabbim! Rahmetinle senden yardım talep ediyorum. Tüm işlerimi benim için ıslah et. Göz açıp kapama süresince dahi beni nefsimle baş başa bırakma!"

Yedinci Ayetin Anlamı

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

Sırate/(صراط): *'Yoluna'* anlamındadır.

Ellezine/(الزين): *'O kimselerin (yoluna ki)'* anlamındadır.

En'amte/(انعمت): *'Nimet verdiklerin'* anlamındadır.

Aleyhim/(عليهم): *'Üzerlerine'* anlamındadır.

Ayete, *"Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna (hidayet et)."* şeklinde mana verilebilir.

Fatiha suresinin kendisiyle sonlandığı bu ayet, önemli mesajlar içermektedir.

Bunların en açık olanı, İslam'ın bir teori dini olmadığı, teorik bir çerçeve çizdikten sonra insanları serbest bırakıp, dilediklerini anlama ve algılamalarına müsaade etmediğidir. Allah'tan *subhanehu ve teâlâ* istenen hidayet/dosdoğru yol net bir şekilde ortaya konmuştur. Bu yol, kendisine nimet verilenlerin yoludur. Kendisine nimet verilenler kimdir? Bu soruya Kur'an-ı azimuşşan şöyle cevap verir:

"Kim Rasûl'e itaat ederse, bunlar Allah'ın kendilerine nimet verdiği Nebiler, sıddıklar, şehitler ve salihlerle beraber olacaklardır. Ne güzel arkadaştır bunlar! Bu, Allah'tan olan bir lütuftur. Her şeyi bilen olarak Allah yeter." [18]

Hidayet yolu, onu görünür kılan, ete kemiğe büründüren, soyut/teorik hâlden somut/pratik hâle getiren hidayet imamlarıyla anlaşılabilir.

Yani, nubuvvet sahibi, vahiyle yönlendirilen enbiya, onların davasına özü ve sözüyle bağlı sadıklar, bu ulvi dava uğruna canını veren şehitler ve davayı en güzel biçimde temsil eden salihlerdir. Burada mümine yol

17. 33/Ahzab, 72

18. 4/Nisa, 69-70

gösterilmektedir. Sözlü duasının kabulü için Allah tarafından razı olunan ve örnek gösterilen, nimet verilenlerin yoluna uyması, onları takip edip örnek alması istenmektedir.

Ayet-i kerimenin ikinci yarısı ise, kimlerin yolundan uzaklaşılması gerektiğine işaret etmiştir.

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ

Gayri/(غير): *'Dışında'* anlamındadır.

El-mağdubi/(المغضوب): *'Gazaba uğramışların'* anlamındadır.

Ve la/(و لا): *'Ve yine dışında'* anlamındadır.

Dallin/(الضالين): *'Sapkınların'* anlamındadır.

"Gazaba uğramış ve sapıtmışların yoluna değil." şeklinde anlam verebiliriz.

Gazaba uğramış ve sapıtmışlar kimlerdir?

Allah Rasûlü'nden *sallallahu aleyhi ve sellem* Adiyy b. Hatim'in naklettiğine göre, Yahudiler gazaba uğramış olanlar, Hristiyanlar ise sapkınlardır.[19]

Kur'an-ı Kerim'de Yahudi ve Hristiyanlardan söz edilen ayetlere baktığımızda, genelde Yahudilerin gazaba duçar olduğu, Hristiyanların ise sapkınlığına vurgu yapıldığını görürüz.[20]

Neden Yahudi ve Hristiyanlar?

Hiç şüphesiz iblis ve lanetli zürriyeti saptırmak istedikleri topluluklara farklı yollardan yanaşmakta, her toplumun durumuna göre bir saptırma yolu izlemektedirler. Bu bağlamda ellerinde kitap bulunan topluluklara yaklaşımlarıyla, kitapsız, cahil, salt adetlere dayalı bir din anlayışına sahip olanlara yaklaşımları farklı olacaktır.

İslam ümmeti, elinde kitap ve nubuvvet parıltıları bulunan bir topluluktur. Allah *subhanehu ve teâlâ*, kitabında Yahudi ve Hristiyanlardan çok fazla örnek vererek, iblisin bu ümmete hangi kapılardan yaklaşacağını göstermek istedi. Fatiha suresinin son kısmına kodladığı ayetle de dikkatleri bu noktada topladı. Mümine, nimet verilenlerin yoluna uymayı ve onları örnek almayı zımnen emrettiği gibi; gazaba uğramış ve sapkınları da bilip tanıması gerektiğine, onların yolundan şiddetle sakınması gerektiğine vurgu yaptı.

İslam eğitim metodunu, sair ahlak öğretilerinden ayıran bariz farklardan biri de bu noktada tebellür etmektedir. İslam, yalnızca hayrı anlatan bir din değildir. Hayrı ve yollarını öğrettiği gibi, şerri/kötülüğü de tafsilatlı bir biçimde anlatıp tanıtır. Sadece hayrı ve şerri belirtmekle yetinmez, hayrın ve şerrin kendileriyle vücut bulduğu salihlerle mücrimleri de belirtir. Böylece, hidayet bulmak isteyenlerin kalp ve zihin dünyalarında hiçbir kapalılık ve belirsizliğe yer bırakmaz.

Fatiha ile bilinçlenen mümin, Rabbinin kitabını bu nazarla okumalı, hakla batılı ayıran (Furkan) kitabın sayfaları arasında nimet verilenlerle nimetten mahrum bırakılan gazaba uğramış sapkınların sıfatlarını tanımaya çalışmalıdır. Bir yandan sözlü dualarıyla böylelerinin yolunda olmaktan Allah'a *subhanehu ve teâlâ* sığınmalı, diğer yandan bireysel çabasıyla bunları iyice tanıyıp uzaklaşmaya çalışmalıdır.

Her müminin gündemini meşgul eden asıl soru şu olmalıdır:

- **Hayatımda nimet verilenlerin mi etkisi daha fazla, gazaba uğramış ve sapıtmışların mı?**
- **Bireysel ahlakımda ve içinde bulunmayı tercih ettiğim çevre hangi gruptan esintiler taşıyor?**
- **Bugün ölecek ve huzuru ilahide karşılanacak olsam, amellerim hangi zümrenin amellerine benzerdi?**

Doğru sorular, verilecek samimi cevaplar ve atılacak salih adımlar Fatiha'nın dil ile değil, kalp ile okunduğunun alameti olabilir.

Kalp ile okunan bir Fatiha, gerçek bir anahtara dönüşür ve hayır kapılarını bir bir açıp, şer kapılarını açılmamak üzere kilitler.

Böyle bir Fatiha, namazı ıslah eder. Islah edilmiş bir namaz mümine göz aydınlığı olur, onu fahşa ve münkerden alıkoyar.

Davamızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.

---

19. *Tirmizi, 2954.*

20. *"Allah'ın dilediği kuluna (lütuf olarak) fazlından indirdiği kitabı kıskançlık/azgınlık ederek inkâr etmeleri, kendileri için satın aldıkları ne kötü bir şeydir! (Böyle yapmakla) gazap üstüne gazaba uğradılar. (Ahirette de) kâfirler için alçaltıcı bir azap vardır." (2/Bakara, 90)*

"De ki: 'Ey kitap ehli! Dininizde haksız yere aşırılık etmeyin. Bundan önce sapmış, çok kişiyi saptırmış ve dosdoğru yoldan sapmış olanların arzularına uymayın.' " (5/Maide, 77)

İçinde yaşadığımız coğrafya ve bu coğrafyada yarım asırdır yaşanan tecrübeler kulakları sağır eden bir çığlıkla haykırıyor: Hayaller ve gerçeklik ayrı şeylerdir. Hayalle gerçeği, olması gerekenle var olanı, umut edilenle vakayı karıştıranlar yalnızca kendilerine değil, asırlar sonra iyi şeyler yapmak isteyenlere dahi zarar verirler.

Coğrafya Diyor Ki

Başyazı

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla...

Allah *subhanehu ve teâlâ* insana vahiyle yol göstermiş, onu karanlıklardan aydınlığa çıkarmıştır.[1]

Vahiy, kimi zaman *'doğru budur'* şeklinde açık ve net mesajlarla insanları hakka yönlendirirken bazen de insanı düşünmeye ve ibret almaya davet etmiştir. Kur'an-ı Kerim ayetleri arasında çokça rastladığımız: *'Şüphesiz ki bunda akıl sahipleri/basiret ehli/şükreden/iman eden/bilen/çokça sabreden ve çokça şükredenler/düşünen/dinleyen/yakinen inananlar için ayetler vardır.'* tarzındaki ayetler, insanı düşünüp tefekkür etmeye, sebep-sonuç ilişkisi kurup ibret almaya davet eden ayetlerdir. Ayetlerin bitiş cümleleri ise önemli bir mesaj taşımaktadır. Her insanın değil, insan olmanın yanında artı özellikleri taşıyanların, ibretlik vakalardan dersler çıkarabileceğine işaret edilmiştir.

Allah Neyi Düşünmemizi İster?

Kur'an'ın düşünülmesini istediği şeyleri üç ana kategoriye ayırabiliriz:

a. Kevnî ayetler: Allah'ın kâinatta yarattığı, O'nun *subhanehu ve teâlâ* birliğine ve azametine delalet eden gökleri, yeri, denizleri gece-gündüzün oluşumunu içeren kevnî ayetleri.

1. 14/İbrahim, 1

b. Şer'i ayetler: Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* El-Hakim isminin tecellisi olan, doğruluk ve adalet yönünden tamamlanmış, insanların dünya ve ahirette saadete ermesine vesile olan şer'i hükümleri.

c. Kader ve Allah'ın takdiri: İnsanın çevresinde yaşanan olaylar, geçmiş toplumların başına gelenler, imar edilmiş beldeler, harabe, virane ve metruk şehirler, günlük hayatta karşılaşılan insani, siyasi, toplumsal veya bireysel olaylar.

Bu yazıda üçüncü kısmı esas alıp bir değerlendirme yapacağımız için konuyu biraz daha açalım:

Bedir savaşı yaşandığında Allah *subhanehu ve teâlâ* şu ayeti indirmişti:

"(Bedir gününde savaşmak için) karşı karşıya gelen iki toplulukta (dersler çıkaracağınız) ayet/ibret vardır. Bir grup Allah yolunda savaşıyordu. Diğeriyse kâfirdi ve (müminleri) çıplak göz ile kendilerinin iki misli görüyorlardı. Allah yardımıyla dilediğini destekler. Şüphesiz ki bunda, (çokça Kur'an okuyup, Allah'ın şer'i ve kevni ayetleri üzerinde kafa yordukları için) basiret sahibi olanlara ibretler vardır." [2]

Allah, basiret sahiplerinin bu olaydan dersler çıkarmasını, hadiseyi ve neticelerini idrak edip neticeye uygun tutum ve davranışlar sergilemelerini istiyordu. Ticaret yapan insanlar yolculukları esnasında farklı mekânlardan geçiyor, farklı beldeleri görüyorlardı. Yüce Allah, şu ayetlerle insanlığa nasıl bir yolculuk, seyir ve müşahede hâlinde olmalarını öğretti:

"Muhakkak ki Lut da gönderilmiş peygamberlerdendi. Hani onu ve ailesini topluca kurtarmıştık. (Helak olmak için) geride bırakılanlar arasında bir yaşlı kadın hariç. Sonra diğerlerini yerle bir etmiştik. Siz sabah vakti onlara uğrayıp geçmektesiniz. Gece vakti de... Akletmez misiniz?" [3]

Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* Kur'an'da helak oluşları anlatılan *'Hicr ashabı.'* [4] yurdundan geçerken öylesine bir geçiş olmasına razı olmamış, yıkıntılardan ibret alınmasını istemişti.

"Bu kavmin (viranelerine) ağlayarak giriniz. Şayet ağlayamıyor (ibret alıp, etkilenmiyorsanız) oraya girmeyin. Onların başına gelenin sizin başınıza gelmesinden (korkarım)." [5]

Bu girişten sonra; sorulması elzem bir soruyu sormak istiyoruz. Coğrafyamızda yaşanan savaşlar, oluk oluk akan kan, yıkılıp viraneye dönmüş şehirler, evlerinden yurtlarından edilen milyonlar, hiçbir ilke ve değere dayanmayan günübirlik dostluk ve düşmanlıklar ne anlatıyor? İbret almak isteyen akıl sahipleri bu yaşananlardan ne tür dersler çıkarmalı?

Görmek, duymak, hissetmek ve öğrenip tecrübe kazanmak isteyenlere çok şey anlatıyor yaşananlar. Biz, Allah'tan *subhanehu ve teâlâ* yardım isteyerek önemli olduğuna inandığımız bazı dersleri kardeşlerimizle paylaşmak istiyoruz.

- Allah *subhanehu ve teâlâ* günahları sebebiyle toplumları helak eder.

"Her birini günahları sebebiyle yakalayıverdik..." [6]

"Onları günahları sebebiyle helak ettik..." [7]

Günahkâr birey ve toplumlar Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* katında değersizleşir. Semada kaybedilen değer, yeryüzüne akseder. Artık toplum, değersizler toplumudur. Birbirlerine kıymet verip sevip saymadıkları gibi dünya devletleri gözünde de kıymet ve izzetlerini yitirirler.

Tevbe ve hallerini ıslah ederek Allah'a yönelmedikleri takdirde Allah *subhanehu ve teâlâ* onları cezalandırır. İnsanı değerli ve onurlu kılan din, can, mal, namus ve akıl emniyetini çekip alır. Ya grup ve fırkalara bölünüp birbirlerine musallat olurlar ya da harici bir düşmanın istilasına maruz kalırlar.

"De ki: 'O, size üstünüzden ve altınızdan bir azap göndermeye ya da sizleri (farklı ve zıt düşüncelere sahip) gruplara bölüp bir kısmınızı diğer bir kısmınızın baskı ve sıkıntısını tattırmaya kadirdir. Bak, anlasınlar diye nasıl da ayetlerimizi çeşitli şekillerde açıklıyoruz." [8]

"Allah bir beldeyi örnek verdi. Onlar güven ve huzur içinde (yaşar) rızıkları kendilerine her taraftan bolca gelirdi... Allah'ın nimetlerine nankörlük ettiler. Yaptıkları

2. 3/Âl-i İmran, 13
3. 37/Saffat, 133-138
4. 15/Hicr, 80-84
5. Buhari, Müslim
6. 7/A'raf, 96
7. 6/En'am, 6
8. 6/En'am, 65

(nankörlüğe) karşılık Allah onlara korku ve açlık elbisesini (giydirip iliklerine kadar hissedecekleri şekilde açlığı ve korkuyu) tattırdı." [9]

"Biz bir beldeyi helak etmek istediğimizde orada refah içinde yaşayanlara (Allah'a itaat etmelerini) emrederiz. (Onlarsa itaat etmez) orada fasıklık yaparlar. Artık (azap) hükmü onların üzerine hak olur ve orayı yerle bir ederiz." [10]

Kur'an'da sıklıkla vurgulanan bu hakikatlerin en güçlü tanığı, üzerinde yaşadığımız coğrafyadır. Bu toprakların asıl sahipleri bizler değiliz. Güçlü imparatorluklar kurmuş ve asırlarca burada hüküm sürmüş Rumlar, Persler ve daha başka milletlerdi.

Onlar teslis inancını tevhide, zulmü adalete, masiyeti takvaya, bencilliği paylaşmaya, acımasızlığı merhamete tercih edince Allah, mümin, muvahhid, muttaki ve adil bir toplumu onlara musallat etti. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* zamanında başlayan sınır yoklama ve teftiş seriyyeleri, Ebu Bekir *radiyallahu anh* dönemiyle beraber fetih ve zafer ordularına dönüştü. Osman döneminde meskunu olduğumuz coğrafyanın tamamı, İslam ordularının fethiyle şereflendi. Fetih hareketleri sırasında yaşanan bir hadise vardır ki, bugün yaşananlara on beş asır önceden ışık tutmuştur. Kıbrıs fethi tamamlandıktan sonra Rumların kışkırtmasıyla Kıbrıs halkı antlaşmayı bozdular. İslam orduları Kıbrıs'ı ikinci defa fethettiklerinde zincirlere bağlanmış savaş esirleri götürülüyordu. Manzarayı gören Ebu Derda ağlamaya başladı. *'Allah'ın müminleri muzaffer kıldığı böyle bir günde mi ağlıyorsun?'* diyen birine yüzlerce olaydan süzülmüş ve kalplerde yer etmiş şu dersi verdi: *'Bunlar güçlü bir milletti. Allah'a isyan ettiler. Zillet içerisinde bir esaretle cezalandırıldılar. Allah katında en değersiz varlıklar, O'na isyan edenlerdir.'*

Gönül coğrafyası işgal edilip insi ve cinni şeytanların karargah kurmadığı hiçbir belde, düşmanların işgal ve istilasına uğramamıştır. Bölgemizde yaşananlar, kendi ellerimizle kazandıklarımızın karşılığıdır. Uhud günü yenilgiye uğrayan müminlerin *'Bu, nereden başımıza geldi?'* diye yaşadıkları şaşkınlığa benziyor hâlimiz. Allah *subhanehu ve teâlâ* onların şahsında aynı soruyu soran tüm milletlere bir ayetle cevap verdi:

"(Bedir'de müşriklerin başına) iki misli gelen bir musibet (Uhud'da) sizin başınıza gelince mi 'Bu nerden çıktı?' dediniz. De ki: 'O (musibet) sizin yanınızdandır/günahlarınız sebebiyledir. Şüphesiz ki Allah her şeye güç yetirendir.' " [11]

Gönül coğrafyası işgal edilip insi ve cinni şeytanların karargah kurmadığı hiçbir belde, düşmanların işgal ve istilasına uğramamıştır. Bölgemizde yaşananlar, kendi ellerimizle kazandıklarımızın karşılığıdır. Uhud günü yenilgiye uğrayan müminlerin 'Bu, nereden başımıza geldi?' diye yaşadıkları şaşkınlığa benziyor hâlimiz.

İslami hassasiyetlerle bölgenin ıslahını isteyen müminlerin bu hakikati ıslah projelerinin temeli hâline getirmeleri gerekir. İnanç ve amel alanındaki masiyetlerle kaybettiklerimizi, inanç ve amelde takvayla geri elde etmeye namzet oluruz. Sonrası ise, gayretle yapılan hizmete ve Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* yardımına bağlıdır.

- Meşru olsa dahi, usule uygun olmayan zararlıdır!

'Arap baharı' diye isimlendirilen Ortadoğu'daki halk ayaklanmaları, evvelemirde birçok insanı ve yapıyı umutlandırdı. İnsanlar meşru taleplerle sokaklara çıkıyor, insani haklarını talep ediyor, yüzyıldır farklı isim ve suretler ardında ülkeleri talan eden despot tağutların devrilmesini istiyorlardı.

Müslüman olmasa dahi, insanlığını kaybetmemiş ve bölge insanın mağduriyetlerini bilen her insan, bu taleplerin meşru, haklı ve insani olduğunu kabul eder.

9. 16/Nahl, 112
10. 17/İsra, 16
11. 3/Âl-i İmran, 165

Fakat bir adım sonrasıyla ilgilenmiyordu kimse. Milyonlarca insana liderlik yapıp onların taleplerini kim kanalize edecekti?

Devrilen yönetimlerin yerine nasıl bir yönetim ikame edilecekti? Dini, mezhebi, siyasi, eğitimi, arzuladığı yönetim biçimi birbirinden ayrı olan yüzlerce farklı insan grubu sokak eylemlerinde boy gösteriyordu!

Grupların anlaşmazlığı durumunda ortaya çıkması muhtemel iç çatışma nasıl engellenecekti?

Bölge üzerinde asırlık emel ve planları bulunan küresel tuğyanın müdahalesi durumunda yol haritası neydi? Ne yapılacaktı?

İslam ümmetinden kopuk olarak Şii hilalini yaygınlaştırmak için çabalayan İran'ın müdahalesi durumunda mezhep fay hatları harekete geçtiğinde önü nasıl alınacaktı?

Dünyanın farklı bölgelerinde var olan cihadi hareketler Sunnilerin temsilcisi olarak sahada boy gösterdiğinde, Afganistan, Bosna, Çeçenistan, Keşmir örneklerinde olduğu gibi mesele yerel olmaktan çıkıp, küresel bir hâl aldığında B planı neydi?

Bu ve benzeri daha sorulması muhtemel hiçbir soru sorulmadı... Olması gereken veya olması arzulananla vakada olan gerçeklik birbirine karıştırıldı. Geriye yıkılmış şehirler, çökmüş ekonomi, üç veya dört yüzlerle ifade edilen ayrılık hatları ve milyonlarca yurtsuz, evsiz, hiçbir geleceği olmayan insan kaldı.

Plansız, programsız, akidesi ve metodu olmayan, sancağı kimin tutacağı netleştirilmemiş bir sürecin başarıya ulaşması mümkün değildi, olmadı da.

Bilançosu ağır, neticesi vahim, etkileri yüzyıllar sürecek bir ders verdi olaylar ve coğrafya... Bir şeyin meşru olması, onun başarılı olması için yeterli değildir. Allah'ın eşya için takdir ettiği sebepler ve Rasûllerin mücadelesi vesilesiyle öğretilen hakikatler olmaksızın mücadele olmamalıdır. Böylesi bir mücadele, ortadan kaldırmak için yola koyulduğu mefsedet ve münkerden daha büyük ve kötü olanına sebep olabilir.

Acele etmeden, sebeplere yapışarak, şer'i hakikatleri göz ardı etmeden, duygusal etkileşimlerin ilmi ve aklı örtmesine müsaade etmeyerek dikkatli adımlar atmalı ve hikmetle hareket edilmelidir.

Zamanında sorulmayan her soru ve göz ardı edilen her sorun, cevaplanması gereken yüzlerce yeni soru ve çözülmesi gereken yeni sorunla bizleri karşı karşıya bırakmaktadır.

- Eşekten post, istihbaratçıdan dost olmuyor!

İşgal edilmiş topraklar ve bu topraklarda mücadele eden meşru-gayrimeşru yapıların birçoğu bir hatayı tekrar etmekte, binlerce insanın kanına mâl olan, emekleri zayi eden bu yanlıştan ders almamaktadırlar. Şöyle ki:

Savaşın ve mücadelenin olduğu ortamlarda farklı devletlerin çıkarları bulunuyor. Bu ülkelerin istihbaratları kimi zaman direkt, bazen de hayırsever iş adamları(!) ya da yardım kuruluşları vesilesiyle sahaya iniyorlar. Hiçbir karşılık beklemeden(!), Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* rızasını umarak(!) bazı yapılara yardım ediyor, silahlandırıyor ve perde arkasından destek veriyorlar.

Gruplar da *'Allah facirin eliyle dinine yardım eder'*, *'Onları kullanıyoruz(!)'* gibi çocukların dahi güleceği bir safdillikle bu yardımlara teşne oluyorlar.

Kısa zaman içinde göbekten bağlandıkları servislerin sahadaki askerî gücüne, onların emriyle hareket eden piyonlara dönüşüyorlar.

Mücadele için güç ve imkân gereklidir elbet. Ancak emek verilmeden, masa başı sohbetleriyle elde edilen güç ve imkânlar aynı kolaylıkla kaybolduğu gibi, ciddi anlamda güven krizlerine neden oluyor...

Allah'ın şeriatını elinin tersiyle bir kenara itmiş, fısk ve fücurun yayılması için çabalayan hiçbir devlet, Allah'ın dinine yardım etsin, yeryüzünü ıslah edip şeriat getirsin diye bir gruba yardım etmez. Kendi ülkelerini seküler-laik bir yapıya sokmak için gizli-açık onlarca adım atan körfez ülkelerinin, İhvan'ı Müslimin gibi ılımlı yapılara dahi tahammülü yokken Afganistan, Bosna, Çeçenistan ve nihayet Suriye'de eli silahlı, şeriat istediğini iddia eden yapıları finanse etmesi gerçekten üzerinde düşünülmesi ve ibret alınması gereken bir durumdur.

- En tehlikeli birey ve gruplar, hayalle gerçekliği karıştıranlardır.

İslam ümmeti hasta sedyesinde boylu boyunca uzanan bir hastayı andırmaktır. Bu bedenin sıhhat

ve afiyete kavuşması için fert ve topluluk bazında birçok gayret sergilenmektedir.

Ailesini, işini, kariyerini, konforunu bozmadan yaşayacağı rahat bir dünya hayatını terk edip, sedyenin etrafında koşturanların hüsnüniyet sahibi olduklarından şüphe yoktur.

Sedyenin başında konuşulanlara kulak verdiğimizde, İslam ümmetini yeniden ayağa kaldırmak isteyen fedakâr insanların yol haritasında iki temel problem görüyoruz.

a. Birçoğu bu bedenin hemen ayağa kalkması gerektiğine inanıyor ve sunduğu reçetenin bunu başarmada tek yol olduğunu iddia ediyor.

b. Fikir sahiplerinin emek vererek ve bir program dahilinde oluşturdukları bir kadroları yok. Sağdan soldan, duygusal etkileşimlerle veya hiçbir programda dikiş tutturamamış, yolunu kaybetmiş insanların oluşturacağı kalabalıklarla tarihî bir mücadele vereceklerini ve dahi Melhame'i Kübra savaşını yapacaklarını belirtiyorlar.

Yoğun bakımda, ölümle boğuşan bir hastayı aspirinle tedavi edeceğini iddia etmek ne denli basit ve gerçeklikten uzaksa, on üç asrın biriktirdiği itikadî, ahlakî, siyasî ve sosyal hastalıkların devirdiği bir cüsseyi hemen, şimdi ayağa kaldıracağına inanmak aynı oranda basit, sığ ve gerçeklikten uzaktır.

Böyle bir hasta için ilme dayalı bir tedavi programı, hikmete dayalı bir mücadele metodu ve bu ikisinde sebat edecek yetişmiş, emek verilmiş sabırlı, fedakâr, sadık kadrolara ihtiyaç vardır.

Aynı inanca sahip olmayan, baktığı yönde aynı şeyleri görmeyen, siyasî ve menhecî olarak birbirlerine zıt, kendisine Allah'ın ayetlerinin okunduğu, arındığı, kitabın ve hikmetin öğretildiği Rabbani meclislerde bulunmamış veya bulunacak dirayeti gösterememiş insanlar, sadece ama sadece eğitilmeli ve ıslah edilmelidir. Bunun haricinde hiçbir plan yapılmamalıdır. Bu insanlara eğitim ve ıslah programı uygulamadan, onları mücadelenin en hassas ve çetin olanlarına çekmek, onlara ve İslam ümmetine yapılacak en büyük kötülüktür.

Mücadelenin hangi alanında olursak olalım işin kolayına kaçıyor, emek sarf etmeden ve yorulmadan hayırlı neticeler elde etmeyi umuyoruz. Her seferinde yanılıyor, umutların talan olmasına sebep oluyoruz. İçinde yaşadığımız coğrafya ve bu coğrafyada yarım asırdır yaşanan tecrübeler kulakları sağır eden bir çığlıkla haykırıyor: Hayaller ve gerçeklik ayrı şeylerdir. Hayalle gerçeği, olması gerekenle var olanı, umut edilenle vakayı karıştıranlar yalnızca kendilerine değil, asırlar sonra iyi şeyler yapmak isteyenlere dahi zarar verirler.

> Bir şeyin meşru olması, onun başarılı olması için yeterli değildir. Allah'ın eşya için takdir ettiği sebepler ve Rasûllerin mücadelesi vesilesiyle öğretilen hakikatler olmaksızın mücadele olmamalıdır.
> Böylesi bir mücadele, ortadan kaldırmak için yola koyulduğu mefsedet ve münkerden daha büyük ve kötü olanına sebep olabilir.

• Mümin, bir delikten iki defa ısırılmaz.

İnsanoğlunun en ciddi zaaflarından biri, güç ve kuvvete olan düşkünlüğüdür. Tabiatı itibariyle zayıf ve muhtaç olan insanın başta mal, makam olmak üzere kendisini güçlü kılacak her şeye karşı, karşı konulmaz derecede istek ve zaafı vardır.

İnsi ve cinni şeytanların vesvese ve ayartmasıyla insanda oluşan ciddi sorunlardan bir diğeri de, güçlü olanın haklı olduğuna inanma eğilimidir.

Bu gerçeği aklımızın bir köşesinde tutup devam edelim: İstikrar, emniyet ve huzurun olmadığı coğrafyalarda güç dengeleri sabit değil, değişkendir. Mücadele sahasında, siyasi arenada veya diplomaside hiç bilinmeyen bir yapı güç hâline gelip baş aktör olabiliyorken, oyun kurucu ve asli unsur kabul edilen bir başka topluluk, varlık gösteremeyip silikleşebiliyor.

"Aynı inanca sahip olmayan, baktığı yönde aynı şeyleri görmeyen, siyasi ve menhecî olarak birbirlerine zıt, kendisine Allah'ın ayetlerinin okunduğu, arındığı, kitabın ve hikmetin öğretildiği Rabbani meclislerde bulunmamış veya bulunacak dirayeti gösterememiş insanlar, sadece ama sadece eğitilmeli ve ıslah edilmelidir."

Güç dengelerinin değişmesi karşısında insanların ikiye ayrıldığını söyleyebiliriz:

a. Akide ve metodunda ilkeleri olan, vakayı, sıcak gelişmeler ve anlık değişen hadiseler üzerinden değil, hak ve hakikat ilkeleri, İslam tarihinden süzülen tecrübe ve yaşanılan vakanın gerçekleri üzerinde okumaya çalışanlar.

b. Akide ve menheci bir kenara koyup, sabit ilkeler ve değişkenler perspektifine bakmaksızın duygusal etkileşimler, sloganlar ve genel eğilim yönünde bir okuma yapıp, genelde güç ve popülerlikten yana tavır alanlar.[12]

Böylelerinin en temel özelliği, güçlüyken toz kondurmadıkları, holiganca ve amigo tavırlarıyla savundukları kimseleri, güçten düşüp zayıfladığında hunharca ve hiçbir ölçü gözetmeksizin eleştirmeleridir.

Böyleleri her dönemde var olan veya bir yapının kendisiyle tanınıp temeyyüz ettiği akidevi ve menhecî özelliklerini ne hikmetse güç kaybı başladıktan sonra fark eder ve aydınlanırlar.

Böyleleri Müslüman olsalar da ahlaksızdırlar. Ve bu ahlaksızlık onlarda yerleşik bir tiynet hâline gelmiştir. Gemileri yakmadan, kardeşliği talan etmeden, geçmişi tek kalemde silip atmadan bir yöne yönelemezler. Orada umduklarını bulamayıp, güç ve popülariteye dair hayalleri suya düşünce aynı tiyneti sergilemeye başlarlar. Gemileri yakıp gittikleri yoldan, yine gemileri yakıp dönmeyi tercih ederler. Mümin, bir delikten iki defa ısırılmaz. Böylesi insanların günah çıkarırken kullandıkları bol *'vallahi'*li ve *'Allah şahittir ki'* cümlelerine aldanmamalı, yalnızca günah çıkarırken Allah'ı *subhanehu ve teâlâ* hatırlayıp insanları aldatmak için Allah'ı andıklarını bilmeliyiz.

Böylelerine gönül rahatlığıyla, altını çize çize: *'Mümin, bir de-lik-ten iki de-fa ı-sı-rıl-maz.'* diyebilmeliyiz.

Böylelerine bir iyilikte bulunmak istiyorsak, günah çıkarmak adına ölçüsüz eleştirinin kişiyi samimi kılmayacağı, aklı başında Müslümanların yanında iyice düşüreceği ve günahın/hatanın başka bir günah/hatayla değil tevbe, samimiyet ve güzel ahlakla temizlenip telafi edilebileceğini hatırlatmalıyız.

Allah *subhanehu ve teâlâ* yaşanan olaylardan ibret almayı; sahih ve salih bir istikamet tutturmayı ihsan eylesin.

Sözde, amelde ve mücadelede ilim, hikmet, ihlas, fedakârlık ve sadakat ihsan eylesin.

Sözün sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

12. *Bir hakikatin altını çizmekte fayda görüyoruz: Aynı safta el bağlayıp namaza duranların biri Ebu Bekir radıyallahu anh misali a'la'ı iliyyinde diğeri Abdullah b. Ubey b. Selul gibi esfeli safilinde olduğu gibi, aynı davaya gönül verenlerin bir kısmı sadece ve sadece Allah rızasını gözetirken bir diğeri güç, popülerlik, makam, dünyevi çıkarlar için o davaya gönül vermiş olabilir. Bizim eleştirdiğimiz ve kardeşlerimizi uyardıklarımız yazı içinde sıfatlarını zikrettiğimiz güçperest, ölçüsüz, muzir tiplerdir.*

Hikmet Parıltıları

Talha b. Musarrıf şöyle demiştir:

'Kim Kur'an'ı gündüzün herhangi bir vaktinde hatmederse, melekler akşam oluncaya kadar ona salât getirirler. Kimde Kur'an'ı gecenin herhangi bir saatinde hatmederse melekler sabahlayıncaya kadar ona salât getirirler.' [1]

İbni Ebi Dünya'dan rivayet ediliyor:

'O bir gece uyuya kaldığı için hizbinden geri kaldı. Rüyasında kendisine şöyle seslendiğini hissetti:

'Bedenin kuvvetinden ve sıhhatinden ötürü şaşırırım,

Ve bir gencin fecre kadar yattığından ötürü,

Ölümün kaçırıp götüreceklerinden emin olunmaz,

Bir gecenin karanlığında gittiğinde.' [2]

---

1. *İmam Nevevi; Ezkar.*
2. *İmam Nevevi; Et-tibyan .*

Üç Nimet

Özcan YILDIRIM
ozcanyildirim@tevhiddergisi.net

İslam nimetinden sonra seninle omuz omuza olan dava arkadaşları vermişse, Peygamberlerin mihnesi/mesleği olan İslam davasına hizmetle şereflendirmişse, baktığında mesrur olduğun, yanında sükun bulduğun bir eş, senin için teskin ve dünya lezzeti olan çocuklar bahşetmişse... Bunlar zenginlik ve değil de nedir kardeşim?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالضُّحَى (1) وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى (2) مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى (3) وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ
الْأُولَى (4) وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى (5) أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى (6) وَوَجَدَكَ ضَالًّا
فَهَدَى (7) وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى (8) فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ (9) وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ (10)
وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ (11)

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. Kuşluk vaktine andolsun,

2. 'Karanlığı iyice çöktüğü' zaman geceye,

3. Rabbin seni terk etmedi ve darılmadı.

4. Şüphesiz senin için son olan (ahiret), ilk olandan (dünyadan) daha hayırlıdır.

5. Elbette Rabbin sana verecek, böylece sen razı olacaksın.

6. Bir yetim iken, seni bulup barındırmadı mı?

7. Ve seni yol bilmez iken, doğru yola yöneltip iletmedi mi?

8. Bir yoksul iken, seni bulup zengin etmedi mi?

9. Öyleyse, sakın yetimi üzüp kahretme.

10. İsteyip, dileneni azarlayıp çıkışma.

11. Rabbinin nimetini durmaksızın anlat."

Allah'a hamd, Rasûlü'ne salât ve selam olsun…

"أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى"

"Bir yetim iken, seni bulup barındırmadı mı?"

Allah *subhanehu ve teâlâ* burada soru sorarak ifade ediyor. Burada *'Seni yetim bulduk ve barındırdık'* ifadesi de kullanabilirdi. Fakat soruyu takrir manasında kullanıyor. Bu kullanım hem burada hem de sünnette yaygın olan bir kullanımdır. Haddi zatında da bir terbiye/eğitim metodudur. İnsana bir şeyi öğretmek, hatırlatmak veya derin düşünmesini sağlayıp kalıcı bir kanaat oluşması isteniliyorsa, bunun soru ile yapılması daha uygundur.

Kuran'ın ifade metotlarından birisi de budur. Mushaf sıralamasında bu sureden sonra gelen Şerh/İnşirah suresi de bu şekilde başlamaktadır.

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ

"Biz, göğsünü genişletip (hidayet ve hayra elverişli hâle) getirmedik mi?" [1]

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ

"Allah kuluna yetmez mi?" [2]

أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ

"Allah, hükmedenlerin en hâkimi değil mi?" [3]

Allah, Cibril'i semadan yeryüzüne insanlara İslam'ın temellerini öğretirken de bu üslup üzere göndermiştir.

Ömer b. Hattab *radıyallahu anh* şöyle dedi:

"Bir gün Rasûlullah'ın huzurunda bulunduğumuz sırada, elbisesi beyaz mı beyaz, saçları siyah mı siyah, üzerinde yolculuk eseri bulunmayan ve hiçbirimizin tanımadığı bir adam çıkageldi. Peygamberin yanına sokuldu, önüne oturdu, dizlerini Peygamberin dizlerine dayadı, ellerini (kendi) dizlerinin üstüne koydu ve:

— Ey Muhammed, bana İslam'ı anlat! dedi. Rasûlullah:

— İslam, Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şehadet etmen, namazı dosdoğru kılman, zekâtı vermen, Ramazan orucunu tutman, güç yetirebilirsen hac yapmandır, buyurdu. Adam:

— Doğru söyledin, dedi. Onun hem sorup hem de tasdik etmesi tuhafımıza gitti. Adam:

— Şimdi de imanı anlat bana, dedi. Rasûlullah:

— Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe inanmandır. Yine kadere, hayrına ve şerrine iman etmendir, buyurdu. Adam tekrar:

— Doğru söyledin, diye tasdik etti.

— Peki 'ihsan' nedir? Onu da anlat, dedi. Rasûlullah:

— İhsan, Allah'a, O'nu görüyormuşsun gibi kulluk etmendir. Sen , O'nu görmüyorsan da O seni mutlaka görüyor, buyurdu. Adam yine:

— Doğru söyledin, dedi. Sonra da:

— Kıyamet ne zaman kopacak? diye sordu. Peygamber:

— Kendisine soru yöneltilen, bu konuda sorandan daha bilgili değildir, cevabını verdi. Adam:

— O hâlde alametlerini söyle, dedi. Rasûlullah:

— Cariyenin efendisini doğurması, yalın ayak, çıplak koyun çobanlarının, yüksek ve mükemmel binalar kurmada birbirleriyle yarışmalarıdır, buyurdu.

Adam, (sessizce) çekip gitti. Ben bir süre öylece kalakaldım. Daha sonra Peygamber:

İnsana bir şeyi öğretmek, hatırlatmak veya derin düşünmesini sağlayıp kalıcı bir kanaat oluşması isteniliyorsa, bunun soru ile yapılması daha uygundur.

1. 94/İnşirah, 1
2. 39/Zümer, 36
3. 95/Tin, 8

— Ey Ömer, soru soran kişi kimdi, biliyor musun? buyurdu. Ben:

— Allah ve Rasûlü bilir, dedim. Rasûlullah:

— O Cibril'di, size dininizi öğretmeye geldi, buyurdu." [4]

Pak vahyin kendisine indirildiği Allah Rasûlü de bu yöntemi kullandı:

"— Muflis kimdir, biliyor musunuz? diye sordu. Sahabi:

— Bizim aramızda müflis, parası ve malı olmayan kimsedir.' dediler. Rasûlullah:

— Şüphesiz ki ümmetimin muflisi, kıyamet günü namaz, oruç ve zekât sevabıyla gelip, fakat şuna sövüp, buna zina isnad ve iftirası yapıp, şunun malını yiyip, bunun kanını döküp, şunu dövüp, bu sebeple iyiliklerinin sevabı şuna buna verilen ve üzerindeki kul hakları bitmeden sevapları biterse, hak sahiplerinin günahları kendisine yüklenip sonra da cehenneme atılan kimsedir, buyurdular." [5]

"Rasûlullah, Muaz b. Cebel'e hitaben:

"— Ey Muaz! Allah'ın kulları üzerindeki hakkının ne olduğunu bilir misin, diye sordu. Muaz:

— Allah ve Rasûlü bilir, dedi. Peygamber şöyle devam etti:

— Allah'ın kulları üzerindeki hakkı, O'na ibadet etmeleri ve hiçbir şeyi O'na ortak koşmamalarıdır. Peki, bu görevlerini yerine getiren kulların Allah'ın üzerindeki haklarının ne olduğunu bilir misin? Muaz:

— Allah ve Rasûlü bilir, dedi. Peygamber:

— Onların Allah üzerindeki hakları, Allah'ın onlara azap etmemesidir, diye buyurdu." [6]

"— Müslüman kimdir, biliyor musunuz? diye sordu. Onlar da:

— Allah ve Rasûlü daha iyi bilir! dediler.

— Müslüman, diğer Müslümanların elinden ve dilinden emin olduğu kimsedir, buyurdu. Sonra:

— Mümin kimdir, diye sordu. Allah ve Rasûlü daha iyi bilir, dediler. Bunun üzerine şunları söyledi:

— Müminlerin canları ve malları hususunda kendisinden emin olduğu kimsedir." [7]

"— Ağaçlar arasında bir ağaç vardır ki yaprağı dökülmez. Bu ağaç Müslümana benzer. Bana bu ağacın ne olduğunu söyleyiniz.

İnsanlar çöl ağaçlarını saymaya başladılar. (Abdullah b. Ömer diyor ki:) 'Aklıma onun hurma ağacı olduğu geldi. Ancak utandığımdan bunu söylemedim.' Daha sonra sahabi:

— Ey Allah'ın Rasûlü, onun ne olduğunu bize bildir, dediler. Bunun üzerine:

— O, hurma ağacıdır. buyurdu." [8]

"Rasûlullah:

— Sizden kim evine döndüğü zaman üç adet gebe, iri, semiz deve bulmayı istemez, diye sordu.

— Hepimiz isteriz, diye cevap verdik.

— Öyle ise, kim namazda üç ayet okursa bu ona, üç iri ve semiz deveden daha hayırlıdır, buyurdu." [9]

Soru soran ashabına cevap verir, öğrenmeye hazır olan o şahsa yeni sorular sorarak öğrenme merakını tetikler ve yeni bilgiler öğretirdi.

Muaz b. Cebel *radıyallahu anh* bir gün sordu:

"— Beni cehennemden uzaklaştırıp cennete sokacak bir amel söyle!' Allah Rasûlü şöyle cevap verdi:

— Allah'a ibadet eder, O'na hiçbir şeyi ortak koşmazsın, namaz kılarsın, zekât verirsin, Ramazan orucunu tutarsın, Beytullah'ı hac yaparsın.

Allah Rasûlü ona:

— Sana hayır kapılarını göstereyim mi, dedi.

— Evet, ey Allah'ın Rasûlü, dedim.

— Oruç (cehenneme) perdedir; sadaka hataları yok eder, tıpkı suyun ateşi yok etmesi gibi; kişinin geceleyin kıldığı namaz salihlerin şiarıdır, buyurdu.

Sonra şöyle buyurdu:

4. Müslim, İman, 1/5; Ayrıca bkz. Buhari, İman, 37; Tirmizi İman, 4; Ebu Davud, Sünnet, 16; Nesai, Mevakit, 6.
5. Müslim
6. Buhari, Müslim
7. Müsned
8. Buhari
9. Müslim

— *Bu işin başını, direğini ve zirvesini sana haber vereyim mi?*

— *Evet, ey Allah'ın Rasûlü, dedim.*

— *Dinle öyleyse, buyurdu ve açıkladı: 'Bu dinin başı İslam'dır, direği namazdır, zirvesi cihaddır!' Sonra şöyle devam etti: 'Sana yaptığında bütün bunları elde edeceğin bir şeyi haber vereyim mi?' 'Evet ey Allah'ın Rasûlü!' dedim. 'Şuna sahip ol!' dedi ve eliyle diline işaret etti."* [10]

Hadislerdeki örneklerden de anlaşılacağı üzere, soru sormak insan zihnini çalıştırıp cevaba odakladığı için en etkili öğretim metodudur. Allah Rasûlü bir şeyin kalplerde ve zihinlerde yerleşmesini ve kalıcı olmasını istediğinde ashabına soru sorar, bazen de konuyu onların soru soracağı şekilde anlatır, konuya dair sorulan soruları cevaplardı.

Seni Yetim Bulmadık mı?

Allah *subhanehu ve teâlâ* Peygamberine üzerindeki en büyük nimetlerden bir tanesini hatırlatıyor. Envai şirkin, zulmün ve fesadın olduğu bir yerde yetim doğmuştu Rasûl... Annesinin şefkatine de altı yıl kadar doyabilmişti. Ardından dedesinin ve amcasının yanında idi. Hiçbiri iman pınarından içmemişti. O dönemde haniflerin varlığı dahi onları küfürden kurtarmaya yetmemişti. Bunca olana rağmen Allah seni barındırdı. Hem de en doğru, en selim bir barınak içerisinde... Öyle bir barındırdı ki, toplumun tüm putperest zihniyetinden ve kokmuş yaşantılarından uzak tuttu. Ne kadar da büyük nimet!

"وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى"

"Sen (kitabı ve imanı) bilmezken sana doğru yolu göstermedi mi?"

Buradaki *'dâllen kelimesi'* şaşırmış, *'yolunu bilmeyen'* anlamındadır. Bazı kıt akıllıların anladığı gibi *'sapık'* anlamında değildir. Bu ayetten kastedilen ise: *'Sen kitap ve hikmeti bilmiyordun. İlim sahibi değildin. Şer'i hükümleri bilmiyordun da seni Kur'an'a muhatap kılarak doğru yola iletti.'* demektir.

"Allah sana kitabı ve hikmeti indirdi ve sana bilmediklerini öğretti. Allah'ın senin üzerindeki lütuf ve ihsanı çok büyüktür." [11]

"Böylece sana emrimizden bir ruh vahyettik. Sen kitabın ve imanın ne olduğunu bilmezdin. Fakat biz onu kullarımızdan dilediğimizi kendisiyle hidayet ettiğimiz bir nur kıldık. Şüphesiz ki sen dosdoğru yola iletirsin." [12]

Ayetle alakalı pek çok yaklaşım olsa da, bunların içerisinden kastedilenin şeriatı, ahkâmı ve Kur'an'ı bilmemek, ondan gafil, habersiz olmak olduğunu söyleyebiliriz.[13] Bununla ilgili Allah *subhanehu ve teâlâ* başka ayetlerde şöyle buyurmaktadır:

> Soru soran ashabına cevap verir, öğrenmeye hazır olan o şahsa yeni sorular sorarak öğrenme merakını tetikler ve yeni bilgiler öğretirdi.

"Biz vahyettiğimiz bu Kur'an (vesilesiyle) sana kıssaların en güzelini anlatıyoruz. (Oysa) hiç şüphesiz ki bundan önce (bu kıssalardan) habersizdin." [14]

"Sen, bundan önce kitap okuyor değildin, hem onu sağ elinle de yazmıyordun. (Öyle olsaydı) işte o zaman batıl ehli şüpheye düşerdi." [15]

Ayete dair başka bir yaklaşım da şu şekilde olabilir:

10. Tirmizi

11. 4/Nisa, 113
12. 42/Şura, 52
13. Bahse konu olan Allah Rasûlü'nün kitap ve imanı bilmemek ile alakalı uzun nakiller arasında boğmamak adına kısaca, muhakkik ulemanın tercih ettiği ile iktifa ettik.
14. 12/Yusuf, 3
15. 29/Ankebut, 48

> Rabbinin onu yetim iken barındırdığını, şaşkın iken doğru yolu gösterdiğini, fakirlikten kurtarıp zengin ettiğini hatırlatması dolayısı ile kendisine ve kendisinin gerisinden Müslümanlara her yetimi barındırmayı, her isteyenin ihtiyacını gidermeyi ve yüce Allah'ın üzerindeki nimetlerini belirtmeyi emrediyor. Bu nimetlerin başında ise bu dinin kendisine gösterilmesi gelmektedir.'

'Sen sapkın bir topluluk içinde idin de senin vasıtan ile Allah onlara hidayet etti.' [16]

Lugavi Bir Hikmet

Araplar geniş bir düzlükte yanında hiçbir ağaç bulunmayan tek bir ağaca *'dâlle'* demişlerdir. Geniş bir arazide bir işaret olması hasebiyle onun sayesinde yol bulunabilir. Yani *'Sen tek başına idin ve insanlar seninle hidayet buldu. Çölde vahye şahitlik eden tek kişiydin ve insanlar seninle hidayet yolunu buldular.'*

'Buna göre, "Sen şaşmış iken seni yola getirmedik mi?" ayetinden maksat: Senin kavmin hiçbir şey bilmezken, putlara taparken senin vasıtanla hidayete erdirmedik mi? Sen insanlar arasında meşhur değilken, kavmin senin kıymetini bilmezken, seni yeteri kadar takdir etmezken, biz seni seçip senin vasıtanla onlara hidayeti verdik demek, daha doğru olan bir yorumdur.' [17]

Müslüman bir birey davetçidir. Davetçi kimliği ile de toplumda kendisi ile yol bulunabilen *'dâlle'* gibidir. Bundan dolayı da toplumun sorunlarına ışık tutan, onlara yol gösteren bir kişi olmalıdır. İnsanlar her ne zaman dâllen/şaşkınlık hâlinde iken kendisini gördüklerinde yol buldukları bir *'dâlle'* olmalıdır.

وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى

"Bir fakirken seni zengin kılmadı mı?"

Seni, malı bulunmayan bir fakirken zengin kılmadı mı? Hatice vasıtası ile seni zengin kıldı.[18]

Sen muhtaç ve fakir birisi iken Allah kendinden başkasına seni muhtaç olmaktan kurtarmadı mı? *'Allah, Peygamberine, sabreden fakir ve şükreden zengin makamlarını birlikte ihsan etmiştir.'* [19]

Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* bugünün anlayışı ile zengin değildi. İnsanların anladığı gibi bağı, bahçeleri ve envai türden malları olan biri değildi. Bilakis Allah Rasûlü dünyaya muhtaç değildi. Ki zenginlik de, kişinin ihtiyaç sahibi olmamasıdır.

Şu an çevremize baktığımızda insanların bir şekilde ihtiyaçlarını karşılayabildiklerini müşahede etmekteyiz. Kişi binlerce lirası olması ve her istediğini elde edebilmesine rağmen bunu az görebilmektedir. Kendisine sorulsa sürekli şekva modunda, vaveyla koparmadığı hiçbir şey kalmıştır. Sürekli sıkıntısı ve maddi birtakım sorunları vardır. Zengin ve refahta olabilmesi için evi, son model arabası ve ciddi bir birikimi olması gerekir.

"Ademoğlunun bir vadi dolusu altını olsa, bir vadi daha ister. Onun ağzını topraktan başka bir şey doldurmaz." [20]

İnsandaki bu durum tamamen fıtrî olan bir şeydir. Küçük bir çocuğun elinden almayı istediğiniz bir şeyi ancak yeni bir şey göstererek alabilirsiniz. İnsanoğlu elindekine kanaat etmekten ziyade, elindekinden daha güzel, daha fazla olana tamah eder. Nefis insanı maymun iştahlı olmaya iter. Bundan dolayıdır ki fıtratta olan mala karşı tamahı bastırmak için çaba göstermemiz gerekir. Maalesef modern dünya tüm

16. *Bu kıraat farklılığına mebni olan bir tefsirdir. Çünkü el-Hasen'in kıraatinde: "Vevecedeke dâllun fehedâ", "Sapık kimse(ler) seni buldu da hidayete ulaştı." diye okumuştur ki, sapık kimseler seni buldu, senin vasıtanla hidayete eriştiler demektir. El-Camiul'i-Ahkami'l Kur'an*
17. *Kurtubi*
18. *Kurtubi*
19. *İbni Kesir*
20. *Buhari*

hâlleri ile biz Müslümanların iştahını kabartacak cinsten kendisini sergiliyor. Her şeyin *'akıllı'*sı ile beraber modern dünya insanların hızına yetişemediği baş döndürücü bir hâle geldi. Allah'tan dileğimiz Müslümanları bu mengenenin içerisine dahil etmemesidir.

Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* ise kanaatkardı. Kendisinin ailesinden kalan hiçbir şeyi yoktu, diyebiliriz. Hatice annemiz ile evlenmesi, ticari hayatıyla beraber dünyadan edindiklerine kanaat gösteriyordu. Allah Rasûlü'nün zenginliği, kanaatkar oluşuydu.

"Gerçek zenginlik, mal çokluğu değil, gönül tokluğu/zenginliğidir." [21]

Allah *subhanehu ve teâlâ* Rasûlü'ne, Hatice *radıyallahu anha* gibi sevgisi ve malıyla destek veren bir eş ile destek verdi. Ardından İslam davetini yayarken davasına sadık ve tüm benliklerini ortaya koyan yarenler verdi. İşte bunlar da onu dünyaya ve dünya ehline müstağni kılan şeylerdi.

Allah Rasûlü'ne veren Allah, bize de vermiş midir? Elbette! Dünyaya karşı müstağni/ihtiyaç sahibi olmayan kimse zengin demektir. İslam nimetinden sonra seninle omuz omuza olan dava arkadaşları vermişse, Peygamberlerin mihnesi/mesleği olan İslam davasına hizmetle şereflendirmişse, baktığında mesrûr olduğun, yanında sükûn bulduğun bir eş, senin için teskin ve dünya lezzeti olan çocuklar bahşetmişse... Bunlar zenginlik değil de nedir kardeşim? Biz zenginliği bir şeye kodladığımız için İslam'ın *'ğinâ'n nefs'*/gönül zenginliği/tokluğunu anlayamamaktayız.

Allah, bizleri dünyaya karşı müstağni olan kullarından eylesin. Allahumme amin.

• • •

Önceki ayetlerle bağlayacak olursak, seni yetim, şaşkın ve fakir bir hâlde bulup seni zengin kılan, dünyaya karşı müstağni kılan Allah seni nasıl bırakıp terk etsin?

'Kendi durumuna, geçmiş hayatına bak. Rabbin bu görevi sana yüklemeden önce bile seni bıraktı, sana hiç küstü mü? Yetimliğini O'nun koruması kuşatmadı mı? Şaşkınlığına O'nun doğru yolu göstermesi yetişmedi mi? Senin fakirliğini O'nun ihsanı bürümedi mi?

Sen yetim olarak doğmuştun seni barındırdı. Senin dininden olmadığı hâlde amcan Ebu Talib'e varıncaya kadar birçoklarının şefkatini sağladı.

Doğrusu sen fakirdin, yüce Allah seni kanaatkarlık vererek zenginleştirdi. Nitekim seni kendi kazancın ve hanımın Hatice'nin malı ile de zengin yaptı, fakirliği hissetmedin ya da çevrendeki zenginliklere göz dikmedin.

Sonra sen çelişik düşünceleri, saçma inançları bulunan, durumları bozuk ve davranışları sapık bir cahiliyet ortamında yetiştin ve senin ruhun o ortamda huzur bulmadı, o hayata meyletmedi. Ama kendin için açık ve emin bir yol da bulamadın. Ne cahiliyette ne de Musa'nın ve İsa'nın dinlerinden dönen, dinlerini değiştiren, sapıtan ve yolunu kaybeden taraftarlarının yanında... Sonra yüce Allah, sana vahyettiği din ile, sana ulaştırdığı sistem ile seni doğru yola iletti.

Bir kimseyi inanç sistemlerinin karmaşasından ve sapık yollardan kurtararak ona doğru yolu göstermek en büyük ihsandır. Hiçbir ihsan ona denk olamaz. Yine bir insana doğru yolu göstermek rahatlıktır, endişeden huzura kavuşmaktır, yorgunluktan kurtulmaktır. Belki de bu yorgunluklar ve endişeler vahyin kesilmesi, müşriklerin buna sevinmeleri ve sevgilinin sevgilisinden ayrı kalması gibi Rasûlullah'ın çekmiş olduğu çilelerden ileri gelmekteydi. Sonra bu ayet gelerek, ona Rabbinin kendisini sapıklığı içinde vahiysiz bırakmayacağını, önceden de şaşkınlık içinde ve yolunu şaşırmış olarak bırakmadığını hatırlatıyor ve ruhunu tatmin ediyor.

Rabbinin onu yetim iken barındırdığını, şaşkın iken doğru yolu gösterdiğini, fakirlikten kurtarıp zengin ettiğini hatırlatması dolayısı ile kendisine ve kendisinin gerisinden Müslümanlara her yetimi barındırmayı, her isteyenin ihtiyacını gidermeyi ve yüce Allah'ın üzerindeki nimetlerini belirtmeyi emrediyor. Bu nimetlerin başında ise bu dinin kendisine gösterilmesi gelmektedir.' [22]

Allah *subhanehu ve teâlâ* bu üç ayette, yetimken barındırması, şeriatı bilmezken hidayet etmesi ve fakirken zengin kılması olmak üzere üç nimetinden bahsetti. Bir sonraki sayımızda bunun karşılığını göreceğiz inşaallah.

"Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun" duamız ile...

21. Buhari

22. Fi Zilali'l Kur'an

Kıssadan Hisse

Tuz ve Su

Hintli yaşlı bir usta, çırağının sürekli her şeyden şikayet etmesinden bıkmıştı. Bir gün çırağını tuz almaya gönderdi. Hayatındaki her şeyden mutsuz olan çırak döndüğünde, yaşlı usta ona, bir avuç tuzu küçük bir testi suya atıp içmesini söyledi. Çırak, yaşlı adamın söylediğini yaptı ama içer içmez ağzındakileri tükürmeye başladı. *'Tadı nasıl?'* diye soran yaşlı adama öfkeyle, *'Çok tuzlu!'* diye cevap verdi.

Usta kıkırdayarak çırağını kolundan tuttu ve dışarı çıkardı. Sessizce az ilerideki gölün kıyısına götürdü ve çırağına bu kez de biz avuç tuzu göle atıp, gölden su içmesini söyledi. Söyleneni yapan çırak, ağzının kenarlarından akan suyu koluyla silerken aynı soruyu sordu: *'Tadı nasıl?'*, *'Ferahlatıcı'* diye cevap verdi genç çırak. *'Tuzun tadını aldın mı?'* diye sordu yaşlı adam, *'Hayır'* diye cevapladı çırağı. Bunun üzerine yaşlı adam, suyun yanında diz çökmüş olan çırağının yanına oturdu ve şöyle dedi:

'Hayattaki ıstıraplar tuz gibidir; ne azdır ne de çok. Istırabın miktarı hep aynıdır. Ancak bu ıstırabın acılığı, neyin içerisine konulduğuna bağlıdır. Istırabın olduğunda yapman gereken tek şey, ıstırap veren şeyle ilgili hislerini genişletmektir. Onun için sen de artık bardak olmayı bırak, göl olmaya hatta derya olmaya çalış.'

İslam dini bir bütündür. İtikad kadar ahlak, ahlak kadar ahkâm da önemlidir. Birisinin yokluğu, diğerlerini ya komple iptal eder ya da onların büyük darbe almasına sebep olur. İslam davetçileri toplumları hak yola çağırırken ve kendi yaşamlarında dini ikame ederken şeytanın adımlarına uymamalıdırlar. Ahlaki meseleleri küçük görüp davetten ve yaşamdan onları koparmak, davetteki etkiyi azaltacak, hidayet üzere kalmayı tehlikeye atacaktır.

Kabilelere Davet Dönemi

Enes YELGÜN
enesyelgun@tevhiddergisi.net

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a; salât ve selam, O'nun Rasûlü'ne olsun.

Geçen yazımızda, Allah Rasûlü'nün Mekke döneminin sonlarına doğru başlattığı kabilelere davet girişimini incelemeye başlamıştık. Bu yazımızda da özellikle iki kabileye yapılan davet ve sonrasında gerçekleşen olaylar üzerine bazı değerlendirmeler yapmaya çalışacağız.

Allah Rasûlü Mekke döneminin sonlarında, haram aylar daha yoğun bir şekilde olmak üzere Mekke'ye gelen kabilelere davette bulunuyordu. Onları İslam'a çağırıyor, kabul etmezlerse onlardan himaye talep ediyordu. Siyer kaynaklarında özellikle iki kabileye yapılan davet ile ilgili daha fazla ayrıntı mevcuttur. Biz de o rivayetleri zikredip Allah Rasûlü'nün siretinden kendimize ders çıkarmaya çalışacağız.

Ali *radıyallahu anh* şöyle anlatıyor:

"Allah, Rasûlullah'a kendisini tanıtması ve İslam'a davet etmesi için emir verdiği zaman, Rasûlullah Mina'ya gitti. Ben ve Ebu Bekir de onunla beraber dolaşıyorduk. Bir topluluğun yanına vardık. Bu toplulukta bir sükûnet ve ağır başlılık vardı. Yaşlıları ulu, şekil ve şemailleri ise güzel kimselerdi. Ebu Bekir onların yanına gidip selam verdi ve kimlerden olduklarını sordu. Onlar:

— Biz, Şeyban b. Salebe oğullarıyız, dediler.

Ebu Bekir ayağa kalkıp Rasûlullah'a:

— Anam, babam sana feda olsun! İşte bunlar Şeyban b. Salebe oğullarının izzet ve şeref sahibi kişileridir, dedi.

Bu topluluk içinde, Mefruk b. Amr, Hani b. Kabisa, Numan b. Şerik gibi kimseler de vardı. Bunların içinden Ebu Bekir'e en çok yakınlık gösteren Mefruk b. Amr idi.

Ben sizleri, Allah'tan başka ibadete layık ilah olmadığına, O'nun ortağı bulunmadığına ve (tüm sıfatlarında) tek olduğuna, benim ise Allah'ın Rasûlü olduğuma şehadet etmeye ve Allah tarafından emrolunduğum şeyleri yerine getirinceye kadar, beni koruyup barındırmaya ve bana yardımcı olmaya davet ediyorum.

Mefruk, yakışıklı, dili düzgün, saçları örgülü ve iki yandan göğsüne dökülmüş, diğerlerinden biraz daha üstün görünüşlü bir kimseydi. Ebu Bekir'in yanında oturuyordu. Ebu Bekir ona:

— Sizlerin askerî hazırlık ve sayı bakımından gücünüz ne kadardır? diye sordu, Mefruk:

— Biz bin kişiden fazlayız. Bin kişi ise yenilebilecek kadar az bir sayı değildir, diye cevap verdi. Bunun üzerine Ebu Bekir:

— Size sığınanları ne yaparsınız. Bu konudaki geleneğiniz nedir? diye bir başka soru sordu, Mefruk da:

— Bize sığınanları korumak için bütün gücümüzü sarf ederiz. Bu konuda herkes üzerine düşen görevini seve seve yerine getirir. Ebu Bekir tekrar sordu:

— Savaşta düşmana nasıl davranırsınız? Mefruk:

— Savaşta düşmana karşı sağlam dururuz ve çok sert oluruz. Bizler atları evlatlara, silahları sütlü sağmal develere her zaman üstün tutarız. Yardımı ise Allah'tan bekleriz. Zafer de bazen bizim, bazen karşımızdakinin olur, diye cevap verdi ve ardından:

— Sen herhâlde Kureyşli bir kardeşsin, dedi. Ebu Bekir:

— Herhâlde sizlere, bir adamın çıkıp, kendisini insanlara 'Allah'ın Rasûlü' olarak tanıttığı haberi gelmiştir. İşte o şu adamdır! diyerek Rasûlullah'ı gösterdi, Mefruk:

— Biz bu konuda bir şeyler duymuştuk, dedikten sonra Rasûlullah'a dönerek:

— Ey Kureyşli kardeş! Sen insanları neye davet ediyorsun? diye sordu.

Bunun üzerine Rasûlullah onların yanına gelip oturdu. Ebu Bekir hemen ayağa kalkıp elbisesi ile Rasûlullah'a gölge yaptı. Rasûlullah, Mefruk'a:

— Ben sizleri, Allah'tan başka ibadete layık ilah olmadığına, O'nun ortağı bulunmadığına ve (tüm sıfatlarında) tek olduğuna, benim ise Allah'ın Rasûlü olduğuma şehadet etmeye ve Allah tarafından emrolunduğum şeyleri yerine getirinceye kadar, beni koruyup barındırmaya ve bana yardımcı olmaya davet ediyorum. Çünkü, Kureyşliler Allah'ın emrine karşı koydular. Allah'ın Rasûlü'nü yalanladılar. Batıla sarılıp, haktan yüz çevirdiler. Halbuki, her şeyden müstağni ve övülmeye layık olan tek zat O'dur, diyerek tebliğde bulundu. Mefruk:

— Ey Kureyşli kardeş! Sen daha başka nelere davet ediyorsun? diye sordu. Rasûlullah ona şu ayetleri okudu:

— "De ki: 'Gelin sizlere Rabbinizin neleri haram kıldığını bildireyim! O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Baba ve anneye iyilik yapın. Fakirlik endişesiyle çocuklarınızı öldürmeyin. Sizin de, onların da rızkını biz veririz. Bütün kötülüklerden kaçının. Allah'ın meşru kıldığı bir sebep olmaksızın, Allah'ın haram kıldığı cana kıymayın. Belki aklınızı başınıza toplarsınız diye Allah bunları size tavsiye etti.

Yetim malına yaklaşmayın. Fakat, ergenlik çağına gelinceye kadar onun malına en güzel biçimde yaklaşıp uygun şekilde sarf edebilirsiniz. Ölçü ve tartıda adaletli olun. Biz, kişiye gücünün yetmediğini teklif etmeyiz. Şahitlik ettiğinizde akrabalarınızın aleyhinde olsa bile, adaletli olunuz. Allah'a verdiğiniz sözü

yerine getirin. Belki öğüt alırsınız diye, Allah bunları size tavsiye ediyor.

İşte benim doğru yolum budur. Ona uyun. Sizleri Allah'ın yolundan ayıran yollara uymayın. Belki korkup sakınırsınız diye, Allah sizlere böyle tavsiyede bulunuyor." [1]

Mefruk bu ayetleri dinledikten sonra:

— Ey Kureyşli kardeş! Sen daha başka nelere davet ediyorsun? Vallahi, bunlar yeryüzünün sözlerinden değildir. Eğer onların sözlerinden olsaydı biz bunu bilirdik, dedi. Bu kez Rasûlullah şu ayeti okudu:

— "Allah adaleti, iyilik yapmayı ve akrabaya vermeyi emreder. Fuhuşu, kötülükleri ve asiliği ise yasaklar. İyice anlamanız için işte Allah sizlere böyle öğüt verir." [2]

Mefruk bütün bunları dinledikten sonra:

— Ey Kureyşli kardeş! Sen beni ahlakın en faziletlisine ve amellerin en güzeline davet ettin. Seni yalanlayan bir kavim, sana iftira etmiş ve karşı koymuş demektir, dedi ve orada bulunan, kendi kavminden olan Hani b. Kabisa'yı işaret ederek:

— Bu, Hani b. Kabisa! Bizim, dinle ilgili konularda görüşlerine başvurduğumuz büyüğümüzdür, dedi. Bunun üzerine Hani' b. Kabisa Rasûlullah'a:

— Ey Kureyşli kardeş! Söylediklerini dinledim ve tasdik ettim. Bana göre, bizi davet ettiğin şeyin sonucunu iyice düşünmeden, böyle başı ve sonu olmayan bir mecliste, dinimizi hemen terk edip senin dinine tâbi olmamız hatalı bir görüş olabilir. Böyle bir şeyi hemen yapmak ciddiyetsizlik ve dar görüşlülüktür. Hatalı bir görüşe ise, hiç düşünmeden acele karar vermek sebep olur. Ayrıca biz, kavmimizin haberi olmadan herhangi bir akid yapmayı da uygun görmüyoruz. Şimdi en iyisi, sen dön, git. Biz de dönüp gidelim. Sen iyice düşün. Biz de iyice düşünelim, dedi ve orada kendi kavminden, Müsenna b. Harise'yi işaret ederek:

— Bu, Müsenna b. Harise! Bizim, savaşla ilgili konularda görüşüne başvurduğumuz büyüğümüzdür, dedi. Bunun üzerin Müsenna b. Harise Rasûlullah'a:

— Ey Kureyşli kardeş! Ben de sözlerini dinledim ve güzel buldum. Hepsi hoşuma gitti. Benim cevabım da Hani b. Kabisa'nın cevabı gibidir. Biz, iki bulanık su arasında otururuz. Bunlardan birisi Yamame, diğeri ise Semave'dir, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah:

— Bu iki su nedir ve nerededir? diye sordu. Bunun üzerine Müsenna:

— Onlardan biri Irak kasabalarına yüksekten bakan Arap topraklarındadır ve o bölgeye bu ad verilir. Diğeri ise Farisi ırmaklarının ağızları ve Kisra'nın ırmaklarının olduğu bölgededir ve oraya da o ad verilir. Kisra, orada herhangi bir olay çıkarmamak ve olay çıkaranları bastırmak şartı ile bizim orada yerleşmemize izin verdi. Fakat senin bizi davet ettiğin şey hükümdarların hoşuna gitmez. Araplar sınırlarında işlenen suçtan dolayı sahibini bağışlayabilir ve özrünü kabul edebilirler ama, Farisiler kendi sınırlarında işlenen suçtan dolayı sahibini affetmez ve özrünü kabul etmezler. Senin bizden istediğin şey sana Arap topraklarına yakın olan yerlerde yardım etmek ise bunu üzerimize alırız, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah:

— Sizler kötü cevap vermediniz. Doğru olanı açıkça dile getirdiniz. Şüphesiz, her tarafını emin kılmaya gücü yetmeyen kimseler, Allah'ın dinine yardım edemezler, buyurdu ve kalktı.

Ebu Bekir'in kolundan tutup onların yanından ayrıldı." [3]

Bu rivayette dikkatimizi çeken ilk husus, Ebu Bekir *radıyallahu anh* ve Mefruk'un karşılıklı sordukları sorular ve aldıkları cevaplardır. Talep edilen şey himaye olacağı için Ebu Bekir *radıyallahu anh* buna dair bilgileri toplamak istemiştir. Mefruk da genel bir malumat vermiş ama konu daha da hususileşince mevzuya asıl hâkim kişilere sözü bırakmıştır. Bunu yapan kişiler müşrik de olsalar, meclislerin daha verimli hâle gelmesi ve muhataplarında daha olumlu bir etki bırakması açısından önemli bir davranış çeşididir.

Allah Rasûlü'nün Mefruk'un sorularına verdiği cevaplar risaletin başlangıcından itibaren vurguladığımız bir noktayı bir kez daha bizlere hatırlatmaktadır. Allah Rasûlü'nün daveti bir bütünlük arzediyordu ve çok kısa, özdü. Onun davetinin temeli vahiydi. Gereksiz malumatlar ile davetin asıl mecrasından kopması, Allah Rasûlü'nün davetinde hiç karşılaşılan bir hâl değildi. Bir diğer önemli husus ise, müşrik

1. 6/En'am, 151-153
2. 16/Nahl, 90
3. Siyer'i İbni Kesir

olan bir topluma daha risaletin başlangıcında ahlaki konulardan haber verilmesi idi.

İslam dini bir bütündür. İtikad kadar ahlak, ahlak kadar ahkâm da önemlidir. Birisinin yokluğu, diğerlerini ya komple iptal eder ya da onların büyük darbe almasına sebep olur. İslam davetçileri toplumları hak yola çağırırken ve kendi yaşamlarında dini ikame ederken şeytanın adımlarına uymamalıdırlar. Ahlaki meseleleri küçük görüp davetten ve yaşamdan onları koparmak, davetteki etkiyi azaltacak, hidayet üzere kalmayı tehlikeye atacaktır. Elbette bunları sadece anlatmak yeterli olmaz. Aynı şekilde Allah Rasûlü'nün olduğu üzere hayata da yansıtmak gerekir.

Bu rivayette dikkatimizi çeken ikinci bir husus da, Allah Rasûlü'nün bu topluluk ile görüşmesini sonlandırmasına sebep olan bilgidir. Şeyban b. Salebe oğulları Fars İmparatorluğunun hemen yanında yaşıyorlardı ve Farslılar orada bir karışıklık çıkartmamak kaydıyla onları oraya yerleştirmişlerdi. Böyle bir ortamda henüz yeni yeni filizlenen bir davanın boy atması pek mümkün değildir. Mekke ve Medine doğal yollardan düşmanlarının istilasına kapalı bir belde olduğu için İslam hızlıca toplumun içinde güç kazanmıştır. Daveti sıkışan ve yeni merkezler arayan cemaatlerin bu tarz hadiseleri dikkate almaları gerekir.

Yine bu kavmin şartlı desteği de Allah Rasûlü'nün görüşmeyi sonlandırmasında önemli bir etkendir. Onlar ırmağın bir yanında Allah Rasûlü'nü himaye edebileceklerini, diğer yanında ise bunu yapamayacaklarını söylemişlerdi. Bu ise, tam anlamıyla belirsizlik demektir. İslami hareketin içine düşebileceği en kötü hâl budur. Bazen mücadeleyi yürütenler yaşanan olumsuzlukların çokluğu nedeniyle yeni mecralara yelken açmak isterler. Fakat bu aşamada seçim yaparken *'İçimizdeki halden kurtulalım da ne olursa olsun.'* mantığı ile hareket edilmemelidir. Yapılan şey basit bir ticaret değildir ki olumsuz bir sonuç aldığımızda *'kısmet değilmiş'* deyip sineye çekelim ve önümüze bakalım. Yıllar boyunca Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* dini için ter akıtan insanların emekleridir söz konusu olan. Dolayısıyla insana cazip gelse de içeriği tam anlamıyla idrak edilemeyen, ilerisi hakkında net fikir edinemediğimiz hususlarda teenni ile hareket etmek, Peygamberlerden bize kalan nebevi bir mirastır.

Burada müşrik olan bir kavmin Peygambere verdikleri şartlı cevabı gördük. Ancak bazen kendisini İslam'a nispet eden taifelerden bazılarının da İslami mücadeleye katkı sağlamak için benzer sözler zikrettiklerine şahitlik etmekteyiz. Onlar ya belli şartlarda hizmet edebileceklerini söylemekte ya da cemaatlerin kendilerine göre işlerini ayarlamalarını beklemektedir. İslam, herkesin hevasına, gelecekle ilgili planlarına göre şekil alan bir nizam değildir. İslam ortadadır. Her şeyi ile açık ve nettir. Dileyen kendini bu kalıba sokar ve hizmet ehli, dava adamı bir Müslüman olma şerefine nail olur. Dileyen de nefsinin hastalıklarından ötürü Allah'ın rahmetinden uzak bir hâlde yaşar. Allah Rasûlü'nün bu kavme verdiği cevap bu sebepten ötürü kulaklarımızda küpe olmalıdır.

Allah Rasûlü'nün davet yaptığı ve himaye talebinde bulunduğu ikinci bir kavim de Sasaa oğullarıdır.

"Rasûlullah, Ben'i Amir b. Sa'lebe'ye geldi. Onları Allah'a davet etti. Ve kendisini onlara tanıttı. Onlardan bir adam (ki ona Beyahara b. Firs denilir.) dedi ki:

— Vallahi, şayet bu genci Kureyş'ten alsam elbette onunla Arap'ı yenerim. Sonra Rasûlullah'a:

— Ne dersin? Eğer biz sana biat etsek sonra da Allah seni, muhaliflerinin üzerine galip kılsa, senden sonra idare bizde olacak mı? dedi. Rasûlullah:

— İdare Allah'a aittir. Onu dilediği kimselere verir, dedi. Adam da şöyle dedi:

— Araplara karşı biz sana siper olalım ve Allah seni galip kıldığı zaman idare bizden başkasına gitsin... Bu hiç olur mu? Senin dediklerine ihtiyacımız yoktur, ve Rasûlullah'tan yüz çevirdiler." [4]

Allah Rasûlü'nün bu kavme yaptığı teklif ve alınan cevaplar siyer ilminin İslami harekete hediye ettiği çok kıymetli dersleri barındırır. Öncelikle bu kısım birçok kişinin ve kurumun ifrat ya da tefrite düştüğü himaye meselesinin çizgilerini net bir şekilde ortaya koyan bir bölümdür.

Himaye meselesinde insanlar iki sınıfa ayrılmaktadırlar. Bazıları, Allah Rasûlü'nün bu uygulamasının sınırlarını çok gevşetmişler ve kâfirler ile vela ve berayı ortadan kaldıracak tarzda bir ilişki geliştirmişlerdir. Diğer bir taife ise, bu ve benzeri rivayetleri asla

4. *Siyer'i İbni Hişam*

İslam, herkesin hevasına, gelecekle ilgili planlarına göre şekil alan bir nizam değildir. İslam ortadadır. Her şeyi ile açık ve nettir. Dileyen kendini bu kalıba sokar ve hizmet ehli, dava adamı bir Müslüman olma şerefine nail olur. Dileyen de nefsinin hastalıklarından ötürü Allah'ın rahmetinden uzak bir hâlde yaşar.

görmeyip kâfirler ile girişilen her diyaloğu küfür diye damgalamışlardır. İşte Allah Rasûlü burada, kâfirler ile diyalogda ölçünün nasıl olması gerektiğine dair bize ders vermektedir.

Hakimiyet yetkisi Allah'ın elindedir. Allah bu yetkisini hiçbir beşer ile paylaşmamıştır. Kim hakimiyet konusunda pay sahibi olmayı ister ya da pay sahibi olduğunu iddia ederse, bu hususta Allah'ın hakimiyet yetkisini gasp etmiş olur. Sasaa oğulları da böyle bir talepte bulunarak bu kapsama girmiş oldular. Dolayısıyla Allah Rasûlü onlar ile görüşmelerini kesti. Bizler de kâfirlerle muamele ederken onlardan hangi zaman ve şartta yardım alabileceğimizin vecihlerinden birisini öğrenmiş olduk. Allah'ın dini ile alakalı en küçük bir mesele dahi himaye ve benzeri hususlarda kâfirlerle pazarlık yapılabilecek bir mesele değildir.

İslam'ı yeryüzünde hâkim kılmaya çalışanlar şeytanın ayartmaları sonucunda *'Allah'ı razı edeceğim.'* derken onun gazabını üzerlerine çekebilirler. Bu sebepten ötürü atılan adımlarda iyi niyetli olmak yeterli değildir. Aynı zamanda *'Şeriata uygun bir amel yapılıyor mu?'* diye sorgulamak da gerekir.

Allah Rasûlü'nün zayıflık ve ihtiyaç hâlinde dahi bu kadar tavizsiz olması, bizlere asrımızın putu demokrasinin ardından dört nala koşan ve bu yolda saf dışı kalmamak için dinleri ve dünyalarını feda eden bazı toplulukları aklımıza getirmektedir. Rabbimizden her daim ayaklarımızı sabit kılmasını dileriz.

Her ne kadar burada yardımı belli şartlara bağlayanlar müşrikler olsa da, aynı ahlakı bugün Müslümanlarda da görebilmekteyiz. *'İslam dini, ensarlarını bekliyor. Yok mu bu davaya omuz veren?'* diye nida edildiğinde bazı kişi ve toplulukların yardım etmek için çeşitli beklentiler içine girdiklerini görmekteyiz. Bizler Allah'ın dinine yardıma muhtacız. Allah'ın davası ise hiçbir an bizlere ihtiyaç duymaz. Allah'ın dinine hizmet edebilmek, şereflerin en yücesidir. Kişinin hizmet için daha fazla bir talepte bulunması, bu şerefe gölge düşürmekten başka bir anlama gelmeyecektir.

Rabbim bizleri her daim O'na hakkıyla kulluk eden ve O'nun dinine iş ayrımı yapmadan şartsız ve pazarlıksız bir şekilde hizmet eden kullarından eylesin.

Davamızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamddır.

İktibas

'Fakir, topraktan kulübede yaşar, arpa ekmeği yer, yırtık ayakkabı ile yürür ya da at arabasına biner.

Bir gün zenginin yatağında yattığında, sofrasında yediğinde veya arabasına bindiğinde tüm lezzetlere varacağını düşünür.

Hâlbuki zengin, tüm bunlara alışmıştır ve bunların hiçbirinde bir lezzet bulamamıştır.

Bilakis zengin, tüm bunlardan bir şey kaybedeceğinde hissedeceği bir acı bulmuştur!'

Suvarun ve Havatirun, Ali Tantavi

Sahabeler tevhidden sonra Kur'an öğrenerek ve Kur'an okuyarak imanlarını artırmışlardır. İmanını artırmak ve tazelemek isteyen Müslümanlar da, sahabeler gibi salih amelle meşgul olmalıdırlar. Nafile namaz kılmak, nafile oruç tutmak, umreye gitmek, ihtiyaç sahiplerine ve yetimlere yardım etmek, kardeşimize tebessüm etmek, eşimize adaletle davranmak...

Ey İman Edenler! İman Edin...

Emre ACAR
emreacar@tevhiddergisi.net

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla...

Değerli kardeşim! Kur'an-ı Kerim'i okuduğumuzda ifadesi ve talebi ile dikkat çeken, birçok kişinin fehmini zorlayan ayetlerden bir tanesi de başlık olarak yazdığımız ayettir.

"Ey iman edenler! İman edin..." [1]

Müslüman bu ayeti okuyunca: *'Ben zaten iman ettim, tekrardan mı iman edeyim? Ya da sürekli iman mı etmem gerekiyor?'* diye düşüncelere dalıyor ve içindeki hâlle bu ayeti bağdaştıramıyor.

Kardeşime öncelikle şunu söylemek isterim: Ayet-i kerimede geçen *"Ey iman edenler!"* hitabına dikkat etmemiz gerekiyor. Bu hitap, kâfirlere değil iman eden insanlara bir sesleniştir. Müslüman bu hitabı duyduğu zaman İbni Abbas'ın *radiyallahu anh* dediği gibi kulaklarını dört açmalıdır. Çünkü, kendisine ya bir emir ya da bir nehiy gelecektir.

Ey iman edenler! Hitabından sonra Rabbimiz, iman etmemizi istemektedir. Peki, *"İman edin..."* emriyle Rabbimizin kastettiği mana nedir? Bu manaları yazmaya ve açıklamaya çalışalım.

İmanınızı Yakine Ulaştırın ve Şüpheleri Defedin

Rabbimizin *"İman edin"* cümlesinden anladığımız mana, imanınızı yakine ulaştırın ve şüpheleri defedindir. Çünkü iman, yakindir ve şüphe kabul etmez.

1. 4/Nisa, 136

"Müminler, ancak Allah'a ve Rasûlü'ne iman eden, ondan sonra asla şüpheye düşmeyen, Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla savaşanlardır. İşte doğrular ancak onlardır." [2]

"Kim Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim O'nun Rasûlü olduğuma şehadet ederse ve bu kelimede şüphe duymadığı hâlde Allah'a kavuşursa cennete girecektir." [3]

Şeytanının en önemli özelliği, vesveseci ve şüpheci olmasıdır. Şeytanın vesvese verdiği yerlerden biri de, Allah'ın varlığı, meleklerin varlığı, ahiretin varlığı, Kur'an'ın hak kitap, Muhammed'in hak peygamber olması gibi iman ile ilgili gaybî meselelerdir.

Ayet ve hadiste de anladığımız üzere, imanını yakine ulaştırmamış, inancına şüphe ve tereddüt karıştırmış bir kişi, iman etmiş olmaz. Tekrardan inancını yakine ulaştırarak iman etmesi gerekir.

Şeytanının en önemli özelliği, vesveseci ve şüpheci olmasıdır. Şeytanın vesvese verdiği yerlerden biri de, Allah'ın varlığı, meleklerin varlığı, ahiretin varlığı, Kur'an'ın hak kitap, Muhammed'in hak peygamber olması gibi iman ile ilgili gaybî meselelerdir.

Kişiyi, *'Ya Allah yoksa... Ya ahiret yoksa... Ya Kur'an Allah'ın kitabı değilse... Ya Muhammed* sallallahu aleyhi ve sellem *peygamber değilse... Hatta peygamberlik diye bir şey yoksa... Melekleri hiç görmedim, ya melekler de yoksa...'* diye inandığı imanda şüpheye götürür.

Müslümanın şüpheden kurtulması için yakin şarttır. İmana dair olan şüphelerin cevabını, ilmine güvendiği kişilere gidip ayet ve hadisle yakine ulaştırmalıdır. İbrahim'e *aleyhisselam*, Rabbimizin diriltmesi konusunda şeytan vesvese verince, hemen Rabbine sormuş ve kalbini mutmainleştirmiştir.

"Bir zaman İbrahim: 'Ey Rabbim! Ölüleri nasıl dirilteceğini bana göster.' dedi. Allah: 'İnanmadın mı?' buyurdu. O da: 'Evet inandım, fakat kalbimin mutmain olması ve yatışması için bunu istiyorum.' dedi." [4]

İmanınızı Tazeleyin

Rabbimizin ayette kastettiği manalardan biri de budur. İman, üzerinden zamanın geçmesi ile eski canlılığını kaybeder ve tazelenmeye ihtiyaç duyar.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* imanın eskidiğini ve tazelenmeye ihtiyaç duyduğunu şöyle anlatır:

"Birinizin elbisesi eskidiği gibi göğsündeki imanı da eskir. Öyle ise, Allah'tan kalbinizdeki imanı tazelemesini dileyiniz." [5]

Muaz *radiyallahu anh* bu sebeple bazen sahabelere derdi ki: *'Gelin bir saat iman edelim (imanımızı tazeleyelim).'*

İmanını tazelemeyen insanlar, zamanla imanından olurlar. Ve bu insanlar, inandığı davaya hizmet etmekte ve ona sahip çıkmakta zayıftırlar. İmanını tazeleyen, imanında canlı olanlara gelince onların durumu ortadır. Herkes onları, amelleri ve İslam'a faydalı olacak hizmetleri ile tanır.

Peki, iman nasıl tazelenir?

İmanı tazelemenin yöntemi olarak şu iki noktayı zikredebiliriz:

1. Günahlarımızdan istiğfar dilemek

Günahlar, kalbe siyah nokta bırakır. Bu siyah noktalar imanın berraklığını ve ilk tazeliğini zayıflatır. İstiğfar ise, kalbi ve içindeki günahtan oluşan siyah noktaları cilalar. Böylelikle bahar vakti her tarafın yenilendiği gibi, iman da tevbe ile yenilenmiş olur.

Allah *subhanehu ve teâlâ* şöyle buyurur:

"Ancak tevbe eden, iman eden ve salih amel işleyenler müstesna. İşte Allah bunların günahlarını iyiliklere

2. 49/Hucurat, 15
3. Müslim
4. 2/Bakara, 260
5. Camiu's Sağir

çevirir. Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir. Kim ki salih amel işlerse gerçekten o, tevbesi kabul edilmiş olarak Allah'a döner." [6]

2. Salih ameli çoğaltmak

İman ettikten sonra en önemli mesele, imanı amellerle desteklemektir. Bundan dolayı Allah *subhanehu ve teâlâ* Kur'an'da imandan bahsettiği yerde amelden de bahsetmiştir. *"İman edenler ve salih amel işleyenler..."* ifadesi çok önemlidir. Amelle desteklenmeyen iman Allah katında geçerli değildir.

Bununla beraber salih amel, kişinin imanını tazeler. İmam Şafii'nin dediği gibi: *'İman, taatlerle artar ve masiyetlerle azalır.'*

Cündeb b. Abdullah *radiyallahu anh* şöyle der:

"Biz Rasûlullah ile beraber olan gençlerdik. Önce imanı (tevhidi) öğrendik, sonra Kur'an'ı... Ne zaman ki Kur'an'ı öğrendik, onunla imanımız arttı." [7]

Sahabeler tevhidden sonra Kur'an öğrenerek ve Kur'an okuyarak imanlarını artırmışlardır. İmanını artırmak ve tazelemek isteyen Müslümanlar da, sahabeler gibi salih amelle meşgul olmalıdırlar. Nafile namaz kılmak, nafile oruç tutmak, umreye gitmek, ihtiyaç sahiplerine ve yetimlere yardım etmek, kardeşimize tebessüm etmek, eşimize adaletle davranmak, insanların haklarını korumak, kardeşimizin sıkıntısını gidermek, davet yapmak, nasihat etmek vb. bunların hepsi salih ameldir. Bu amellerden hangisini yapmaya gücümüz yetiyorsa onu yapmalıyız ki, böylelikle imanımızı yenilemiş olalım. Yani hayatımızın her alanını salih amelle doldurmalı ve süslemeliyiz.

Kardeşime, yaşanmış bir kıssayı aktarmak istiyorum. Hristiyan bir adam Müslüman olmak ister. Ve Müslüman bir hocanın yanına gider. Hocadan İslam'ın gereklerini öğrendikten sonra Müslüman olmak için yapılması gerekenleri yapar. Sonra aklına takılan soruları sormak için, o hocanın telefon numarasını alır. Eve gittiği zaman yemek yiyeceği sırada hocayı arayıp: *'Ben yemek yiyeceğim. İslam'ın yemekten önce ve yemekten sonra benden yapmamı istediği bir şey var mıdır?'* diye sorar. İmam yapılması gerekenleri anlatır. Daha sonra akşam olur adam uyuyacak tekrardan hocayı arar. *'Ben uyuyacağım İslam ne kadar uyumamı ister? Gece kalkıp ibadet etmemi emreder mi? Uyumadan önce ve uyandıktan sonra yapmam gereken amel var mı?'* diye sorar. Hoca yapılması gereken amelleri anlatır. Daha sonra bu adam elbisesini giyeceği zaman, arabaya bineceği zaman, duşa gireceği zaman, eve gireceği zaman, evden çıkacağı zaman vb. yaşantımızda yaptığımız birçok noktayı sorar. İmam da bu soruları cevaplar. İmamın yanında bu duruma şahitlik yapan kişiler vardır. En son imam bu kişilere: *'Bu adam Müslüman oldu ve hayatını İslam'ın emrettiği ameller ile donatıyor. Biz ise bu konularda gevşeğiz. Gelin biz de bu adam gibi yeniden iman edelim.'* der.

Maalesef durumuz böyledir. İman ettik dedikten sonra farz olan ameller dışında başka amellere yönelmiyor ve o amellere dört elle sarılmıyoruz. Oysa insanın hayatında ne kadar amel olursa, o kadar imanı artar ve ondan lezzet alır. İşte Rabbimiz *"İman edin."* derken amellerimizi çoğaltmamızı talep etmiştir.

Rabbimiz! Bizleri imanını tazeleyen kullarından kıl! Rabbim bizleri günahlarından tevbe eden ve günahları bağışlanan kullarından eyle! Allahumme âmin.

Davamızın sonu, âlemlerin Rabbine hamd etmektir.

Bir sonraki yazımızda görüşme ümidi ile...

6. *25/Furkan, 70-71*
7. *İbni Mace*

Romalılardan Romacılara: Müslümanlara Karşı Bitmeyen/Bitmeyecek Savaş

Kerem ÇAĞLAR
keremcaglar@tevhiddergisi.net

Modern Romalıların (ABD, NATO Avrupası ve Rusya) İslam coğrafyasının hemen hemen tamamına yakınında başarılı oldukları hususların başında, söz konusu ülkelerde Allah'ın şeriatıyla hükmetmenin geçersiz kılınması ve yerine Rönesans ürünü, akıl ve hevaya dayalı, sığ, güdük ve yetersiz beşerî kanunların yürürlüğe sokularak, bunun, çoğunlukçuluğu esas alan parlamentolarda teşri (yasama) yoluyla kalıcı hâle getirilmiş olmasıdır.

Günümüzde İslam'a ve Müslümanlara karşı savaşın liderliğini yapan (Haçlı Siyonist/Evanjelist kadroların yönetimindeki) ABD, NATO Avrupası ve Rusya'nın bu savaşları, tarihte olduğu gibi bugün de esasen dinî temele dayanmaktadır. ABD'nin tek kutuplu, dünyanın yegane patronu olma iddiası giderek zayıflıyor. Rusya ve Çin gibi güçlü devletlerin kendi taraflarına çektikleri irili ufaklı diğer ülkelerle beraber farklı birer kutup olarak kendilerini göstermeleri, söz konusu modern imparatorluklar arasında sürekli bir menfaat çatışmasını gerektirdiği gibi, bu durum, günü geldiğinde kaçınılmaz olan yıkıcı ve yok edici sıcak çatışmaların yaşanmasına neden olacak potansiyeldedir. Modern imparatorlukların şu anda yapmakta olduğu şey, çok da uzak olmayan bir gelecekte yaşanması ve uzun yıllara yayılması öngörülen büyük savaşta galip gelmeyi kolaylaştıracak avantajlı bir pozisyon elde etmek veya hiç değilse tarih sahnesinden tamamen silinmemek için şimdiden müttefiklerini çoğaltmak, caydırıcılıklarını artırmak, karşılaşılması kuvvetle muhtemel krizleri atlatabilmek için hazinelerini doldurmak ve sınırlarının ötesine taşıdıkları mevzilerini tahkim etmektir.

Genel anlamda Batılıların veya daha isabetli bir tanımlamayla geçmiş ve modern dönem Romalıların kendi aralarında herhangi bir menfaat çatışması baş gösterdiğinde birbirlerine karşı ne kadar acımasız ve vahşi olabildiklerine dair tarih kitaplarında sayılamayacak kadar kötü örnekler mevcuttur. On beşinci yüzyıl sonlarından itibaren başlayan sömürgeci

keşif hareketleri zamanla İngiltere, Hollanda, İspanya, Fransa ve Portekiz başta olmak üzere sömürgeci deniz imparatorluklarının kurulması neticesini doğurdu. Söz konusu Avrupalı sömürgeci imparatorluklar hem denizaşırı uzak sömürge ülkelerinde hem de birbirlerine komşu oldukları Avrupa içlerinde uzun yıllar süren birçok sömürge (paylaşım) savaşlarına girerler. Batılıların/ Romalıların kendi aralarında yaptığı savaşlar bazen, tarihe Hollanda isyanı diye geçen Seksen Yıl Savaşları gibi, 16 ve 17. yy.'da Hollandalıların İspanyollara karşı yaptığı bağımsızlık savaşı, bazen İngilizlerin Fransız topraklarına göz dikmesiyle başlayan ve tam 116 yıl (1337-1453) boyunca devam edip İngilizlerin yenilgisiyle neticelenen Kurtuluş Savaşı, bazen Avrupa sathındaki haris politikalar ve sömürge ganimetleri uğruna yaşanan Birinci Dünya Savaşı (1914-1918), bazen de dünyanın belli başlı güçlü ülkelerinin tamamını içine alıp yeryüzünün ve denizlerin dahi ateş topuna döndüğü ve Batılı-Doğulu tüm *'Romalılar'*ın da taraf olduğu İkinci Dünya (paylaşım) Savaşı (1939-1945) şeklinde cereyan etmiştir.

Romalıların birbirleriyle yaptığı savaşların başlıca sebeplerine baktığımızda daha çok sömürge ganimetlerinin paylaşımında yaşanan anlaşmazlıklar, daha fazla toprak sahibi olma hırsı, Avrupa başta olmak üzere Anadolu ve Rusya içlerine doğru uzanan topraklar ile Kuzey Afrika'da mutlak hakimiyet sağlama hırsı, mezhep savaşları ve sonraki dönemlerde ortaya çıkan ideolojik düşmanlıklara dayalı savaşlar gibi nedenleri görürüz.

Batılısıyla doğulusuyla, geçmiş ve hazır tüm Romalıların değişmez ve daimi ortak düşmanı tevhid ümmetidir. Romalılar, tıpkı bugün olduğu gibi sahip oldukları siyasi, iktisadi ve askerî tüm kuvvetleri ile, saldırı ve imha aracına dönüştürdükleri envai çeşit ideolojilerini tarih boyunca İslam ümmetini yok etmek için etkili bir şekilde kullanmışlardır. Romalıların İslam'a ve Müslümanlara karşı düşmanlıkları nebevi haberle tescillidir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Size karşı insanların en şiddetlisi, Rumlar(Romalılar) dır. Onların yok olması/helakı ise ancak kıyametle birlikte olacaktır." [1]

1. *İmam Ahmed, Müsned;17335*

İslami Davet ve Cihadda Mücadelenin Ana Ekseni: Romalılar

Tevhid davetinin başladığı ve İslam medeniyetinin kurulduğu ilk günden bugüne kadar Müslümanların düşmanlarına karşı verdiği mücadele ve savaşların kronolojik seyrine bakıldığında Rasûlullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* haber verdiği hususların tahakkuk etmiş olduğu çok açık bir şekilde görülmektedir. Nitekim Romalılara karşı mücadele ve savaş, Romalıların (Romalılara bağlı Gassani hükümdarının) Rasûlullah'ın elçisi Haris b. Umeyr el-Ezdi'yi şehit etmesinin ardından hicri 8. senede yapılan Mute Gazvesi'yle başlamıştır.

Batılısıyla doğulusuyla, geçmiş ve hazır tüm Romalıların değişmez ve daimi ortak düşmanı tevhid ümmetidir. Romalılar, tıpkı bugün olduğu gibi sahip oldukları siyasi, iktisadi ve askerî tüm kuvvetleri ile, saldırı ve imha aracına dönüştürdükleri envai çeşit ideolojilerini tarih boyunca İslam ümmetini yok etmek için etkili bir şekilde kullanmışlardır. Romalıların İslam'a ve Müslümanlara karşı düşmanlıkları nebevi haberle tescillidir.

Hicretin 9. yılında Bizans imparatoru Herakleios'un, tevhid davetinin yayılmasını engellemek amacıyla, büyük bir orduyla Medine İslam Devleti üzerine sefere çıktığı şeklinde bazı istihbari duyumların alınması neticesinde (bu gazvede herhangi bir muharebe yaşanmadığı hâlde) İslam Devleti'ne siyasi ve askerî anlamda zafer kazandıran Tebuk Gazvesi yapılmıştır. Rasûlullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* otuz bin kişilik bir İslam ordusu toplayarak Tebuk'e kendilerinden çok daha kalabalık olan Bizans ordusuna karşı düzen-

lediği bu hücum seferi, aynı zamanda Rasûlullah'ın sağlığında bizzat katıldığı son seferdir. Rasûlullah'ın vefat etmeden önce Mute şehitlerinin intikamının alınması maksadıyla hazırlanması için talimat verip, bizzat teftiş ettiği ve Romalıların hakimiyetindeki Suriye üzerine göndermeyi istediği Usame ordusu, Rasûlullah'ın sağlığında Romalılar üzerine göndermek için hazırladığı son ordudur.

Başta Ömer ve Osman *radıyallahu anhuma* olmak üzere hulefa'i raşidin döneminde de İslami fetihlerin iki ana ekseninden biri ve en önemlisi, Romalılarla çatışma ve savaş olmuştur. Tek farkla ki, bu dönemde ve daha ileriki dönemlerde İslam orduları saldırı, fetih ve İslam'ın hakimiyeti zemininde ilerlemiştir. Aynı dönemde Filistin ve Şam bölgesi ile Mısır ve Afrika'nın kuzey bölgesinin büyük kısmı Romalıların egemenliğinden kurtarılmıştır. Öyle ki, Osman devrinde Romalıların başkenti olan Konstantiniyye (İstanbul) İslam ordularının hedefi olmuştur. Bir taraftan da Mağrib'i Aksa (Fas) üzerinden Endülüs'e girerek orayı Batı Romalılardan almışlardır.

Tevhid ve sünnet davetinin her yere ulaştırılması ve Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* dininin hâkim kılınması, bunun için yapılan cihad, fethedilen ülkelerde yepyeni bir medeniyetin oluşup gelişmesi ve kuvvet itibariyle İslam tarihi boyunca başarı ve azametiyle öne çıkan iki devletten biri olan Emeviler (diğeri Osmanlı'dır) devrinde de Romalılarla çatışma ve savaş, birçok bölgedeki fetih hareketliliğinin ana eksenini oluşturmuştur. İslam orduları bu süre zarfında Kuzey Afrika'nın tamamını Bizanslıların elinden almayı ve Endülüs üzerinden Fransa'nın kuzeybatı şehirlerinden Tours şehri kapılarına kadar ulaşmayı başarırlar. Emeviler devrinde Akdeniz'deki bazı adalar da Romalıların elinden alınır.

Emeviler'den sonraki dönemlerde Müslümanların davet ve fetih hareketlerinin ana ekseninde yine Romalılarla mücadele ve çatışma vardır. Abbasiler döneminde de Romalılarla mücadele tüm şiddetiyle devam eder. Fakat özellikle Abbasilerin (altın çağından sonraki) ikinci dönemlerindeki mücadelenin niteliği daha ziyade müdafaa/savunma pozisyonuna geriletilir.

Abbasilerin Bağdat'taki merkezî hilafetinin zayıflamasıyla beraber, Romalılarla mücadele bu süreçten sonra Bağımsız İslam Devletleri vasıtasıyla devam eder. İrili ufaklı bu müstakil İslam devletleri, Romalılarla mücadele sürecinde hem saldırı hem de savunma itibariyle cihad görevlerini en iyi şekilde yerine getirmeye çalışmışlardır. Bu bağımsız İslam devletlerinden Büyük Selçuklular, Rey şehri (İran'ın şimdiki başkenti Tahran'ın sekiz km. güneydoğusu) ile Anadolu'nun kuzey ve doğusunda Doğu Romalılara/Bizanslılara karşı çetin bir mücadeleye girişirler. Hamdaniler Devleti de bugünkü Şam ve çevresini Hristiyan Romalılardan temizlerler. Daha sonra bayrağı Atabeyler Devleti alır ve Zengiler, Avrupa'dan gelen saldırgan Haçlılara karşı cihad ederler. Zengilerin amcazadeleri, Eyyubiler Devleti'ni kurduğu zaman Romalılara karşı cihad bayrağını yükseltme izzetini de onlardan miras alırlar. Memluklar, Mısır ve Şam diyarını Haçlıların tehdit, taciz ve taarruzlarından korurlar. Anadolu Selçukluları, Küçük Asya'da Anadolu'nun batısına doğru Romalılara karşı mücadele ve cihada aralıksız bir şekilde devam ederler. Nihayet, İslam tarihinde tevhid sancağının yükseltilmesinde (Emevi Devleti'yle beraber) başarı ve azametiyle öne çıkan Osmanlılar tarih sahnesine çıkarak Romalılara karşı İslam'ın kılıcı olma şerefini üstlenirler.

Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Gazi, Batı Anadolu'da Romalılara karşı yaptığı cihad neticesinde elde ettiği toprakların alanını peyderpey genişletir. Bundan sonraki süreçte Küçük Asya toprakları üzerindeki bütün (Romalı) Rum tekfurlarına İslam'a davet elçileri gönderir. Osman Gazi, Romalıları, ya İslam'a girmek ya cizye ödemek ya da savaşmak tercihiyle karşı karşıya bırakır. Osman oğullarının yirminci yüzyılın başlarına kadar devam eden İslam bayraktarlığı misyonu da böylelikle başlamış olur.[2]

---

2. *Osmanlının türlü hatalar ve günahlardan tenzih edildiğine dair şüphelere yer vermemek adına şu kısa açıklamayı yapmak faydalı olacaktır. Osmanlılar gibi, geçmişte yaşamış kavimler ve devletler hakkında söz söylerken, ne hezeyanla saldırmak ne de nostaljik tapınmak yoluna gidilmelidir. Osmanlılar yüzyıllar boyunca İslam'a ve ümmete hizmet etmişlerdir. Lakin bu, onların külliyen pirüpak olduğu anlamına gelmez. Söz konusu hata ve cürümlerden en çok hatırda kalanları şunlardır:*

   - Erken dönemde başlayan taht/saltanat kavgaları. Bu kavga zamanla öyle bir vahamete ulaşmıştır ki, İslam tarihinde daha önce örneğine hiç rastlanmamıştır. O da, bir sultanın, iktidara gelmesi durumunda, bebek-tıfıl olanı da dahil diğer kardeşlerinin katledilmesi bidatidir.

   - Aslen Ukraynalı (Hürrem Sultan), Yunan (Kösem Sultan), Sırp, Rus ve İtalyan kadınların cariye olarak alınması veya başka sebeplerle eş edinilerek sarayda nüfuz sahibi olmalarının önünün açılması. Söz konusu validelerin, saray kavgalarına müdahil olarak taht/saltanat

Romalıların Rönesans'ı ve İslam'a Karşı Yeni Saldırı, İfsad ve İmha Dalgası

Osmanlının Romalılarla mücadelesinde en önemli dönüm noktası, Konstantiniyye'nin fethedilmesidir. Konstantiniyye'nin fethi, Doğulu Batılı bütün Romalılar arasında adeta şiddetli bir deprem etkisi yapar. Nitekim tarihle ilgisi takvim yapraklarıyla sınırlı olanların dahi bildiği üzere tarihçiler Konstantiniyye'nin Müslümanlar tarafından fethedilmesini, orta çağın kapanıp yeni çağların açılmasının başlangıcı olarak kabul ederler. Osmanlı İslam Devleti'nin Konstantiniyye'yi İslam şehrine (İslampol/İslambul) çevirmesinden doğan muazzam dalgayla Müslümanlar Romalılara karşı kuzey, güney ve batı yönlerden fetih hareketlerini yoğunlaştırmışlardır. İslam orduları, önü alınamaz bir şekilde Yunan topraklarını, Karadeniz kıyılarını, Balkanları ve Doğu Avrupa ülkelerini fetheder. Bu dönemde Avrupa'da Rönesans (kendine gelme ve eski canlılığını yeniden kazanma) dönemi başlar. 15 ve 16. yüzyılda önce İtalya'da (Roma'da) başlayan bu hareket daha sonra Fransa, Almanya ve İngiltere başta olmak üzere diğer Avrupa ülkelerine yayılmıştır. Rönesans'la beraber Avrupa'da pozitif bilimlerin önemsenmesi ve artması sonucu coğrafi keşifler de yoğunlaşmıştır. Romalıların coğrafi keşiflerinin artması doğal olarak yeni sömürgelerin ve bu sömürgelerden elde edilen sermaye birikiminin de artması sonucunu doğurmuştur. Aslında yeni sömürgeler demek olan coğrafi keşifler sonunda oluşan sermaye birikimi, Rönesans sonunda bilimsel ve teknik gelişmelerle birleşip, ileriki dönemde Romalıları bilim ve teknik alanında Osmanlıların ilerisine taşıyacak sıçramanın temeli olan Sanayi Devrimi'nin meydana gelmesinde temel etken olmuştur. Romalılar böylelikle askerî anlamda saldırı veya savunma döngüsünü aşmanın yollarını bulmuş ve Müslümanlarla aralarında sürgit devam eden inanç temelli savaşta avantajlı konumu elde etme istikametinde ciddi mesafeler kat etmişlerdir.

Başta Ömer ve Osman radıyallahu anhuma olmak üzere hulefa'i raşidin döneminde de İslami fetihlerin iki ana ekseninden biri ve en önemlisi, Romalılarla çatışma ve savaş olmuştur. Tek farkla ki, bu dönemde ve daha ileriki dönemlerde İslam orduları saldırı, fetih ve İslam'ın hakimiyeti zemininde ilerlemiştir.

Rönesans ve sonrasında yaşanan Sanayi Devrimi'yle beraber Romalılarda bilim, edebiyat, sanat ve sözde serbest düşünce alanında şirk ve küfür temelinde yeni fikirler ve eserler ortaya çıkmıştır. Bundan sonraki süreçte Romalılar, hem Osmanlılar hem de diğer İslam devletlerine karşı savaşıp, işgal, paylaşım ve sömürü faaliyetlerinde işte bu *'Yeni Eserleri'*de saldırı, teslim alma, dönüştürme ve direkt ya da dolaylı tahakküm aracı olarak kullanmışlardır. Bilhassa on dokuzuncu yüzyılın sonlarından itibaren Romalıların Osmanlı ve diğer Müslüman devletlere karşı siyasi, iktisadî ve askerî açıdan üstünlüğü daha da belirgin ve belirleyici bir hâle geldi. Osmanlı Devleti'nin de yıkılışından sonra Romalıların önünde istedikleri gibi at koşturabileceklerini düşündükleri uçsuz bucaksız bir imparatorluk bakiyesi kaldı.

Sömürge dönemleri boyunca İslam beldelerinde, Romalıların Müslüman halklara yönelik yeni saldırı ve imha aracı olarak kullanmaya başladığı ve adına laiklik denen ilhad ve şirk akımları gelişti/geliştirildi. Bu akım Müslümanların çocukları arasında, özellikle

çekişmelerinde oğulları lehine diğer şehzadelerle sonu gelmeyen rekabete girişmeleri.

- Sarayda lüks, şatafat ve debdebenin olabildiğince artması.

- Fetihlerin azalması ve toprak kayıplarının başlamasıyla beraber süreç içerisinde halka reva görülen haksız vergilerin artması.

- Osmanlının ahir devrinde Romalıların da baskılarıyla beşerî kanunların çıkarılmaya başlanması ve Allah'ın kanunları dışında kanunlarla hükmetmek gibi hususların saraydaki hükümet nizamına sirayet etmesi. Bu ağır çürümden sonraki süreç Osmanlı'da batılılaşmanın ve asli kimliğini kaybetmenin kapısını açmıştır.

"Onlar bir ümmetti, gelip geçti. Onların kazandıkları kendilerinin, sizin kazandıklarınız sizindir. Siz onların yaptıklarından sorguya çekilmezsiniz." (2/Bakara, 134)

kültürlü kesimler arasında yaygınlaştırılmıştır. Doğrudan veya dolaylı sömürgeci Romalıların kontrolünde oluşturulan laiklik, demokrasi, liberalizm ve milliyetçilik gibi akımlar, yine onların kontrol ve gözetiminde serpilmeye devam etmiştir. Aynı yönde ve benzer hedefleri önceleyen belli başlı bazı siyasi partiler kurulmuş, öne çıkarılan sözde *'lider'* etiketli Romacı uşak tağutlar ve kendilerini Romalılara hizmete adamış bazı burjuva aileler vasıtasıyla sömürge sonrası

Modern Romalılar, Müslümanların itikadî, ahlakî, kültürel ve medenî değerlerini, kendi kokuşmuş uygarlık değerleriyle eşitleme çabalarını hiçbir zaman sonlandırmayacaklardır.

ara dönemlerde yönetim yine Romalılar tarafından söz konusu bu Romacılara devredilmiştir. Bu, bazen de adına Bağımsızlık Savaşı/İstiklal Harbi denilen süreçte veya hemen akabinde gerçekleşmiştir. Bundaki asıl amaç ise, emperyalist Romalıların kontrolündeki tağutlar eliyle, İslam coğrafyasındaki tüm beldelerde tevhid ve sünnet nizamı dışında beşerî hükümlerin sürdürülebilir bir şekilde hâkim kılınmasıdır. İslam coğrafyasındaki ülkelerde Romacı uşak tağutlar rejiminin ilk olarak nerede ve kim tarafından sistemleştirildiği tam olarak bilinmiyorsa da, bilinen şudur ki, söz konusu ülkelerde İslam'ın bağları tek tek çözülmeye başlamıştır.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"İslam'ın bağları, bağ bağ (peş peşe, peyderpey) çözülecektir. Bir bağ söküldüğünde, insanlar ondan sonra gelen bağa tutunacaktır (ona yönelecektir). (İslam'da) Çözülecek ilk bağ, hükümdür. En sonuncusu ise, namazdır." [3]

3. *İmam Ahmed, Müsned; 21139.*

Modern Romalıların (ABD, NATO Avrupası ve Rusya) İslam coğrafyasının hemen hemen tamamına yakınında başarılı oldukları hususların başında, söz konusu ülkelerde Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* şeriatıyla hükmetmenin geçersiz kılınması ve yerine Rönesans ürünü, akıl ve hevaya dayalı, sığ, güdük ve yetersiz beşerî kanunların yürürlüğe sokularak, bunun, çoğunlukçuluğu esas alan parlamentolarda teşri (yasama) yoluyla kalıcı hâle getirilmiş olmasıdır. Allah'ın şeriatının ilga edilmesi, şüphesiz Müslümanlar açısından Endülüs'ün elden çıkması, Kudüs'i Şerif'in Yahudilerin eline geçmesi, Afganistan'ın işgali veya Bağdat'ta Rafızîlerin hâkim olması gibi büyük hadiselerden de daha azim ve mühim bir meseledir. Şer'i Şerif'in ilga edilmesi doğal olarak ümmetin geri kalan unsurları üzerinde zincirleme musibetler silsilesinin de hızlandırıcısı olmuştur.

Bu musibetlerin en büyük olanlarının başında hiç şüphesiz sahih tevhid akidesinin ümmetin çoğunluğu arasında fesada uğraması, itikadi bidatlerin yayılması ve sünnetin kaybolmasıdır. Rasûlullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* bize getirdiği ve öğrettiği yüce ve nezih akidenin özellikleri kalplerde, zihinlerde ve amellerde silikleşmiştir. Halkın çoğu Allah'ı *subhanehu ve teâlâ* unutmuş, Allah da onlara kendilerini unutturmuştur. İnsanların geneli başlarında bulunan Romacı uşak hükümetlere, makama, mevkie, mal-mülke, kendi nefsinin hevasına veya akıllı telefonlar, internet siteleri, uydu kanalları ve televizyon ekranlarına tapınır olmuştur.

Söz konusu musibetlerden birisi, Mekke'i Mükerreme, Medine'i Münevvere ve Kudüs'i Şerif'in Romalılar veya (Romalıların akıl almaz entrikalarıyla) Romacı uşak yöneticiler tarafından işgal edilmiş olmasıdır. Müslümanların ilk kıblesi ve Harem'i Şeriflerin üçüncüsü olan Mescid-i Aksa, aslında Mekke ve Medine'nin Romalıların denetimine girmesinden sonra elden çıkmıştır.

Halifesiz Müslümanlar ile İmparatorluk Romalılarının Mücadelesinde Son Halka

Tevhid ve sünnet ehli her bir müminin çok iyi bildiği üzere, şu an kendisini tek kutuplu dünya üzerinde yegane güç olarak gösteren Amerikalılar, aynı zamanda geçmiş Roma imparatorluğunun da vârisleridirler. İslam coğrafyasındaki sömürü ganimetlerinin

paylaşımı hususunda aralarında zaman zaman derin anlaşmazlıklar baş gösterse de, NATO Avrupa'sı, İsrail ve Rusya bu sıfatı taşımada Amerikalılarla ortak bir konumdadır. Modern Roma İmparatorluğu ABD, aynı zamanda geçmiş Roma İmparatorluğunun tarihsel düşmanı olan Müslümanlara düşmanlık ve saldırganlık mirasını da devralmış ve hem diğer Romalıları hem de İslam coğrafyasındaki ülkelerde iktidarda bulunan Romacı uşak tağut yöneticileri bu hedefe yöneltmektedir.

Modern Romalılar, İslam ve Müslümanlarla savaşta sürekli olarak yeni yollar ve yöntemler geliştirip sahada uygulamaktadır. Birçok çatışma alanında Müslümanlara karşı açık bir cephe açmaktan kaçınan Modern Roma imparatorluğu ABD, ortağı Rusya, NATO Avrupa'sı, Siyonist İsrail ve Rafızî İran ile beraber oluşturdukları savaş konsorsiyumuyla, vekalet savaşları düzenini kadim İslam topraklarına yerleştirmiş durumdadırlar. Yakın tarihimizde İslam coğrafyasındaki bazı ülkelerde fiiliyata geçirilen Vekalet Savaşları'na şu örnekleri verebiliriz:

Komünist Sovyetler Birliğinin Afganistan'ı işgali sonrasında Amerika'nın bu işgale karşı bazı yerel aşiret güçlerini desteklemesi... Amerika'nın, Irak'ı, kademe kademe Kuveyt'i işgal etme sürecine sokması... Afganistan İslam Emirliğinin, Romalılar ve Rafızî İran ortaklığıyla ve savaş ağaları eliyle yıkılması ve oralardaki muhacir mücahidlerden bazılarının esir edilmesi, bazılarının da öldürülmesi... Mısır'da sahte demokrasi yoluyla iktidara gelen İhvan'ın, Romacı uşak tağut General Sisi eliyle tasfiye ve imha edilmeye çalışılması... Yemen'de Husi isyanı... Libya'da general Hafter'in vekil tağut olarak Müslümanlara karşı savaştırılması... Romacı uşak yönetici (kanaat önderi, Belam) Fethullah Gülen'in talimatı ve elebaşılığıyla Türkiye'de gerçekleştirilmeye çalışılan 15 Temmuz 2016 darbe girişimi ve daha nice misaller. Bunun en son örneği Irak ve Suriye'deki kaos ve savaştır. Irak ve Şam bölgesinde tevhid ehli Müslümanlara karşı kara gücü olarak sahaya sürülen inançta ateist ve yaşamda laik Kürt güçler *'Kürdistan'*, Rafızî Haşdu'ş Şa'bi milisler de *'Şii Safevî İmparatorluğu'* romantizmiyle motive edilerek modern Roma imparatorluğu ABD ve ortakları adına vekaleten savaştırılmaktadırlar.

Modern Romalılar, Müslüman sıfatı taşıyan herkesi, özelde ise tevhid ve sünnet daveti yapan İslami hareketleri, yeryüzü ve beşeriyet için en büyük tehdit olarak göstermektedirler. Tüm bu sihirlerinin ve sahtekarlıklarının tek nedeni, (Müslümanlara karşı) Birleşik Roma İmparatorluğu'nun Orta Dünya'yı (Ortadoğu'yu), asıl hareket ve motivasyon kaynakları olan Haçlı-Siyonist esaslara göre yeniden dizayn etmektir. Evvela, dünyanın siyasi haritasının değiştirilmesini kolaylaştıracak şekilde rejimlerin ve (bilhassa mutlak itaat göstermeyen) bazı liderlerin devrilip, yerlerine muti/itaatkar olanların getirilmesi süreci tamamlanmaya çalışıldı. Hiç kuşku yok ki bundan sonraki süreçte Romalılar bazı ülkeleri bölüp yeni birkaç devlet kurmanın bitimsiz çabası içinde olmaya devam edeceklerdir. Fakat Avrupa'da yaşanan son gelişmeler, önümüzdeki süreçte Avrupa'nın da en az sekiz yeni ayrı devlete gebe olduğunu göstermektedir. Bu ayrılık ve bağımsızlık taleplerinin günümüz Roma imparatorluğu ABD'ye de sıçraması kuvvetle muhtemeldir. Şu anda Doğu Roma imparatorluğu sıfatını ziyadesiyle hak eden Rusya Federasyonu da bu akıbetten salim değildir. Modern Romalılar hakkında da şu kaidenin geçerli olacağını ümit ediyoruz: Ceza amelin cinsindendir!

Modern Romalılar, Müslümanların itikadi, ahlaki, kültürel ve medeni değerlerini, kendi kokuşmuş uygarlık değerleriyle eşitleme çabalarını hiçbir zaman sonlandırmayacaklardır.

Modern Romalılar, İslam ülkelerinde ihya, inşa ve direniş namına varlık gösteren ve kendi aşağılık amaçları istikametinde kullanamayacağından emin olduğu tüm İslami hareketleri etkisizleştirip imha etme kararlılıklarını sürdüreceklerdir.

Modern Romalılar, siyonist çete devleti İsrail'in siyasi, ekonomik ve askeri nüfuz alanını olabildiğince genişleterek bölge ülkelerindeki halkları doğrudan veya dolaylı olarak Siyonist çete yönetimine bağlı ve Romalıların felsefelerini yutup mallarını tüketen köleler kitlesi hâline getirmek hedefindedirler. Bunu daha da kolaylaştıracak bir unsur olarak Siyonist çete devleti İsrail'in sınırlarının Arzu'l Mew'ud ölçeğine ulaştırılması gerekiyor ki, şu sıralar Suriye'nin ve Irak'ın kuzeyinde ateist-laik Kürtlere kurdurulması planlanarak yapılmaya çalışılan şey tam olarak budur.

Romalılar, yeryüzünün en zengin ve bereketli toprakları üzerinde yaşayan halkları dünyanın en yoksul

> Toplum içindeki yozlaşma, huzursuzluk ve ruhsal bunalımlar ve tüm bunların getirdiği itikadi sapmalar, siyasi kamplaşmalar, ekonomik buhranlar, toplumsal bölünmeler ve kültürel krizler... İşte çağdaş Romalıların İslam coğrafyasındaki halklara vadedip bizzat veya vekalet yoluyla gerçekleştirdiği şenaatlerin hülasası budur.

insanları olarak kendilerine muhtaç ve bağımlı bir hâlde tutmak için, Romacı uşak tağut yöneticiler veya savaşçı marabalar vekaletiyle sömürülerini ve sömürge ganimetlerini paylaşım düzenini sürdürmekten geri durmayacaklardır.

Romalıların öteden beri hedeflediği şey, İslam ümmetini ya tümüyle imha etmek ya da tümünü İslam dininden koparmaya çalışmaktır. Yani Romalılaştırmaya değer(!) bile görmediği İslam ümmetinin fertlerini İslam'dan tamamen veya kısmen de olsa koparmak onlar için temel hedeftir.

Ümmetin sahip olduğu doğal kaynakların çalınması, İslam ülkelerinde var olan gelir kaynaklarının dağılımındaki adaletsizlik, zulüm ve haksızlığın giderek daha da katlanılmaz bir hâle gelmiş olması, baskı, korku ve aşağılamanın yaygınlaşıp derinleşmesi, açlık, hastalık ve felaketlerin günbegün artması, katliamlar, göçler, toplum içindeki yozlaşma, huzursuzluk ve ruhsal bunalımlar ve tüm bunların getirdiği itikadi sapmalar, siyasi kamplaşmalar, ekonomik buhranlar, toplumsal bölünmeler ve kültürel krizler... İşte çağdaş Romalıların İslam coğrafyasındaki halklara vadedip bizzat veya vekalet yoluyla gerçekleştirdiği şenaatlerin hülasası budur.

Halifesiz Müslümanların ahvaline gelince. Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* merhamet ettikleri hariç, Müslüman ismiyle tesmiye olunan insanlar, seçkin veya sıradan olanları dahil ekseriyeti dünyayı sevmek ve ölümden nefretle malûldür. Binaenaleyh başta Modern Romalılar olmak üzere kavimler birbirleriyle çağrışıp, onların üzerine üşüşmüştür. Bunun sonucu olarak da Romalıların politikaları gereği ve Romacı uşak tağutlar eliyle genel olarak dar bir maişete ve sıkıntılı/endişeli bir hayata mahkum olmuşlardır. Allah şöyle buyurmaktadır:

"Her kim de zikrimden yüz çevirirse, onun sıkıntılı bir hayatı olacak ve biz onu, kıyamet günü kör olarak haşredeceğiz." [4]

Tevhid ümmetiyle Romalılar arasında hicri sekizinci yılda Mute Savaşı'yla başlayan ve hâlen muvahhidlerin tarihsel düşmanları olan Modern Romalılarla da devam eden savaş, yukarıda naklettiğimiz hadis-i şerifte Rasûlullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurduğu gibi kıyamete kadar devam edecektir. Davet ve cihad temelinde devam edecek bu mücadele sürecinde taifetu'l mansura'ya dahil olma şerefine nail olanlara ne mutlu!

4. *20/Taha, 124*

Elbette ki Rasûlullah'ın yeri herkesin kalbinde çok özeldi. Her mümin onu kendi nefsinden daha çok seviyordu; ona zarar gelmesini asla istemiyor, hatta üzülmesine bile dayanamıyorlardı.

Veda Haccı

Mahi
mahi@tevhiddergisi.net

Rafi duyduklarını bir türlü aklından çıkaramıyordu. Geceleri uyuyamıyor hep Rasûlullah'ı düşünüyordu. Onsuz Medine'de nasıl yaşayacaktı? Bunu hayal dahi edemiyordu .

Rafi bu düşünceler içindeyken herkes Rasûlullah'ın hac yapacağını duymuş ve hazırlıklara başlamıştı. Peygamberimiz ile hac yapmak büyük bir ayrıcalıktı. Bu nedenle sadece Medine'den değil birçok beldeden Müslümanlar hac için harekete geçmişti. Peygamberimizin eşleri de onunla beraber gelecekti.

Rafilerin evde de hummalı bir hazırlık vardı. Bütün şehir hareket halindeyken bir tek Rafi hazırlık yapmıyordu. Elbette ki Canım Peygamberim ile hac yapmaktan mahrum olmak istemezdi. Fakat Canım Peygamberim'in kendilerinden ayrılacağını düşünüyor olmak onu her şeyden soyutlamıştı. Günlerdir asık bir çehre ile evde bir köşede oturuyor oluşu annesinin dikkatini çekmişti. Nasılsa gelip anlatır diye düşünmüştü. Fakat belli ki Rafi'nin anlatmaya niyeti yoktu. Şefkatle yaklaşarak sordu:

— Oğlum, neyin var?

Rafi omuzlarını silkelemekle yetindi, cevap vermedi. Annesi yanına oturdu, başını okşadı:

Yaklaşık yüz yirmi bin kişi vardı. Lebbeyk sedaları yeri göğü inletiyordu... Karada ve semada ne kadar canlı varsa bu sesi dinliyor eşlik ediyordu...
"Buyur Allah'ım buyur. Senin ortağın yoktur. Hamd sanadır. Nimet senindir. Mülk senin. Senin ortağın yoktur."

— Seni üzen bir şeyler olmalı?

Rafi suskundu.

— Konuşmayacak mısın?

Başını kaldırdı, annesinin yüzüne baktı:

— Sen *'İza Cae'* suresini biliyor musun?

— Elbette biliyorum oğlum.

— Peki bu surenin Canım Peygamberim'in vefatına işaret ettiğini biliyor musun?

Annesi cevap vermedi. Sorusunu yeniledi:

— Bu surenin Canım Peygamberimizin vefatına işaret ettiğini biliyor musun?

Annesi sadece başını salladı .

— Bir sorum daha olacak anne. Onun vefat edeceğini bile bile nasıl hayata devam ediyorsunuz? Ben, ben onsuz yapamam, dedi ve ağlamaya başladı.

Annesi de onunla beraber ağlıyordu. Elbette ki Rasûlullah'ın yeri herkesin kalbinde çok özeldi. Her mümin onu kendi nefsinden daha çok seviyordu; ona zarar gelmesini asla istemiyor, hatta üzülmesine bile dayanamıyorlardı. Oysa şimdi belki de çok yakın bir zamanda ondan ayrılacaklardı. Mescit bomboş kalacak, hutbe verdiği kürsü boşalacak, Medine yetim kalacaktı. Bu bütün Müslümanlar için çok büyük bir acı idi; fakat bir gerçek de vardı ki o da bütün rasûller görevlerini tamamladıktan sonra vefat etmişti. İşte şimdi sıra Canım Peygamberim'e gelmişti. Annesi Rafi'ye hiçbir şey söylemedi. Birlikte ağladılar. Rafi kalkıp odasına geçti. Tarih defterini alarak geçmişe dair ne kadar yazı varsa okudu. Gün çoktan ağarmıştı. Namaz için evden çıktı. Mescide gittiğinde insanlar arasındaki tek konuşma konusunun hac hazırlığı olduğunu fark edince, eve gelir gelmez hazırlık yapmaya başladı. Yaşadığı üzüntünün kendini salih bir amelden alıkoymasını istemezdi. Ve beklenen an gelmişti. Nebi, eşlerini de alarak kırk bin Müslümanın katılımıyla Medine'den ayrıldı. On gün süren yorucu yolculuğun ardından mikat mahaline geldiler ve ihrama girdiler. Medine dışından da binlerce insan katılmıştı hacca. Yaklaşık yüz yirmi bin kişi vardı. Lebbeyk sedaları yeri göğü inletiyordu... Karada ve semada ne kadar canlı varsa bu sesi dinliyor eşlik ediyordu...

"Buyur Allah'ım buyur. Senin ortağın yoktur. Hamd sanadır. Nimet senindir. Mülk senin. Senin ortağın yoktur."

Sahih ve sarih oldukları tespit edilen nüzul sebepleri, olayların yakın zamanda gerçekleşmesi ve bu olaylar üzerine bir ayetin inmiş olmasına hamledilir. Bu şekilde, rivayetlerin arası cem edilmiş olur.

1. Ünite: Zaman ve Mekân Açısından Kur'an'ın Nüzulü ile Alakalı Meseleler

Enes DOĞAN

10. Bölüm: Esbabu'n Nüzul

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır. Salât ve selam Allah Rasûlü'ne, onun ailesine, ashabına ve onlara ihsan üzere tâbi olanlaradır.

Bir önceki yazımızda esbabu'n nüzul'ün tanımı, kısımları, faydaları ve kaynakları konularını incelemiştik. Bu yazımızda ise, Allah izniyle esbabu'n nüzulle alakalı olan diğer konuları işlemeye devam edileceğiz.

Bir Ayetin Birden Fazla Nüzul Sebebinin Olması[1]

Tefsir kitapları ve esbabu'n nüzul ile alakalı kaynaklara bakıldığında, bir ayet için birden fazla nüzul sebebinin zikredildiğini görmekteyiz. Bu durumda nüzul sebebini tespit edebilmek için izlenmesi gereken bazı metotlar vardır:

1. Metot

Bir ayet hakkında birden fazla nüzul sebebi varid olursa, öncelikle rivayetlerden sahih ve zayıf olanı, tespit etmek gerekir. Bu rivayetlerden sahih olanı, ayetin nüzul sebebi kabul edilir.

Mesela, Allah *subhanehu ve teâlâ* şöyle buyurur:

وَالضُّحَى. وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى. مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى

"Duha vaktine yemin olsun. Karanlık iyice çöktüğü zaman geceye yemin olsun. Rabbin seni terk etmedi, sana darılmadı da." [2]

1. Bkz. El-İtkan, 91; Menahilu'l İrfan, 1/116; Mebahis fi Ulumi'l Kur'an, s. 87 (Menna' Halil).
2. 93/ Duha, 1-3

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında iki rivayet vardır:

Cundeb el-Beceli anlatıyor:

اشْتَكَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمْ يَقُمْ لَيْلَةً -أَوْ لَيْلَتَيْنِ- فَأَتَتْهُ امْرَأَةٌ، فَقَالَتْ: يَا مُحَمَّدُ مَا أُرَى شَيْطَانَكَ إِلَّا قَدْ تَرَكَكَ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: وَالضُّحَى وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى

Sarih olanlar: Bunlar sahabi tarafından bir vaka üzere indikleri belirtilen ve ayetin inmesinin sebebine açık bir şekilde işaret eden rivayetlerdir.

"Allah Rasûlü hastalandı ve bir veya iki gece kalkmadı. Bir kadın geldi ve 'Ey Muhammed! Ben şeytanının seni terk ettiğini düşünüyorum.' dedi. Bunun üzerine Allah, Duha suresinin 1-3 ayetlerini indirdi." [3]

Başka bir rivayet, Allah Rasûlü'nün hizmetçisi Havle'den gelmiştir:

أَنَّ جِرْوًا دَخَلَ الْبَيْتَ وَدَخَلَ تَحْتَ السَّرِيرِ وَمَاتَ فَمَكَثَ نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَيَّامًا لَا يَنْزِلُ عَلَيْهِ الْوَحْيُ، فَقَالَ: يَا خَوْلَةُ مَا حَدَثَ فِي بَيْتِ رَسُولِ اللهِ جِبْرِيلُ لَا يَأْتِينِي فَهَلْ حَدَثَ فِي بَيْتِ رَسُولِ اللهِ حَدَثٌ فَقُلْتُ: وَاللهِ مَا أَتَى عَلَيْنَا يَوْمٌ خَيْرٌ مِنْ يَوْمِنَا فَأَخَذَ بُرْدَهُ فَلَبِسَهُ وَخَرَجَ فَقُلْتُ: لَوْ هَيَّأْتُ الْبَيْتَ، وكَنَسْتَهُ فَأَهْوَيْتُ بِالْمِكْنَسَةِ تَحْتَ السَّرِيرِ فَإِذَا شَيْءٌ ثَقِيلٌ فَلَمْ أَزَلْ حَتَّى أَخْرَجْتُهُ فَإِذَا بِجِرْوٍ مَيِّتٍ فَأَخَذْتُهُ بِيَدِي فَأَلْقَيْتُهُ خَلْفَ الدَّارِ فَجَاءَ نَبِيُّ اللهِ تَرْعَدُ لَحْيَيْهِ، وَكَانَ إِذَا أَتَاهُ الْوَحْيُ أَخَذَتْهُ الرِّعْدَةُ فَقَالَ: يَا خَوْلَةُ دَثِّرِينِي فَأَنْزَلَ اللهُ: وَالضُّحَى، وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ، وَمَا قَلَى

"Bir köpek yavrusu eve girmiş ve yatağın altına girip orada ölmüştü. Peygamber, kendisine vahiy gelmeden günlerce beklemişti. Allah Rasûlü buyurdu ki:

— Ey Havle, Allah Rasûlü'nün evinde bir olay mı meydana geldi? Cibril bana gelmiyor. Allah Rasûlü'nün evinde bir olay mı oldu?

Ben dedim ki:

— Allah'a yemin olsun ki, bugün olduğu kadar başka bir gün bu eve hayır girmemişti.

Sonra, Allah Rasûlü cübbesini alıp giydi ve dışarı çıktı. Ben kendimce dedim ki: 'Evi düzenlesem ve süpürsem iyi olur.' Süpürgeyi almak için yatağın altına eğildiğimde, orada ağır bir şeyin olduğunu fark ettim. Onu çıkarıncaya kadar uğraştım. Onu çıkarınca ölü bir köpek olduğunu gördüm. Onu elimle tutup evin arka tarafına attım. Derken Allah Rasûlü sakalları titrer bir hâlde eve geldi. Ona vahiy geldiği zaman sakalları titrerdi. Bana dedi ki: 'Ey Havle! Beni ört.' Daha sonra Allah, Duha Suresi 1-3 ayetleri indirdi." [4]

Birinci rivayete göre, Duha suresi'nin ilk ayetleri, vahyin bazı hikmetlerden ötürü belli bir vakit kesilmesi ve müşriklerin Peygamber'i itham etmeleri akabinde indirilmiştir. İkinci rivayete göre ise, Allah Rasûlü'nün evinde bulunan ölü köpekten dolayı vahiy gelmeyince, Peygamber'in endişesinin giderilmesi için bu ayetler indirilmiştir.

Ancak Havle'den *radıyallahu anha* gelen rivayet zayıf olan bir rivayettir. Bundan dolayı Cundeb'in *radıyallahu anh* aktardığı kıssa nüzul sebebi olarak kabul edilir.

İbni Hacer der ki: *'Taberani'de senedinde tanınmayan kimselerin bulunduğu bir hadis buldum. Bu rivayete göre bu ayetin nüzul sebebi, Peygamberin yatağının altında ölü bir köpek yavrusunun bulunması, Peygamber'in bunu fark etmemesi ve Cibril'in de bundan dolayı geç gelmesidir. Cibril'in Peygamber'in yatağının altındaki*

3. *Buhari, 4983; Müslim, 1797; Tirmizi, 3345; Ahmed, 18801.*

4. *Taberani, Mu'cemu'l Kebir 636.*

Nüzul sebeplerinden sahih ile zayıf birbirinden ayrıldıktan sonra, nüzul sebepleri arasında hangisinin sarih olup hangisinin olmadığı tespit edilir.

köpekten dolayı geç gelmesi kıssası meşhurdur. Ancak bu kıssanın bu ayetin nüzulüne sebep olması gariptir, hatta şaz olup Sahih'te geçen rivayetten dolayı reddedilir. Allah en doğrusunu bilir.' [5] [6]

2. Metot

Nüzul sebeplerinden sahih ile zayıf birbirinden ayrıldıktan sonra, nüzul sebepleri arasında hangisinin sarih olup hangisinin olmadığı tespit edilir. Bir önceki yazımızda değindiğimiz gibi, sahabiden nüzul sebebi olarak aktarılanlar iki kısımdır:

a. Sarih olanlar: Bunlar sahabi tarafından bir vaka üzere indikleri belirtilen ve ayetin inmesinin sebebine açık bir şekilde işaret eden rivayetlerdir.

b. Sarih olmayanlar: Sahabinin *'Bu ayet bunun hakkında indi...'* kalıbıyla aktardığı ve nüzul sebebi olmama ihtimali taşıyan rivayetlerdir. Bu rivayetler, ayetin nüzul sebebi olarak kabul edilmez, sadece ayete yapılan bir tefsir olarak kabul edilir.[7]

Mesela, Allah *subhanehu ve teâlâ* şöyle buyurur:

وَاَنْفِقُوا فٖي سَبٖيلِ اللّٰهِ وَلَا تُلْقُوا بِاَيْدٖيكُمْ اِلَى التَّهْلُكَةِ وَاَحْسِنُوا اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنٖينَ

"(Mallarınızı) Allah yolunda harcayın. Kendi kendinizi tehlikeye atmayın. İyilik edin. Şüphesiz Allah iyilik edenleri sever." [8]

Bu ayet hakkında iki rivayet vardır:

Eslem Ebu İmran'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir:

كُنَّا بِمَدِينَةِ الرُّومِ، فَأَخْرَجُوا إِلَيْنَا صَفًّا عَظِيمًا مِنَ الرُّومِ، فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ مِنَ المُسْلِمِينَ مِثْلُهُمْ أَوْ أَكْثَرُ، وَعَلَى أَهْلِ مِصْرَ عُقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ، وَعَلَى الجَمَاعَةِ فَضَالَةُ بْنُ عُبَيْدٍ، فَحَمَلَ رَجُلٌ مِنَ المُسْلِمِينَ عَلَى صَفِّ الرُّومِ حَتَّى دَخَلَ فِيهِمْ، فَصَاحَ النَّاسُ وَقَالُوا: سُبْحَانَ اللَّهِ يُلْقِي بِيَدَيْهِ إِلَى التَّهْلُكَةِ. فَقَامَ أَبُو أَيُّوبَ الأَنْصَارِيُّ فَقَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ لَتُؤَوِّلُونَ هَذِهِ الآيَةَ هَذَا التَّأْوِيلَ، وَإِنَّمَا أُنْزِلَتْ هَذِهِ الآيَةَ فِينَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ لَمَّا أَعَزَّ اللَّهُ الْإِسْلَامَ وَكَثُرَ نَاصِرُوهُ، فَقَالَ بَعْضُنَا لِبَعْضٍ سِرًّا دُونَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَمْوَالَنَا قَدْ ضَاعَتْ، وَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَعَزَّ الإِسْلَامَ وَكَثُرَ نَاصِرُوهُ، فَلَوْ أَقَمْنَا فِي أَمْوَالِنَا، فَأَصْلَحْنَا مَا ضَاعَ مِنْهَا. فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرُدُّ عَلَيْنَا مَا قُلْنَا: وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ} ، فَكَانَتِ التَّهْلُكَةُ الإِقَامَةَ عَلَى الأَمْوَالِ وَإِصْلَاحِهَا، وَتَرْكَنَا الغَزْوَ "فَمَا زَالَ أَبُو أَيُّوبَ، شَاخِصًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى دُفِنَ بِأَرْضِ الرُّومِ"

"Rum şehrindeydik. Rumlar karşımıza büyük bir ordu çıkardılar. Onlara karşı Müslümanlardan bir o kadar veya daha fazla asker çıkarıldı. Mısırlıların başında

5. *Fethu'l Bari, 8/836.*
6. *Bu konuda başka örnekler için bkz. El-Muharrer fi Esbab en-Nüzul s. 163.*
7. *Geniş bilgi için bkz. Tevhid Dergisi, 64. sayı, s. 56.*
8. *2/Bakara, 195*

komutan olarak Ukbe b. Amir bulunuyordu. Ordunun komutanı ise, Fedale b. Ubeyd idi. Müslümanlardan bir asker Rumların saflarına hücum ederek onların arasına girdi. Askerler bağırarak: 'Subhanallah! Bu kimse kendi eliyle kendini tehlikeye atıyor.' dediler. Bunun üzerine Ebu Eyyub ayağa kalktı ve şöyle dedi: 'Ey insanlar! Siz bu ayeti bu yoruma tevil ediyorsunuz. Bu ayet biz ensar topluluğu hakkında nazil olmuştur. Allah, İslam'ı güçlendirip yardımcılarını çoğaltınca bizler, Peygambere duyurmadan birbirimize: 'Bizim mallarımız zayi oldu. Allah, İslam'ı güçlendirmiş ve yardımcılarını çoğaltmıştır. Artık bizler mallarımızın başına geçip, onlarla meşgul olsak ve zayi ettiklerimizi ıslah etsek?' dedik. Allah, bizim bu sözümüze karşılık olmak üzere Peygamber'e şu ayeti indirdi:

"(Mallarınızı) Allah yolunda harcayın. Kendi kendinizi tehlikeye atmayın. İyilik edin. Şüphesiz Allah iyilik edenleri sever." [9]

Tehlike, malların başına geçip, onları çoğaltmaya, onları ıslah etmeye çalışmak ve Allah yolunda cihadı terk etmektir. Ebu Eyyub, Allah yolunda cihada devam ederek, şehit oldu ve Rum toprağına defnedildi." [10]

Bera b. Azib, bu ayet hakkında: (نَزَلَتْ فِي النَّفَقَةِ) *"Nafakalar hakkında inmiştir"* [11] demiştir.

Bera b. Azib'den gelen bu rivayet sarih olmayan bir ifade ile gelmiştir. Ebu Eyyub'den aktarılan rivayette ise, ayetin inmesine sebep olan olay aktarılıyor ve bunun akabinde bu ayetin indirildiği haber veriliyor. Buna binaen Ebu Eyyub'un hadisi, nüzul sebebi olarak kabul edilir. Bera b. Azib'den aktarılan rivayet ise, ayete yapılan bir tefsirdir.

3. Metot

Sahih ve sarih oldukları tespit edilen nüzul sebepleri, olayların yakın zamanda gerçekleşmesi ve bu olaylar üzerine bir ayetin inmiş olmasına hamledilir. Bu şekilde, rivayetlerin arası cem edilmiş olur.

İbni Teymiyye *rahimehullah* der ki:

'Şayet sahabiden biri, bir ayetin kendisinden dolayı indiği bir sebebi zikrederse ve bir başka sahabi de onun zikrettiğinden başka bir sebep zikrederse, bu iki sahabiyi de tasdik etmek mümkündür. Şöyle ki, bu ayet birden fazla sebebin yaşanmasından sonra nazil olmuştur' [12]

Mesela, Allah *subhanehu ve teâlâ* şöyle buyurur:

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ. وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ. وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ. وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ

"Eşlerine zina isnad edip de kendilerinden başka şahitleri olmayanlara gelince, onların her birinin şahitliği; kendisinin doğru söyleyenlerden olduğuna dair, Allah adına dört defa yemin ederek şahitlik etmesi, beşinci defada da, eğer yalancılardan ise, Allah'ın lanetinin kendi üzerine olmasını ifade etmesiyle yerine gelir. Kocasının yalancılardan olduğuna dair Allah'ı dört defa şahit getirmesi (Allah adına yemin etmesi), beşinci defada da eğer kocası doğru söyleyenlerden ise Allah'ın gazabının kendi üzerine olmasını dilemesi, kadından cezayı kaldırır." [13]

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında iki rivayet vardır:

Sehl b. Sa'd es-Saidi anlatıyor:

أَنَّ عُوَيْمِرًا، أَتَى عَاصِمَ بْنَ عَدِيٍّ وَكَانَ سَيِّدَ بَنِي عَجْلاَنَ، فَقَالَ: كَيْفَ تَقُولُونَ فِي رَجُلٍ وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا، أَيَقْتُلُهُ فَتَقْتُلُونَهُ، أَمْ كَيْفَ يَصْنَعُ؟ سَلْ لِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ، فَأَتَى عَاصِمٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَكَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ المَسَائِلَ، فَسَأَلَهُ عُوَيْمِرٌ، فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَرِهَ المَسَائِلَ وَعَابَهَا، قَالَ عُوَيْمِرٌ: وَاللَّهِ لاَ أَنْتَهِي حَتَّى أَسْأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ، فَجَاءَ عُوَيْمِرٌ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ رَجُلٌ وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيَقْتُلُهُ فَتَقْتُلُونَهُ أَمْ كَيْفَ يَصْنَعُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ القُرْآنَ فِيكَ وَفِي صَاحِبَتِكَ

"Uveymir, Beni Aclan'ın efendisi olan Asım b. Adiyy'e

9. 2/Bakara, 195
10. Ebu Davud, 2512; Tirmizi, 2972; İbn Hibban, 4711.
11. Buhari, 4516. Aynı anlamda bir rivayet Huzeyfe'den de nakledilmiştir. Bkz. Tefsir İbni Ebi Hatim, 1744.
12. Mecmuatu'l Fetava 13/340; Mukaddime fi Usul Et-Tefsir s. 13.
13. 24/Nur, 6-9

geldi ve şöyle dedi: 'Eşinin yanında bir adam bulan kişi hakkında ne diyorsunuz? O, bulduğu adamı öldürürse, siz de o adamı öldürür müsünüz? Ya da nasıl yaparsınız? Benim için bunu Allah Rasûlü'ne sor.'

Asım b. Adiyy Allah Rasûlü'ne geldi ve: 'Ey Allah'ın Rasûlü...' dedi ve soruyu sordu. Allah Rasûlü bu soruyu hoş görmedi ve bunu ayıpladı.

Uveymir dedi ki: 'Vallahi Allah Rasûlü'ne bunu sormaya devam edeceğim ve bırakmayacağım.' Uveymir Allah Rasûlü'ne geldi ve dedi ki:

— Eşinin yanında bir adam bulan kişi hakkında ne diyorsunuz? O, bulduğu adamı öldürürse, siz de o adamı öldürür müsünüz? Ya da nasıl yaparsınız? Allah Rasûlü dedi ki:

— Allah senin ve eşin hakkında ayet indirdi." [14]

İbni Abbas *radıyallahu anh* anlatıyor:

أَنَّ هِلاَلَ بْنَ أُمَيَّةَ، قَذَفَ امْرَأَتَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَرِيكِ ابْنِ سَحْمَاءَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "البَيِّنَةَ أَوْ حَدٌّ فِي ظَهْرِكَ"، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِذَا رَأَى أَحَدُنَا عَلَى امْرَأَتِهِ رَجُلًا يَنْطَلِقُ يَلْتَمِسُ البَيِّنَةَ، فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "البَيِّنَةَ وَإِلَّا حَدٌّ فِي ظَهْرِكَ" فَقَالَ هِلاَلٌ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالحَقِّ إِنِّي لَصَادِقٌ، فَلَيُنْزِلَنَّ اللَّهُ مَا يُبَرِّئُ ظَهْرِي مِنَ الحَدِّ، فَنَزَلَ جِبْرِيلُ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ: {وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ} فَقَرَأَ حَتَّى بَلَغَ: {إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ

"Hilal b. Umeyye Peygamber'in yanındayken, hanımının Şerik b. Sehma ile zina yaptığını söyledi. Allah Rasûlü dedi ki:

— Ya bir delil getirirsin ya da sana had cezası uygulanır. Hilal b. Umeyye:

— Ey Allah'ın Rasûlü! Bizden biri hanımının üstünde bir adam bulacak ve delil bulmak için tekrar oradan gidecek mi? Allah Rasûlü devamla:

— Ya delil getirirsin ya da sana had cezası vardır, dedi. Hilal b. Umeyye dedi ki:

— Seni hak ile gönderen Allah'a yemin olsun ki, ben bu konuda doğruyu söylemekteyim. Muhakkak ki Allah beni had cezasından uzak kılacak bir ayet indirecektir.

Bunun üzerine Cibril indi ve Nur suresi 6-9. ayetleri indirdi." [15]

İmam Nevevi *rahimehullah* der ki:

'İhtimaldir ki, bu iki ayet her iki sahabi hakkında inmiştir. Belki de onlar birbirine yakın bir zamanda bunu Allah Rasûlü'ne sordular ve ayet her ikisi hakkında indi.' [16]

Sahih ve sarih oldukları tespit edilen nüzul sebepleri, olayların yakın zamanda gerçekleşmesi ve bu olaylar üzerine bir ayetin inmiş olmasına hamledilir. Bu şekilde, rivayetlerin arası cem edilmiş olur.

Mesela, Allah *subhanehu ve teâlâ* şöyle buyurur:

نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَاْتُوا حَرْثَكُمْ اَنّٰى شِئْتُمْ وَقَدِّمُوا لِاَنْفُسِكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوا اَنَّكُمْ مُلَاقُوهُ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

"Kadınlarınız, sizin ekinliğinizdir. Ekinliğinize dilediğiniz biçimde varın. Kendiniz için (geleceğe hazırlık olarak) güzel davranışlar takdim edin. Allah'a karşı gelmekten sakının ve her hâlde onun huzuruna varacağınızı bilin. (Ey Muhammed!) Müminleri müjdele." [17]

Bu ayet hakkında iki rivayet vardır:

Cabir *radıyallahu anh* anlatıyor:

14. Buhari, 4745; Müslim, 1492; Ebu Davud, 2245.

15. Buhari, 4747; Ebu Davud, 2254; Tirmizi, 3179; İbn Mace, 2067.

16. El-Minhac Şerh Sahih Muslim b. El-Haccac, 1492 nolu hadisin şerhinde.

17. 2/Bakara, 223

كَانَتِ اليَهُودُ تَقُولُ: إِذَا جَامَعَهَا مِنْ وَرَائِهَا جَاءَ الوَلَدُ أَحْوَلَ، فَنَزَلَتْ: نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ

"Yahudiler: 'Kişi kadına arka yönünden ilişki kurarsa, çocuk şaşı olarak doğar.' derlerdi. Bunun üzerine Allah Bakara suresi 223. ayeti indirdi." [18]

Tercih, birçok açıdan yapılabilir. Bazı âlimler, rivayetler arasında en sahih olanları gözeterek tercih yapmışlardır.
Bazı âlimler ise, sahabinin nüzul sebebine şahitlik etmesi ve bu konuda bizzat yaşadığı bir vaka anlatmasını gözeterek tercih yapmışlardır.

İbni Abbas *radıyallahu anh* anlatıyor:

إِنَّمَا كَانَ هَذَا الْحَيُّ مِنَ الْأَنْصَارِ وَهُمْ أَهْلُ وَثَنٍ مَعَ هَذَا الْحَيِّ مِنْ يَهُودَ وَهُمْ أَهْلُ كِتَابٍ وَكَانُوا يَرَوْنَ لَهُمْ فَضْلًا عَلَيْهِمْ فِي الْعِلْمِ فَكَانُوا يَقْتَدُونَ بِكَثِيرٍ مِنْ فِعْلِهِمْ وَكَانَ مِنْ أَمْرِ أَهْلِ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَأْتُوا النِّسَاءَ إِلَّا عَلَى حَرْفٍ وَذَلِكَ أَسْتَرُ مَا تَكُونُ الْمَرْأَةُ فَكَانَ هَذَا الْحَيُّ مِنَ الْأَنْصَارِ قَدْ أَخَذُوا بِذَلِكَ مِنْ فِعْلِهِمْ وَكَانَ هَذَا الْحَيُّ مِنْ قُرَيْشٍ يَشْرَحُونَ النِّسَاءَ شَرْحًا مُنْكَرًا، وَيَتَلَذَّذُونَ مِنْهُنَّ مُقْبِلَاتٍ وَمُدْبِرَاتٍ وَمُسْتَلْقِيَاتٍ فَلَمَّا قَدِمَ الْمُهَاجِرُونَ الْمَدِينَةَ تَزَوَّجَ رَجُلٌ مِنْهُمُ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ فَذَهَبَ يَصْنَعُ بِهَا ذَلِكَ فَأَنْكَرَتْهُ عَلَيْهِ، وَقَالَتْ: إِنَّمَا كُنَّا نُؤْتَى عَلَى حَرْفٍ فَاصْنَعْ ذَلِكَ وَإِلَّا فَاجْتَنِبْنِي، حَتَّى شَرِيَ أَمْرُهُمَا فَبَلَغَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ {نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ} أَيْ: مُقْبِلَاتٍ وَمُدْبِرَاتٍ وَمُسْتَلْقِيَاتٍ يَعْنِي بِذَلِكَ مَوْضِعَ الْوَلَدِ

18. Buhari, 4528; Müslim, 1435; Ebu Davud, 2163; İbn Mace, 1925.

"Ensarın şu topluluğu daha önce putperest idi. Orada ehli kitaptan Yahudiler ile beraber yaşıyorlardı. İlimde onları kendilerinden üstün görürler, birçok davranışlarında Yahudilere uyarlardı. Yahudilerin adetlerinden birisi de kadınlarına tek yönden (önden) yaklaşmaktı. Bunun, kadınlar için daha uygun olduğuna inanırlardı. Ensar topluluğu da bu adeti Yahudilerden almışlardı. Kureyş topluluğu ise, kadınlarını hoş olmayan bir şekilde soyarlardı. Bazen sırtüstü yatırırlardı, bazen yüzü koyun, bazen yana yatırırlardı. Muhacirler Medine'ye geldiklerinde, erkeklerinden biri ensardan bir kadınla evlendi. Kendi adetlerinde olduğu gibi hanımı ile temasa kalkışınca kadın razı olmadı ve dedi ki: 'Bize tek yönden yanaşılırdı. Sen de tek yönden yani önden yanaş, aksi hâlde benden uzaklaş!' onların durumu Peygambere ulaşıncaya kadar yayıldı. Bunun üzerine Allah şu ayeti indirdi:

"Kadınlarınız sizin tarlalarınızdır, nasıl isterseniz öyle yaklaşınız."

Yani, fercinden olmak şartı ile ön ve arka taraftan, sırtüstü yatırarak onlarla cinsî ilişkide bulunabilirsiniz." [19]

Bu olayların birbirine yakın bir zamanda gerçekleşmesi ve bunun akabinde de Bakara suresi 223. ayetin inmesi bu rivayetlerin arasını cem eder.

Âl-i İmran suresi 77. ayetin nüzul sebepleri de bu şekilde anlaşılabilir. Allah *subhanehu ve teâlâ* şöyle buyurur:

اِنَّ الَّذٖينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَاَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلٖيلًا اُولٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ وَلَا يَنْظُرُ اِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكّٖيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلٖيمٌ

"Şüphesiz, Allah'a verdikleri sözü ve yeminlerini az bir karşılığa değişenler var ya, işte onların ahirette bir payı yoktur. Allah, kıyamet günü onlarla konuşmayacak, onlara bakmayacak ve onları temizlemeyecektir. Onlar için elem dolu bir azap vardır." [20]

Bu ayet hakkında iki nüzul sebebi vardır:

İbni Mesud *radıyallahu anh* anlatıyor:

19. Ebu Davud, 2164; Ahmed, 2703. İbn Abbas'tan.
20. 3/Âl-i İmran, 77

Bazı âlimler sahih ve sarih rivayetlerin arasının cem edilmesi mümkün olmadığında, başvurulması gereken en son metodun 'aynı ayetin birden fazla kez inmesine hamletmek' olduğunu söylemişlerdir. Bu konu, âlimler arasında ihtilaflı bir konudur.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ، لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ، لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ"، قَالَ: فَقَالَ الأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ: فِيَّ وَاللَّهِ كَانَ ذَلِكَ، كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ مِنَ اليَهُودِ أَرْضٌ، فَجَحَدَنِي، فَقَدَّمْتُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَلَكَ بَيِّنَةٌ"، قَالَ: قُلْتُ: لاَ، قَالَ: فَقَالَ لِلْيَهُودِيِّ: "احْلِفْ"، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِذًا يَحْلِفَ وَيَذْهَبَ بِمَالِي، قَالَ: فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا

"Rasûlullah dedi ki: 'Her kim, yemininde yalancı olduğu hâlde bir Müslümanın malını elde etmek için yemin ederse, Allah'ı kendisine karşı gazaplanmış olarak bulur.'

Eş'as b. Kays radıyallahu anh *dedi ki: 'Bu hadis benim hakkımda söylenmiştir. Şöyle ki: Benimle bir Yahudi arasında bir toprak meselesi vardı. Yahudi benim hakkımı inkâr etti. Bunun üzerine onu Rasûlullah'a götürdüm. Rasûlullah bana:*

— Delilin var mıdır? buyurdu. Ben de:

— Hayır, dedim. Rasûlullah, Yahudiye:

— Yemin et, buyurdu. Bunun üzerine ben:

— Ey Allah'ın Rasûlü! O yemin eder ve malımı götürür, dedim. Bunun üzerine Allah, Âl-i İmran suresi 77. ayetini indirdi." [21] [22]

Abdullah b. Ebi Evfa *radıyallahu anh* anlatıyor:

أَنَّ رَجُلًا أَقَامَ سِلْعَةً فِي السُّوقِ، فَحَلَفَ فِيهَا، لَقَدْ أَعْطَى بِهَا مَا لَمْ يُعْطِهِ، لِيُوقِعَ فِيهَا رَجُلًا مِنَ المُسْلِمِينَ"، فَنَزَلَتْ: {إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا} إِلَى آخِرِالآيَةِ

"Bir adam malını pazara çıkarmıştı. Sonra Müslümanlardan birini kandırıp malını ona pahalıya satmak için, malına verilmeyen fiyatın verildiğine dair yemin etti. Bunun üzerine Allah bu ayeti indirdi." [23]

4. Metot

Sahih ve sarih olduğu tespit edilen rivayetlerin arasını cem etmek mümkün olmazsa iki seçenek vardır:

a. Tercih yapmak

Tercih, birçok açıdan yapılabilir. Bazı âlimler, rivayetler arasında en sahih olanları gözeterek tercih yapmışlardır. Bazı âlimler ise, sahabinin nüzul sebebine şahitlik etmesi ve bu konuda bizzat yaşadığı bir vaka anlatmasını gözeterek tercih yapmışlardır. Mesela, Allah *subhanehu ve teâlâ* şöyle buyurur:

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّى وَمَا اُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَلِيلًا

"Sana ruhtan sual ederler. De ki: 'Ruh, Rabbimin

21. *Buhari, 2666; Müslim, 138; Ebu Davud, 3243; Tirmizi, 1269.*
22. *Başka bir örnek için bkz. Bakara suresi 187. ayetin nüzul sebepleri; 1. Rivayet: Buhari, 1915; Ebu Davud, 2314; Tirmizi, 2968, 2. Rivayet: Buhari, 4508.*
23. *Buhari, 4551.*

emrindendir. Size ise, ilimden ancak az bir şey verilmiştir.' " [24]

İbni Mesud *radıyallahu anh* anlatıyor:

كُنْتُ أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَرْثٍ بِالمَدِينَةِ وَهُوَ يَتَوَكَّأُ عَلَى عَسِيبٍ فَمَرَّ بِنَفَرٍ مِنَ اليَهُودِ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ: لَوْ سَأَلْتُمُوهُ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ: لَا تَسْأَلُوهُ فَإِنَّهُ يُسْمِعُكُمْ مَا تَكْرَهُونَ، فَقَالُوا لَهُ: يَا أَبَا القَاسِمِ حَدِّثْنَا عَنِ الرُّوحِ، فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاعَةً وَرَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ يُوحَى إِلَيْهِ حَتَّى صَعِدَ الوَحْيُ، ثُمَّ قَالَ: " {الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ العِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا}

"Medine'deki bir ekin tarlasında Peygamber ile birlikte yürüyordum. Rasûlullah, hurma ağacından bir değneğe dayanıyordu. Derken, Yahudilerden bir gruba uğradı. Onlardan bir kısmı: 'Keşke ona bir şeyler sorsaydınız.' derken bir kısmı da: 'Ona bir şeyler sormayın, hoşlanmadığınız şeyleri size söyleyebilir.' dediler. Sonra 'Ey Ebu'l Kasım! Bize ruhtan bahset.' dediler. Peygamber, bir süre ayakta durdu ve başını kaldırdı. Anladım ki kendisine vahiy gelmektedir. Vahiy bitince Rasûlullah İsra suresi 85. ayetini okudu..." [25]

İbni Abbas *radıyallahu anh* anlatıyor:

قَالَتْ قُرَيْشٌ لِيَهُودَ: أَعْطُونَا شَيْئًا نَسْأَلُ هَذَا الرَّجُلَ، فَقَالَ: سَلُوهُ عَنِ الرُّوحِ، فَسَأَلُوهُ عَنِ الرُّوحِ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى {وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ العِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا}

"Kureyşliler, Yahudilere: 'Bize bazı şeyler söyleyin ki (zor durumda bırakmak için) şu adama (Muhammed'e) soralım.' dediler. Yahudiler: 'Ona ruhtan sorun.' dediler. Bunun üzerine müşrik Kureyşliler, Peygamber'e ruhtan sordular. Bunun üzerine Allah İsra suresi 85. ayetini indirdi." [26]

Bu rivayetler sarihtir ve sahihtir. Birinci rivayete göre bu ayet Medeni'dir. İkinci ayete göre ise, bu ayet Mekki'dir. Bu hadiseleri birbirine yakın zamanda gerçekleşmiş olmasına hamletme imkânı yoktur. Buna binaen de âlimler bu rivayetler arasında tercihe gitmişlerdir. Bu rivayetler konusunda iki şekilde tercih yapılabilir:

- Birinci rivayet Sahiheyn'de, ikinci rivayet ise, Tirmizi'de geçmektedir. Buhari ve Müslim'in rivayet ettiği hadisler diğer hadislerden daha sahihtir. Bundan dolayı, en sahih olan rivayet tercih edilir.

- Birinci hadiste, İbni Mesud bizzat bu olayı yaşadığını ve ayetler indiğinde orada hazır bulunduğunu söylemektedir. İbni Abbas'ın rivayetinde ise, buna işaret eden bir lafız yoktur. Bundan dolayı İbni Mesud'un rivayeti tercih edilir.[27]

b. Ayetlerin nüzulünün tekerrür etmesi[28]

Bazı âlimler sahih ve sarih rivayetlerin arasının cem edilmesi mümkün olmadığında, başvurulması gereken en son metodun *'aynı ayetin birden fazla kez inmesine hamletmek'* olduğunu söylemişlerdir.

Bu konu, âlimler arasında ihtilaflı bir konudur.

İbni Hussar, Suyuti, Zerkeşi, Sahavi, İbni Kesir gibi âlimler, bunun mümkün olduğunu söylemişlerdir.

İbni Hussar der ki: *'Hatırlatma ve öğüt vermek için bir ayetin nüzulü tekrar edebilir.'* [29]

Zerkeşi der ki: *'Bir ayet, konumunun büyüklüğünden veya unutulması korkusundan dolayı, sebebinin yerine gelmemesi durumunda hatırlatıcı olarak tekrar inebilir.'* [30]

Bazı âlimler ise, bunun mümkün olmadığını söylemişlerdir.

Bu âlimlerin dayanakları ve birbirine verdikleri cevaplar şöyledir:

a. Birinci görüşün sahibi olan âlimler demişlerdir ki: *'Allah, Kur'an'daki yedi harfi yani yedi kıraati insanlara öğretmek için ayetleri birkaç defa indirmiştir.'*

İkinci görüşün sahipleri şöyle cevap vermişler-

24. 17/İsra, 85
25. Buhari, 125…; Müslim, 2794; Tirmizi, 3141, Ahmed, 4248.
26. Tirmizi, 3140; Ahmed, 2309.
27. Not: Bu ayetin nüzul sebebi hakkında bazı alimler tercihe gitmemişler ve bu rivayetlerin İsra Suresi 85. ayetinin iki defa indiğine delil olduğunu söylemişlerdir.
28. Bu konuda tafsilatlı bilgi için bkz. Dr. Muhammed b. Abdurrahman eş-Şayi, Nüzul el-Kur'an el-Kerim, s. 83; Şerhu Mukaddime, fi Usul et-Tefsir, Musaid et-Tayyar, s. 101; El-Muharrer fi Esbab en-Nüzul, 1/142.
29. El-Muharrer fi Esbab en-Nüzul, s. 142.
30. El-Muharrer fi Esbab en-Nüzul, s. 142.

dir: *'Kur'an'ın yedi harf üzere inmesinden kastın ne olduğu ihtilaflı bir konudur. Yedi harfin, yedi kıraate hamledilmesi doğru değildir. Kur'an'daki ayetlerin bu sebepten dolayı indirildiğini kabul edenler, hiçbir ayet hakkında, 'Bunun nüzul sebebi kıraatlerin öğretilmesidir.'* dememişlerdir.

b. Birinci görüşün sahipleri demişlerdir ki: *'Konusunun öneminden dolayı nüzul tekrar edebilir. Ta ki insanlar bu ayetlerin önemini hatırlasınlar ve buna değer versinler.'*

İkinci görüşün sahipleri buna şöyle cevap vermişlerdir: *'Bunu doğru olarak kabul edersek, Kur'an'da en faziletli ayetler olan ayete'l kursinin, Bakara suresi'nin son ayetlerinin ve İhlas suresinin tekrar inmemesini nasıl anlayacağız? Kur'an ayetlerinin değerli olması tekrar edilmesine bağlı değildir. Kur'an'ın Allah kelamı olması kıymeti için yeterlidir.'*

c. Birinci görüşün sahipleri derler ki: *'Allah Rasûlü ve sahabeler Kur'an'ı unutmasınlar diye Kur'an'daki bazı ayetler tekrardan indirilmiştir.'*

İkinci görüşün sahipleri buna cevap olarak şöyle demişlerdir: *'Allah, kendi kitabını kıyamete kadar baki kılmak için risalet görevini kime vereceğini bilir. Allah Rasûlü'nün Kur'an'ı unutma ihtimali olduğunu söylemek, Kur'an hakkında zan oluşması afetini doğurur ki, böyle bir şey söylemek doğru değildir. Sahabinin unutma ihtimaline gelince, onlar Allah Rasûlü'ne müracaat etme imkânına sahiplerdi. Bundan dolayı bir ayetin tekrar inmesine bir ihtiyaç yoktur.'*

d. Birinci görüşün sahipleri derler ki: *'Bu konuda sahih ve sarih özelliğe sahip olan ve aralarının cem edilme imkânı bulunmayan bazı rivayetler vardır. Bu rivayetler, ayetlerin nüzulunun tekrar edebileceğini göstermektedir.'*

İkinci görüşün sahipleri cevap olarak derler ki: *'Birinci görüşün sahibi olan âlimlerin delil olarak sundukları örnekler, bu konuya delil olacak nitelikte değildir. Zira bu örneklerden birçoğu zayıftır ve yukarıda zikredilen 1. metoda dahil olan örneklerdir. Bazı örneklerde rivayetlerin arasını cem etme veya iki rivayet arasında tercih yapma imkânı vardır. Bundan dolayı bu rivayetler, bir ayetin nüzulünün tekrar edeceğine delil olmaz.'*

Bu ihtilafı bir örnek üzerinde tatbik edelim:

Allah *subhanehu ve teâlâ* şöyle buyurur:

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا اَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا اُولِي قُرْبٰى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُمْ اَصْحَابُ الْجَحِيمِ

"Cehennem ehli oldukları açıkça kendilerine belli olduktan sonra, -yakınları da olsalar- Allah'a ortak koşanlar için af dilemek, ne Peygamber'e yaraşır ne de müminlere." [31]

Bazı âlimler sahih ve sarih rivayetlerin arasının cem edilmesi mümkün olmadığında, başvurulması gereken en son metodun 'aynı ayetin birden fazla kez inmesine hamletmek' olduğunu söylemişlerdir.

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında üç rivayet vardır:

Said b. Museyyeb *rahimehullah* babasından rivayet eder:

لَمَّا حَضَرَتْ أَبَا طَالِبٍ الْوَفَاةُ جَاءَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَوَجَدَ عِنْدَهُ أَبَا جَهْلٍ، وَعَبْدَ اللهِ بْنَ أَبِي أُمَيَّةَ بْنِ الْمُغِيرَةِ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا عَمِّ، قُلْ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، كَلِمَةً أَشْهَدُ لَكَ بِهَا عِنْدَ اللهِ"، فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ، وَعَبْدُ اللهِ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ: يَا أَبَا طَالِبٍ، أَتَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ؟ فَلَمْ يَزَلْ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْرِضُهَا عَلَيْهِ، وَيُعِيدُ لَهُ تِلْكَ الْمَقَالَةَ حَتَّى قَالَ أَبُو طَالِبٍ

31. 9/Tevbe, 113

آخِرَ مَا كَلَّمَهُمْ: هُوَ عَلَى مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، وَأَبَى أَنْ يَقُولَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَمَا وَاللهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ مَا لَمْ أُنْهَ عَنْكَ"، فَأَنْزَلَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: {مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ}، وَأَنْزَلَ اللهُ تَعَالَى فِي أَبِي طَالِبٍ، فَقَالَ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: {إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ}

Tevbe suresi'nde geçen bu ayetin üç tane ayrı nüzul sebebi vardır. Ebu Talib hakkındaki rivayet, bu ayetin Mekki olduğunu gösterir. Ali'nin ve İbni Mesud'un rivayeti, bu ayetin Medeni olduğunu gösterir. Bu rivayetlerin arasını toplamak...

"Ebu Talib'in vefat etme vakti yaklaştığında, Allah Rasûlü onun yanına geldi ve onun yanında Ebu Cehil, Abdullah b. Ebi Umeyye b. el-Muğire'yi buldu. Allah Rasûlü ona dedi ki: 'Amca! La ilahe illallah' de! Bu, kendisiyle Allah katında sana şahit olacağım kelimedir.' Ebu Cehil ve Abdullah b. Ebi Umeyye dedi ki: 'Ey Ebu Talib! Sen Abdulmuttalib'in dininden yüz mü çevireceksin?' Allah Rasûlü bu sözünü ona arz etmeye devam ettikçe, onlar da bu sözlerini tekrar ettiler. Sonunda Ebu Talib onlara son olarak kendisinin Abdulmuttalib'in dini üzere olduğunu söyledi ve 'La ilahe illallah' demekten kaçındı. Allah Rasûlü dedi ki: 'Ben nehyolunmadığım müddetçe senin için istiğfar dileyeceğim.' Bunun üzerine Allah, Tevbe suresi 113. ayeti indirdi. Ebu Talib hakkında da bir ayet indirdi ve Allah Rasûlü'ne dedi ki: Sen sevdiğin kişileri hidayet edemezsin. Bilakis Allah dilediklerini hidayet eder. Allah hidayete erecekleri (ve bunu hak edenleri) bilendir." [32] [33]

Ali *radıyallahu anh* anlatıyor:

سَمِعْتُ رَجُلًا يَسْتَغْفِرُ لِأَبَوَيْهِ وَهُمَا مُشْرِكَانِ، فَقُلْتُ لَهُ: أَتَسْتَغْفِرُ لِأَبَوَيْكَ وَهُمَا مُشْرِكَانِ؟ فَقَالَ: أَوَلَيْسَ اسْتَغْفَرَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَهُوَ مُشْرِكٌ، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَلَتْ: {مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ}

"Bir adamın, müşrik olan anne ve babasına istiğfarda bulunduğunu duydum. Ona dedim ki:

— Sen, müşrik oldukları hâlde anne ve babana istiğfarda mı bulunuyorsun? Adam dedi ki:

— İbrahim, müşrik olan babasına istiğfarda bulunmamış mıdır? Bunu Allah Rasûlü'ne anlattım ve Tevbe suresi 133. ayet indi..." [34]

İbni Mesud *radıyallahu anh* anlatıyor:

خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْظُرُ فِي الْمَقَابِرِ، وَخَرَجْنَا مَعَهُ، فَأَمَرَنَا فَجَلَسْنَا، ثُمَّ تَخَطَّا الْقُبُورَ حَتَّى انْتَهَى إِلَى قَبْرٍ مِنْهَا فَنَاجَاهُ طَوِيلًا، ثُمَّ ارْتَفَعَ نَحِيبُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَاكِيًا فَبَكَيْنَا لِبُكَائِهِ، ثُمَّ أَقْبَلَ إِلَيْنَا فَتَلَقَّاهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا الَّذِي أَبْكَاكَ فَقَدْ أَبْكَانَا، وَأَفْزَعَنَا، فَجَاءَ فَجَلَسَ إِلَيْنَا فَقَالَ: "أَفْزَعَكُمْ بُكَائِي؟" فَقُلْنَا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ: "إِنَّ الْقَبْرَ الَّذِي رَأَيْتُمُونِي أُنَاجِي فِيهِ، قَبْرُ أُمِّي آمِنَةَ بِنْتِ وَهْبٍ وَإِنِّي اسْتَأْذَنْتُ رَبِّي فِي زِيَارَتِهَا، فَأَذِنَ لِي فِيهِ، فَاسْتَأْذَنْتُهُ فِي الِاسْتِغْفَارِ لَهَا، فَلَمْ يَأْذَنْ لِي فِيهِ، وَنَزَلَ عَلَيَّ {مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ} حَتَّى خَتَمَ الْآيَةَ {وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ} فَأَخَذَنِي مَا يَأْخُذُ الْوَلَدَ لِوَالِدِهِ مِنَ الرِّقَّةِ فَذَلِكَ الَّذِي أَبْكَانِي

"Rasûlullah dışarı çıktı ve kabirlere bakmaya başladı. Biz de onunla beraber çıktık. Bize oturmamızı emretti biz de oturduk. Sonra kabirleri teker teker dolaşmaya başladı. Kabirlerden birinin başına oturdu, uzun uzun

32. 28/Kasas, 56
33. Buhari, 1360; Müslim, 24; Nesai, 2035.
34. Tirmizi, 3101; Nesai, 2036; Ahmed, 771.

Bazen tek bir olayın ardından birden fazla ayet indirilmiştir. Böylece yaşanan hadise farklı yönleriyle ele alınmış ve açıklanmıştır.

dua edip münacaatta bulundu. Sonra ağladı, onun ağlamasına biz de ağladık. Sonra kalktı ve bize doğru yöneldi. Ömer b. Hattab kalkıp ona doğru gitti. Allah Rasûlü dedi ki:

— Benim ağlamam sizi korkuttu mu? Biz:

— Evet, dedik. Allah Rasûlü dedi ki:

— Yanına oturduğum ve münaacatta bulunduğumu gördüğünüz bu kabir, annem Amine b. Vehb'in kabriydi. Onu ziyaret için Rabbimden izin istedim, bunun için bana izin verdi. Rabbimden onun için istiğfarda bulunmak üzere izin istedim, bunun için bana izin vermedi ve bana: Cehennem ehli oldukları açıkça kendilerine belli olduktan sonra, -yakınları da olsalar- Allah'a ortak koşanlar için af dilemek ne Peygamber'e yaraşır ne de müminlere. İbrahim'in, babası için af dilemesi, sadece ona verdiği bir söz yüzündendi. Onun bir Allah düşmanı olduğu kendisine açıkça belli olunca, ondan uzaklaştı. Şüphesiz İbrahim, çok içli, yumuşak huylu bir kişiydi.[35] ayetlerini indirdi. İşte bunun üzerine bir çocuğun annesine olan acıması beni tuttu ve beni ağlattı." [36]

Birinci görüşün sahibi olan âlimler, bu konuyu şöyle değerlendirmişlerdir:

'Tevbe suresi'nde geçen bu ayetin üç tane ayrı nüzul sebebi vardır. Ebu Talib hakkındaki rivayet, bu ayetin Mekki olduğunu gösterir. Ali'nin ve İbni Mesud'un rivayeti, bu ayetin Medeni olduğunu gösterir. Bu rivayetlerin arasını toplamak mümkün değildir. Sonuç olarak anlaşılır ki; bu ayet, üç defa inmiştir.'

İkinci görüşün sahibi olan âlimler ise, bu mesele hakkında şöyle demişlerdir:

'Rivayetleri inceleyecek olursak:

- *İbni Mesud'dan gelen rivayet zayıf bir rivayettir.*

- *İmam Zehebi: 'Senedinde Eyyub b. Hani vardır. İbni Main, onun zayıf bir ravi olduğunu söylemiştir.' der. Ayrıca birinci görüşün sahipleri bu rivayete dayanarak, bu ayetin Medeni olduğunu söylemişlerdir. Bu rivayeti Ebu Talib ile alakalı rivayetle beraber inceleyecek olursak, ortaya 'Peygamber, Mekke'de nehyolunmuş olduğu bir şeyi Medine'de tekrar yaptı ve Allah onu tekrar uyardı.' gibi yanlış bir sonuç çıkar.*

Ali rivayeti ile Ebu Talib rivayetine gelince, bu konuda iki şey söylenebilir:

- *Ebu Talib ile alakalı rivayet, Sahiheyn'de geçmektedir. Ali rivayeti ise, Tirmizi ve diğer kaynaklarda geçmektedir. Sahiheyn'in hadisleri daha kuvvetli olduğu için Ebu Talib hadisi, nüzul sebebi olarak kabul edilir.*

- *Ali'nin rivayetinde bu ayetin Medeni olduğuna dair hiçbir işaret yoktur. Doğal olarak Ebu Talib rivayeti ile Ali rivayetinin arasını bulmaya engel olacak herhangi bir durum da yoktur. Bu ayet, bu iki vaka gerçekleştikten sonra bir kez inmiştir.'*

---

35. 9/Tevbe, 113-114
36. Hakim, Müstedrek, 3292.

Bir Sebep İçin Birden Fazla Ayetin İnmesi

Bazen tek bir olayın ardından birden fazla ayet indirilmiştir. Böylece yaşanan hadise farklı yönleriyle ele alınmış ve açıklanmıştır. Bazı örnekler zikredecek olursak:[37]

İbni Abbas *radıyallahu anh* anlatıyor:

أَنَّ نَاسًا، مِنْ أَهْلِ الشِّرْكِ كَانُوا قَدْ قَتَلُوا وَأَكْثَرُوا، وَزَنَوْا وَأَكْثَرُوا، فَأَتَوْا مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا: إِنَّ الَّذِي تَقُولُ وَتَدْعُو إِلَيْهِ لَحَسَنٌ، لَوْ تُخْبِرُنَا أَنَّ لِمَا عَمِلْنَا كَفَّارَةً فَنَزَلَ: {وَالَّذِينَ لاَ يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ، وَلاَ يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالحَقِّ، وَلاَ يَزْنُونَ} وَنَزَلَتْ {قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ، لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ}

"Şirk ehlinden bazı insanlar adam öldürmüşler ve bu suçu çok defa işlemişlerdi. Zina yapmışlar ve bunu çok defa tekrar etmişlerdi. Muhammed'e sallallahu aleyhi ve sellem geldiler ve dediler ki: 'Şüphesiz ki, senin söylediğin ve kendisine davet ettiğin şey gerçekten güzel. Bir de cahiliyede yaptıklarımıza kefaret olacak şeyi haber versen?' Bunun üzerine: 'Onlar ki, Allah'tan başka bir ilaha dua etmezler. Hak olmaksızın Allah'ın haram kıldığı nefsi öldürmezler ve zina yapmazlar.[38] ayeti ve 'De ki, Ey nefisleri konusunda israfa giden (çokça günah işleyen) kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin!' [39] ayeti indi." [40]

Ümmü Seleme'den *radıyallahu anha* rivayet edilen şu hadisler de buna örnek olarak zikredilebilir:

Ümmü Seleme Allah Rasûlü'ne şöyle der:

يَغْزُو الرِّجَالُ وَلَا تَغْزُو النِّسَاءُ وَإِنَّمَا لَنَا نِصْفُ المِيرَاثِ". فَأَنْزَلَ اللَّهُ {وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ}

" 'Ey Allah'ın Rasûlü! Erkekler gazveye çıkıyor. Kadınlar ise, gazveye çıkmıyor ve bize mirastan yarım pay vardır.' Bunun üzerine Allah: 'Allah'ın, sizden bazınızı bazınıza faziletli kıldığı şeyleri temenni etmeyin.' [41] *ayetini indirdi."* [42]

Yine Ümmü Seleme'den *radıyallahu anha* gelen başka bir rivayette:

يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا أَسْمَعُ اللَّهَ ذَكَرَ النِّسَاءَ فِي الهِجْرَةِ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: {أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ}

"(Ümmü Seleme dedi ki:) 'Ey Allah'ın Rasûlü! Hicret hakkında Allah'ın kadınları zikrettiğini hiç duymadım.' Bunun üzerine 'Şüphesiz ki ben kadın ya da erkek sizden amel yapan kişinin amelini zayi etmem. Bazınız bazınızdandır.' [43] *ayeti indi."* [44]

Başka bir rivayette, Ümmü Seleme *radıyallahu anha* anlatıyor:

قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، يُذْكَرُ الرِّجَالُ وَلَا يُذْكَرُ النِّسَاءُ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ {إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ}

"Allah Rasûlü'ne dedim ki: 'Ey Allah'ın Rasûlü! Kur'an'da erkekler zikrediliyor ama kadınlar zikredilmiyor.' Bunun üzerine Allah: 'Şüphesiz ki Müslüman erkeklerle Müslüman kadınlar, mümin erkeklerle mümin kadınlar…' [45] *ayetini indirdi."* [46]

Rivayetlerde görüldüğü gibi meydana gelen bir sebepten dolayı birden fazla ayet inmiştir.

• • •

Esbabu'n nüzul ile alakalı konuları bu yazımızla işlemiş olduk. Bir sonraki yazımızda 1. ünitenin son konuları olan Kur'an'da ilk ve son indirilen ayetler konusunu incelemeye gayret edeceğiz inşallah.

Bir sonraki yazımızda görüşmek duası ile…

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

37. *Yukarıda zikrettiğimiz Ebu Talib'in vefatıyla ilgili kıssa da bu babta verilebilecek örneklerden biridir.*
38. *25/Furkan, 68*
39. *39/Zümer, 53*
40. *Buhari, 4810; Müslim, 122; Nesai, 4003.*
41. *4/Nisa, 32*
42. *Tirmizi, 3022; Hakim, Müstedrek, 3195.*
43. *3/Âl-i İmran, 195*
44. *Tirmizi, 3023; Hâkim, Müstedrek, 3174.*
45. *33/Ahzab, 35*
46. *Hakim, Müstedrek, 3560.*

ŞİİR

Allah Derim

Sırtımda, taşınmaz yükü göklerin;
Herkes koşar, zıplar, ben yürüyemem!
İsterseniz hayat aşını verin;
Sayılı nimetler bal olsa yemem!

Ey akıl, nasıl delinmez küfen?
Ebedi oluşun urbası kefen!
Kursa da boşluğa asma köprü, fen,
Allah derim, başka hiçbir şey demem!

Necip Fazıl Kısakürek

Tuz ve Hayat-2

Dr. Seyfullah İslam
seyfullahislam@tevhiddergisi.net

Bir bardak suda karıştırılan toz haldeki tuz şayet çözünmeden dibe çökerse, işlem görmüş demektir. Doğal tuz daima kolaylıkla erir. Suda rahat erimeyen tuz, bedende de erimez. Ayrıca tuzluktan kolaylıkla akan sofra tuzu, içeriğindeki esas maddelerinden arınmıştır. Doğal tuzlar tuzluklardan kolaylıkla akamaz ve topaklanır.

Allah'a hamd, Rasûlü'ne salât ve selam olsun.

Doğal, kaya veya deniz tuzlarında, bedendeki tüm mineral ve eser elementlerin bulunduğuna değinmiştik. Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* izni ve yardımıyla bu yazımızda, bu doğal tuzlarda bulunan başlıca minerallerden, özellikle sodyum, magnezyum, kalsiyum, silikon, iyot, fosfor ve vanadyumun sağlığa faydaları ve doğal/işlem görmemiş tuzların kullanımı ile ilgili birtakım uygulamaları ele alacağız.

Sodyum: Hazır gıdalarda raf ömrünü uzatır. Tüm işlenmiş yiyecek ve hazır alınan ekmek, pasta ve konserve gibi gıdalarda bolca sodyum (Na) bulunur. Modern tıp, tuzun zararlı olduğunu ve fazla alınmasının ciddi hastalıklara sebep olduğunu söylemektedir. Bu, doğru olmakla beraber zararlı olması, en çok işlem görmüş ve doğallığını kaybetmiş olan sodyum fazlalığından dolayıdır. Sodyum eksikliği ve fazlalığı hayatı tehdit edebilecek kadar önemli bir yere sahiptir.

İşlem görmemiş gerçek sodyum ise, bedensel sıvıları, sinirleri ve kas işlevlerini düzenler. Suyu çeker ve suyun damarlarda ve hücre içinde kalmasını sağlar. Sinir hücreleri, kas hücreleri, böbrek üstü bezinin çalışmasında, tansiyonun kontrolünde, karbonhidrat sindiriminde ve vücudumuzda daha onlarca hayati önem taşıyan role sahiptir.

Magnezyum: Sodyum fazlalığını yok eder. Karbonhidratları özümser,

zihinsel işlevleri geliştirir, C vitamini ve kalsiyumu metabolize eder, hücre ve dokuların yıpranma sürecini yavaşlatır. 300'den fazla enzimin çalışmasında anahtar rol oynar ve eksikliğinde psikolojik problemler dahi gözükebilir. Lahana, badem, ay çekirdeği, çam fıstığı, kaju, ceviz, yer fıstığı gibi kuruyemişler de birer magnezyum kaynağıdırlar.

Klor: Vücutta çok yaygın olarak bulunan bir mineraldir. Mide asitinin yapısında yer alarak sindirimde rol oynar. Mide asidi az olan insanlarda B12 emilimini sağlayan *'intrensek faktör'* yapılamaz. Bu durumda gıdaların içeriğinde bulunan veya ilaç olarak alınan B12 vitamini vücutta emilemediği için kalıcı bir B12 yükselmesi sağlanamamaktadır. Dolayısıyla klor minerali mide asidini artırdığından bu *'intrensek faktörün'* yapımını da sağlamış olur. Gıdalarda çok az bulunduğu için vücuda gerekli miktarı en çok doğal tuzlardan alırız. Et, deniz ürünleri, süt ve yumurtada da bulunur.

Kalsiyum: Çocukların kemik ve diş oluşumlarının tamamlanmasında ve ileriki yaşlarda kemik yoğunluğunun azalmasını önlemede yardımcı olur. Kemikleri mineralize eder ve besin maddelerinin hücre zarları arasında hareketini kolaylaştırır. Doğal tuzlar dışında en çok süt, peynir, kefir, yoğurt vb. süt ürünlerinde, lahanada, yeşilliklerde, köy yumurtasında çok miktarda bulunur.

Silikon: Tırnakların, kemiklerin, saçların gelişimi için gerekli kalsiyumun devreye girmesine destek olur. Bağlayıcı dokuları ve kemikleri güçlendirir, deriyi esnekleştirir. Süt ürünleri ve sebzelerde bulunur.

İyot: Tiroit bezi hormonlarının üretimini, enerji üretimini ve zihinsel gelişimi sağlar. En önemli iyot kaynağı, doğal iyot içeren işlenmemiş deniz ve kaya tuzlarıdır.

Fosfor: Nörolojik sinir hücresi işlevi için gereklidir. B12 ile beraber vücutta işlev görür. B12'nin vücutta işlev görebilmesi fosfor mineraline bağlıdır.

Vanadyum: Kalp ve sinir sistemini güçlendirir, bedendeki çeşitli maddelerin atılımında görev görür.

İşlem görmemiş doğal tuzları, daha önce de değindiğimiz gibi deniz ve kaya tuzu olarak ikiye ayırabiliriz. Deniz veya kaya tuzunun birbirlerine ciddi üstünlükleri olmamakla beraber kaya tuzu, kaynakları kurumuş tuzlu göl ve denizlerin kalıntısıdır. Bunlar, yerin altında derin tuz yatakları oluştururlar.

Doğal tuz üzerinden ciddi bir pazar ve sektör oluştuğundan kristal veya çeşitli boyutlarda alınıp havanda dövülmesi ya da öğütme makineleri ile öğütülerek kullanılması tuzun güvenilirliği açısından daha uygundur. Bir bardak suda karıştırılan toz haldeki tuz şayet çözünmeden dibe çökerse, işlem görmüş demektir. Doğal tuz daima kolaylıkla erir. Suda rahat erimeyen tuz, bedende de erimez. Ayrıca tuzluktan kolaylıkla akan sofra tuzu, içeriğindeki esas maddelerinden arınmıştır. Doğal tuzlar tuzluklardan kolaylıkla akamaz ve topaklanır.

Sağlıklı yaşayabilmek ve özellikle kemik ve eklemlerin sağlam olabilmesi için günlük olarak yemeklerde sadece doğal tuzları kullanmaya dikkat etmeli ve rafine tuzları hayatımızdan çıkarmalıyız.

Sağlıklı yaşayabilmek ve özellikle kemik ve eklemlerin sağlam olabilmesi için günlük olarak yemeklerde sadece doğal tuzları kullanmaya dikkat etmeli ve rafine tuzları hayatımızdan çıkarmalıyız.

Doğal tuz ile sole yapılıp kullanılabilir. Sole, bir bardak suya, su tuza doygun hâle gelene kadar sürekli tuz eklenir. Su tam doygun hâle geldiğinde ise su tarafından emilemeyen tuz artık erimeden suyun dibine çökecektir. Bu tam doygun tuzlu su, sole olarak adlandırılır. (Suyun buharlaşıp tuzun dibe çökmemesi için kapağını kapalı tutun.)

- Hazırlamış olduğumuz soleyi, sabahları ve geceleri yatmadan hemen önce, aç karna, bir bardak suya bir çay kaşığı ekleyip içmek, bedenin 24 saat boyunca tuzu kullanmasına yarar.

- Sabah ve akşam olmak üzere, hazırlamış olduğunuz soleden bir çay kaşığı alınması ve ağza koyulması, birkaç saniye dilin üstünde beklettikten sonra yutulması ve ardından bir-iki bardak ılık su içilmesi tavsiye olunur.

- Ya da sabah ve akşam aç karna olmak üzere, sıcak su doldurulmuş su bardağına, bir silme çay kaşığının 1/3 (üçte biri) kadar tuz ekleyerek düzenli içilebilir.

- 1 litre sıcak suya, bir tutam tuz, 1 tatlı kaşığı bal ve 1 adet limon sıkılıp karıştırılarak tüketilebilir. Nane, tarçın, organik pul biber, ev yapımı organik sirke gibi isteğe göre 1 veya 2'sini miktarlarını kendinize göre ayarlayarak ekleyebilirsiniz.

- Sadece tuz kullanılarak yapılan turşular: Havuç ince ince doğranır, çiğ lahana yapraklarını ayırdıktan sonra uzun parçalar hâlinde kesilip, üst üste yığılmayacak şekilde büyükçe bir kabın içinde malzemeler karıştırılarak iyice tuzlanır ve sonra sulanıp hacmi küçülene kadar bir süre bekletilir. Daha sonra da cam ve kapaklı kavanozlara yerleştirilir. Hava almayacak şekilde kapağı kapatılır ve en az 1 hafta evin bir köşesinde ara ara karıştırıldıktan sonra yemeklerle beraber tüketilir. Özellikle sindirim problemi, şişkinlik ve mide şikayeti yaşayanların yemekten 4-5 dakika önce turşu suyunu 1 yemek kaşığı kadar tüketmesinde fayda vardır.

- Banyo yaparken bir miktar suya, her litreye ortalama yarım tatlı kaşığı doğal tuz olacak şekilde tuzu karıştırıp kendimiz veya çocuklarımızı tuzlu su ile yıkayabiliriz. Ya da kaya tuzlu sabun adıyla piyasada satılan ürünlerden dönem dönem kullanılabilir.

- 1 litre suya 1 silme tatlı kaşığı tuz denk gelecek şekilde, kaba bir miktar tuzlu sıcak su koyulup ayak banyosu yapılabilir.

- (Bunun ne derece etkin olduğunu bilmemekle beraber) Ortamı elektromanyetik alandan uzaklaştırıp temizlediği için kaya tuzu, gece lambası şeklinde de kullanılabiliyormuş. Sanırım, lamba olarak kullanıldığı zaman ortama ısı verdiği için daha çok buhar hâline gelir ve böylece hem ortama etki eder hem de solunması akciğerlere, bronşlara faydalı olur. Piyasada kaya tuzlu lamba gibi isimlerle rahatlıkla bulunabilir.

Allah'ın izniyle (bu uygulamalar veya herkesin kendince uygulayabilecekleri diğer başka şekillerde) bir süre düzenli olarak gerçek doğal tuzların tüketilmesiyle, tansiyon, şeker, bel fıtığı, kemik ve kas ağrıları, depresyon, geçmeyen hâlsizlik ve yorgunluklar, kan düşüklüğü, vitamin eksikliği, kilo problemleri, cilt hastalıklarının ciddi anlamda azalacağı görülecektir.

Dualarımızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.

On Dakikada Neler Yapabilirsin?

Ömer AKDUMAN

Kendi nefsimize dönüp baktığımız zaman sorumluluklarımızın çokluğunun şuurundayız. Ancak bunun ile beraber 'Boş zaman bulamıyorum.' sözleri ile şikayetleniyoruz. Aslında sorumluluklarımız olduğu gibi zamanımız da mevcut. Sadece 'değerlendirebiliyor muyum?' sorusunu kendimize sormalıyız.

Kitap: On Dakikada Neler Yapabilirsin?

Yazar: A. Muhammed el-Kasım

Yayınevi: Karınca Polen Yayınları

Vakit, bizi dünyaya gönderirken, istediği yolda yürüyebilmemiz için Rabbimizden bize bir hibedir. Vakit, bir sermayedir, azıktır. Öyle ki vaktini değerlendiremeyen insanın başka bir yolla Allah'ı razı etmesi mümkün olmayacaktır. Çünkü vaktin bittiği an, ölüm gelmiş ve dünya ile irtibat kopmuş demektir.

Müslümanlar olarak Allah'ın bize yüklediği o kadar çok sorumluluk var ki. Bu sorumluluklara karşı biz Müslümanların tavrı ise, istisnalar dışında tembelliktir. Tembelliğin nedeni ise, aslında güç yetirmiyor oluşumuzdan değil, bilakis amellere bakış açımızdaki yanlışlıktan ötürüdür. Bir bütün olarak amelleri gözümüzün önünde sıraladığımız zaman, bu, gözümüzü korkutur ve salih amellerden el etek çekeriz.

Bu bakış açımızın bizi içine düşürdüğü amelsizlik girdabından kurtulabilmemizin iki yolu vardır. Amelleri parçalara ayırmak veya zamanı parçalar hâlinde değerlendirmeye çalışmaktır.

İşte *'On Dakikada Neler Yapabilirsin?'* kitabı, zamanı parçalara ayırmamız konusunda bize yardımcı olacak bir kitaptır. Kendi nefsimize dönüp baktığımız zaman sorumluluklarımızın çokluğunun şuurundayız. Ancak bunun ile beraber *'Boş zaman bulamıyorum.'* sözleri ile şikayetleniyoruz. Aslında sorumluluklarımız olduğu gibi zamanımız da mevcut. Sadece *'değerlendirebiliyor muyum?'* sorusunu kendimize sormalıyız.

Zamanı parçalamak ve değerlendirebilmek için isterseniz yazarın bize tavsiye ettiği gibi on dakikalar ile başlayalım. Bir gün içerisinde yüzden daha fazla *'on dakika'* mevcuttur. Bu yüz küsur on dakikadan birini veya birkaçını salih amellere ayırmaya imkânımız mutlaka olacaktır. İşte o zaman yapamadıklarımızın nasıl kolaylaştığını, zamanımızın nasıl bereketlendiğini hep birlikte müşahede edeceğiz.

'Efendim, on dakika ile zaman mı bereketlenirmiş?' derseniz kitabımızın yazarından cevap alalım: *'On dakikanın önemini öğrenmek istiyorsan, ölüm döşeğindeki kişiye sorman yeterlidir.'*

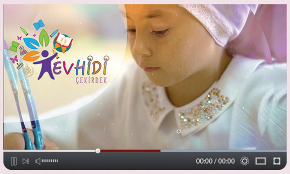
Kitabın içerisinde on dakikada yapılabilecek birçok amel zikredilmiştir. Az vakit alır ama ecri çok fazladır. Günde on dakika ile neler yapılmaz ki... Kur'an hafızlığı, hadis ezberleri, birkaç rekât namaz, Allah'ı zikretmek, Rasûl'e salât etmek, Kur'an okumak...

Yazarın da belirttiği gibi zamanın kıymetinin farkında olanlar onu öyle değerlendirmişler ki, öyle ameller ortaya koymuşlar ki ömürleri bereketlenmiş. Mesela İmam İbni Teymiye ve öğrencisi İmam İbnu'l Kayyım'ın *rahimehumullah*, yazdıkları kitapları yaşadıkları ömürlere böldüğümüzde hayret ediyoruz. Biz onların bir günde yazdıklarını okumaya muvaffak olamıyoruz. Çünkü, farkındalık yok bizde. Zamanın kıymetini, uykumuzdan uyandığımız bir gün/ölmeden önce elbet anlayacağız. Ama yapılabilecekler, ameller tükendikten sonra.

Bir âlime sorulmuş: Ey Eba Süleyman! Ekmek alır mısın? Cevabı şu şekilde olmuş: *"Ey falan, ekmeği çiğneme ile yutma arasında elli ayet okunur."*

Allah'ım, zamanımıza bereket, kalbimize bilinç ve bize, seni razı edecek ameller konusunda çalışma azmi ver... Allahumme amin.

TEVHİDİ
ÇEKİRDEK

YOUTUBE KANALIMIZI TAKİP ETMEYİ UNUTMAYIN

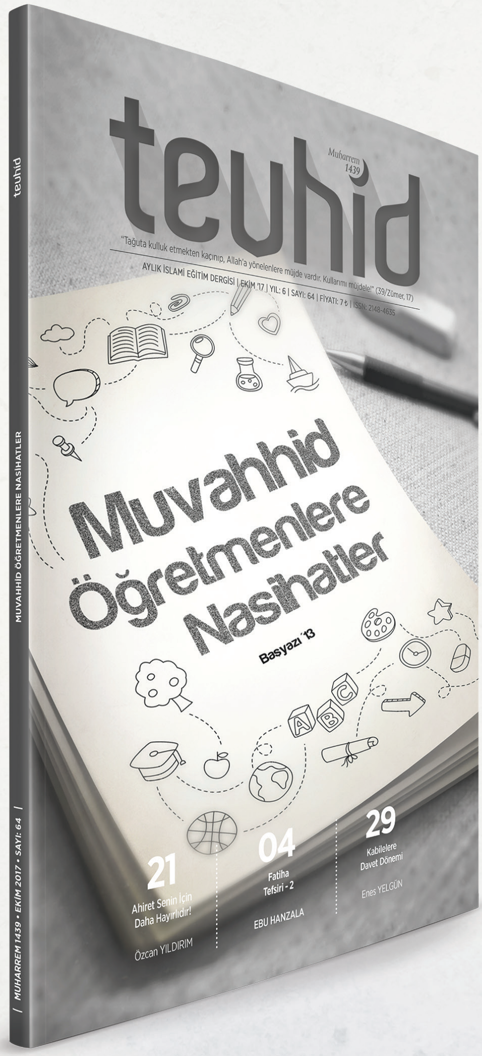
/TevhidiCekirdek

/tevhidcekirdek /tevhidicekirdek

"Tağuta kulluk etmekten kaçınıp Allah'a yönelenlere müjde vardır. Kullarımı Müjdele!"
(39/Zümer, 17)

teuhid

MOBİL UYGULAMA

TEVHİD DERSLERİ

TEVHİD DERGİSİ

TEVHİDİ GÜNDEM

RADYO TEVHİD

ISSN 2148-4635
9 772148 463504

ABONELİK İÇİN
tevhiddergisi@gmail.com
www.tevhiddergisi.net
0545 762 15 15